

دانشگاه علوم کشاورزی
و منابع طبیعی ساری

سازمان جهاد کشاورزی
مازندران

تهیه و تدوین سند توسعه بخش ترویج

بهار ۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

شناسنامه گزارش

۱	عنوان گزارش	تهیه و تدوین سند کشاورزی استان مازندران
۲	عنوان بخش	فصل یک و دو سند
۳	شماره قرارداد	۱۴۰۰/ب/۶۲۱۰۸
۴	کارفرمای پروژه	سازمان جهاد کشاورزی استان مازندران
۵	مجری پروژه	—
۶	مشاور پروژه	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
۷	تاریخ	بهار ۱۴۰۲

تولید کلید حل مشکلات اقتصادی کشور است.
تولید ملی در واقع راه اصلی عبور از سختی‌های و
دشواری‌های اقتصادی است.

از بیانات مقام معظم رهبری

در توسعه کشاورزی باید نیروی انسانی تحول‌گرا،
جوان، باانگیزه و متعهد مورد استفاده قرار گیرد تا
ظرفیت‌های بزرگ کشور در حوزه کشاورزی فعالیت
پیدا کند.

**سخنرانی دکتر رئیسی ریاست محترم
جمهوری در وزارت جهاد کشاورزی**

مشکلات بخش کشاورزی و همچنین مشکلات
اقتصادی کشور فراوان است و ما به همراه تشکل‌ها،
نخبگان، صاحب‌نظران و فعالان بخش اعتقاد داریم
که با تحول در بخش کشاورزی می‌توانیم به تولید
پایدار و اقتصادی دست پیدا کنیم.

**دکتر سید جواد ساداتی نژاد وزیر محترم
جهاد کشاورزی**

فهرست

- ۱- مقدمه.....۰
- ۲- بخش‌های سند برنامه ششم توسعه مرتبط با ترویج و آموزش کشاورزی.....۰
- ۳- تغییرات جمعیتی در مناطق روستایی استان.....۳
 - ۳-۱- ضریب روستا نشینی و نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت استان.....۳
 - ۳-۲- گروه‌های عمده سنی.....۴
 - ۳-۳- میانگین سنی و میانه سنی.....۴
 - ۳-۴- ضریب روستا نشینی و نسبت جمعیت روستایی به کل به تفکیک شهرستان.....۴
- ۴- وضعیت بهره‌برداران کشاورزی استان.....۷
 - ۴-۱- وضعیت بهره‌برداران کشاورزی استان به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی.....۷
 - ۴-۲- بهره‌برداران کشاورزی استان مازندران به تفکیک زمینه فعالیت.....۷
 - ۴-۳- وسعت اراضی بهره‌برداران به تفکیک تعداد بهره‌بردار و مساحت.....۱۳
 - ۴-۴- تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین بهره‌بردار برای کل اراضی زراعی و باغ و قلمستان.....۱۳
 - ۴-۵- تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین اراضی زراعی آبی و دیم.....۱۳
 - ۴-۶- تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین بهره‌بردار برای باغ و قلمستان.....۱۴
- ۵- وضعیت انبارهای ذخیره محصولات کشاورزی.....۱۷
 - ۵-۱- مشخصات سالن‌های سرد خانه.....۱۷
 - ۵-۲- وضعیت سیلوهای گندم استان.....۱۷
- ۶- وضعیت هزینه و درآمد خانوارهای روستایی.....۱۹
 - ۶-۱- روند هزینه خانوارهای روستایی.....۱۹
 - ۶-۲- روند درآمد خانوارهای روستایی.....۱۹
 - ۶-۳- تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی.....۲۰
- ۷- وضعیت آموزش در بخش کشاورزی.....۲۲
 - ۷-۱- ثبت نام شدگان جدید موسسات آموزش عالی.....۲۲
 - ۷-۲- دانشجویان موسسات آموزش عالی.....۲۲
 - ۷-۳- دانش‌آموختگان موسسات آموزش عالی.....۲۲
 - ۷-۴- آموزش دیدگان مراکز ثابت اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای.....۲۵
- ۸- وضعیت مدیریت هماهنگی ترویج استان.....۲۷
 - ۸-۱- تعداد مروجین و نسبت مروج به بهره‌بردار به تفکیک شهرستان.....۲۷
 - ۸-۲- نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت به تفکیک شهرستان.....۲۷
 - ۸-۳- اعتبارات هزینه شده برای تجهیزات و نوسازی به تفکیک شهرستان.....۲۷
 - ۸-۴- عملکرد فعالیتهای آموزشی ترویجی و مشارکتی مدیریت هماهنگی ترویج.....۳۱
 - ۸-۵- عملکرد اداره رسانه‌های آموزشی.....۳۲
 - ۸-۶- وضعیت جذب ماشین آلات و ادوات در استان.....۳۲

- ۷-۸- وضعیت صندوق خرد زنان روستایی ۳۲
- ۹- وضعیت شرکت‌های تعاونی زیر نظر تعاون روستایی استان ۳۹
- ۱۰- شرکت‌های تعاونی زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ۴۸
- ۱۱- عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر ۵۳
- ۱۲- بیمه محصولات کشاورزی استان زیر نظر بانک کشاورزی ۵۵
- ۱۳- وضعیت گردشگری و گردشگری روستایی: ۷۵
- ۱۴- سیر تکاملی دیدگاه‌های ترویج و وضعیت ترویج در کشورهای منتخب ۷۸
- ۱۴-۱- نظام ترویج کشاورزی ژاپن ۷۹
- ۱۴-۲- نظام ترویج کشاورزی هند ۸۲
- ۱۴-۳- نظام ترویج کشاورزی ترکیه ۹۰
- ۴-۱۴- نظام ترویج کشاورزی آمریکا ۹۴
- ۱۵- چالش‌ها، راهکارها و اقدامات عملیاتی ۹۹
- ۱-۱۵- اهداف کمی در برش شهرستانی ۱۰۷

۱- مقدمه

در حرکت پرشتاب جوامع انسانی به سوی آینده، یکی از مهمترین چالش‌های انسان، بهبود و رونق هرچه بیشتر فعالیت‌های آموزشی است. ترویج کشاورزی به عنوان نوعی آموزش غیررسمی و به عنوان یکی از مهمترین عناصر سرعت بخش در توسعه کشاورزی از این مقوله مستثنی نیست. به‌ویژه آن‌که کشاورزان بخش مهمی از جمعیت کشورهای در حال توسعه را تشکیل می‌دهند. در نتیجه، فواید قابل توجه و اثرات اقتصادی چشمگیری در آموزش آنان وجود دارد. برنامه‌های آموزش ترویجی به منظور ارتقاء کمیت و کیفیت تولیدات کشاورزی، بهبود شرایط زندگی روستائیان و انتقال یافته‌های جدید تحقیقات علمی به تولیدکنندگان در سطح کشور برگزار می‌شود. ترویج کشاورزی فرایندی پویا است و این پویایی می‌طلبد همواره به عنوان کنشگر این حوزه بکوشیم تا پیوسته در پی بازنگری نقادانه در جهت معرفی موفقیت‌ها، بازنامایی دستاوردها در راستای پاسخگویی متعهدانه و نیز برطرف نمودن اشتباهات و نواقص محتمل براییم و در پی اصلاح‌گری توأم با عمل باشیم.

۲- بخش‌های سند برنامه ششم توسعه مرتبط با ترویج و آموزش کشاورزی

اولین گام در تدوین سند توسعه بخش کشاورزی بررسی اسناد بالا دستی و استخراج قسمت‌های مرتبط بود تا سند تدوین شده مطابق با مصوبات قانونی در اسناد بالادستی باشد. لذا سند برنامه ششم توسعه کشور به عنوان یکی از مهمترین اسناد بالادستی مورد بررسی قرار گرفت و ۱۱ ماده و ۲۰ بند آن که مرتبط با حوزه کار ترویج و آموزش کشاورزی بود استخراج شد و در جدول ۱ ارایه شد.

جدول ۱ - بخش‌های سند برنامه ششم توسعه مرتبط با ترویج و آموزش کشاورزی

ماده	بند	مفاد قانون	دستگاه اجرایی مرتبط در قانون	معاونتها و دستگاه‌های تابعه وزارت جهاد کشاورزی مسئول اجرایی قانون
۵	الف	دستگاههای اجرائی و نیروهای مسلح مکلفند برای محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد، ضمن اجرائی نمودن چرخه مدیریت بهره‌وری در مجموعه خود، تمهیدات لازم را برای عملیاتی نمودن این چرخه در واحدهای تحت تولید خود با هماهنگی سازمان ملی بهره‌وری ایران فراهم نموده و گزارش سالانه آن را به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارائه نمایند. دستگاههای اجرائی مکلفند در شش ماه نخست اجرای قانون برنامه، برنامه‌های عملیاتی خود برای ارتقای بهره‌وری از طریق تسهیل و تشویق فعالیت‌های غیردولتی در حوزه‌های مربوطه را به تأیید سازمان ملی بهره‌وری رسانده و این سازمان نیز حداکثر ظرف مدت یکسال مجموعه اقدامات مذکور را به تصویب هیأت وزیران برساند.	کلیه دستگاههای اجرائی و نیروهای مسلح	سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی
۵	ب	در راستای ارتقای شاخص بهره‌وری، دولت مکلف است نسبت به اندازه‌گیری کارایی و بهره‌وری دستگاههای اجرائی و واحدهای عملیاتی در هر سال اجرای قانون برنامه اقدام و گزارش آن را به مجلس شورای اسلامی	سازمان اداری و استخدامی کشور	سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی

		ارائه نماید.		
۲۴	ص	دولت مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران حداکثر تا پایان اجرای قانون برنامه، تمهیدات قانونی لازم را جهت دستیابی سهم تعاون در اقتصاد به بیست و پنج درصد (۲۵٪)، با رویکرد کارآفرینی، اشتغالزایی، حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط و دانش بنیان به عمل آورد. معاونت برنامه ریزی اقتصادی- معاونت امور بازرگانی	کلیه دستگاههای اجرایی	-سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران- کلیه دستگاههای تابعه
۲۷	الف	کاهش مدت زمان پاسخ به استعلامها و صدور پروانه ساخت بنگاههای اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه های ذی ربط، به حداکثر پانزده روز	وزارت کشور- نهاد ریاست جمهوری وزارت جهاد کشاورزی	کلیه معاونتها و دستگاههای تابعه- سازمان امور عشایر ایران
۲۷	الف	توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاههای اقتصادی رقابت پذیر و صادرات گرا از طریق بخشهای خصوصی و تعاونی	وزارت کشور- نهاد ریاست جمهوری وزارت جهاد کشاورزی	کلیه معاونتها و دستگاههای تابعه- سازمان امور عشایر ایران
۲۷	الف	آموزش صدهزار نفر از روستاییان و عشایر به عنوان عناصر پیشرو و تسهیل گر در زمینه برنامه ریزی محلی، توسعه فعالیت های اقتصادی و برنامه های فرهنگی، بهبود خدمات رسانی، جلب مشارکت های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرحهای دستگاههای اجرایی	نهاد ریاست جمهوری- وزارت جهاد کشاورزی	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی - سازمان امور عشایر ایران
۳۱	الف	توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به نژادی و به زراعی، تولید و تأمین و به کارگیری ارقام مقاوم، خودتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صد	وزارت جهاد کشاورزی	معاونتهای امور باغبانی- امور زراعت- امور دام- سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی
۳۱	ث	سرمایه گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکتهای دانش بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
۳۱	ج	چ -ممنوعیت هرگونه رهاسازی، تولید، واردات و مصرف محصولات تراریخته، در چهارچوب قانون ایمنی زیستی جمهوری ۷ با رعایت مقررات و موازین ملی و بین المللی که به تصویب مجلس شورای اسلامی / ۵ / اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۸ رسیده است.	وزارت جهاد کشاورزی	معاونتهای امور باغبانی- زراعت -دام- سازمان شیلات ایران- سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی
۳۱	ج	دولت موظف است اقدام لازم برای آزمایش مواد غذایی وارداتی و فرآورده های غذایی وارداتی را جهت تشخیص مواد تراریخته به عمل آورد و با اطلاع رسانی مردم را از مواد غذایی تراریخته با خبر ساخته و خطرات احتمالی این مواد را که بر اساس آزمایشات معتبر معلوم میشود به مردم اعلام نماید.	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی
۳۳	ث	پوشش بیمه اجباری کلیه دامها در مقابل بیماری های مشترک و واگیردار،	وزارت جهاد	صندوق بیمه کشاورزی

	کشاورزی	پرداخت حداقل پنباه درصد سهم بیمه گر توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون های آلوده پس از پیش بینی در بودجه سنواتی		
سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	تولید و پخش برنامه های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی کشور، بهره وری و انتقال یافته های علمی به بهره برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما	د	۳۳
معاونتهای امور باغبانی - زراعت - سازمان شیلات ایران - سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه	الف	۳۵
سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	کلیه دستگاههای اجرایی	دستگاههای اجرایی موظفند به منظور افزایش بهره وری نظام ملی نوآوری، اجتناب از اجرای پژوهش های تکراری و انتشار اطلاعات و ایجاد شفافیت در انجام طرحهای (پروژه های) تحقیقاتی و با هدف شناسایی و به کارگیری و تجاری سازی دستاوردهای حاصل از پژوهش و توسعه، فهرست طرحهای پژوهشی و فناوری و پایان نامه ها و رساله های خود را در سامانه ثبت کنند . سازمان و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفند ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم الاجراء شدن این « سمت » قانون، ساز و کار اجرایی مورد نیاز را تهیه کنند و به تصویب هیأت وزیران برسانند.	ت	۶۴
سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	کلیه دستگاههای اجرایی	دولت مجاز است به منظور پیشتازی در اقتصاد دانش بنیان و افزایش تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، برای توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکتهای دانش بنیان مطابق قانون بودجه سنواتی نسبت به حمایت مالی از پژوهش های تقاضامحور مشترک با دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات کشور، مشروط به اینکه حداقل پنباه و یک درصد از هزینه های آن را کارفرما و یا بهره بردار تأمین و تعهد کرده باشد، اقدام نماید.	ج	۶۴
سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	کلیه دستگاههای اجرایی	چ دستگاههای اجرایی موضوع این قانون برای گسترش بهره وری دانش بنیان و ارتقای سطح فناوری در شرکتهای ایرانی تمهیدات لازم را جهت تسهیل مشارکت شرکتهای دانش بنیان و فناور و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین المللی فراهم آورند . سازمان مکلف است طرح (ارتقای مشارکت فعالان اقتصادی در زنجیره تولید بین المللی) را مطابق قانون بودجه سنواتی و قوانین موضوعه حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه تدوین و پس از تصویب هیأت وزیران، عملیاتی نماید.	چ	۶۴
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی - کلیه	کلیه دستگاههای اجرایی	دستگاههای اجرایی مجازند در راستای توسعه، انتشار و کاربری فناوری، مالکیت فکری، دانش فنی و تجهیزاتی را که در چهارچوب قرارداد با	خ	۶۴

دستگاههای تابعه		دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی و فناوری دولتی ایجاد و حاصل شده است، به دانشگاهها و مؤسسات یاد شده واگذار نمایند		
سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	کلیه دستگاههای اجرایی	دولت موظف است به منظور افزایش سهم آموزشهای مهارتی در نظام آموزشی کشور با رویکرد تحقق اقتصاد مقاومتی و اقتصاد دانش بنیان در طول اجرای قانون برنامه از طریق بازنگری و اصلاح ساختار نظام اداری دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و افزایش منابع و تجهیزات نسبت به افزایش سهم دانشگاه فنی و حرفه ای و دانشگاه جامع علمی کاربردی در نظام آموزشی کشور اقدام و تجهیزات آموزشی هنرستان ها، آموزشکده ها و دانشکده های فنی و حرفه ای را به روز نماید.	ب	۶۵
سازمان حفظ نباتات - سازمان دامپزشکی کشور - مؤسسات تابعه سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت جهاد کشاورزی	ت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی، مقدار مجاز سموم باقیمانده در مواد غذایی و فرآورده های غذایی و نیز مصرف کود شیمیایی را برای محصولات مذکور مشخص نماید و عرضه محصولاتی که به صورت غیرمجاز از سموم و کودهای شیمیایی استفاده کرده اند را ممنوع نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن اطلاع رسانی و فرهنگ سازی و اقدام برای کاهش استفاده از سموم و کودهای شیمیایی امکان دسترسی مردم را به محصولاتی که از سلامت لازم برخوردارند فراهم آورد. همچنین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است در سال اول اجرای قانون برنامه فهرست مواد و فرآورده های غذایی سالم و ایمن و سید غذایی مطلوب برای گروههای سنی مختلف را اعلام کند.	ت	۷۲

۳- تغییرات جمعیتی در مناطق روستایی استان

۳-۱- ضریب روستا نشینی و نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت استان

در دهه های گذشته با توجه به امکانات رفاهی، زیر ساخت ها و فرصت های شغلی بیشتر در مناطق شهری نسبت به مناطق روستایی شاهد مهاجرت روستاییان به شهرها و خالی شدن روستاها از جمعیت جوان و فعال در اکثر نقاط کشور از جمله استان مازندران بودیم. همانگونه که جدول ۲ نشان می دهد ضریب روستا نشینی در استان مازندران از ۷۶ درصد در سال ۱۳۴۵ به ۴۲ درصد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است و طی ۵ سال از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت استان ۳ درصد کاهش داشته است.

۳-۲- گروه‌های عمده سنی

بر اساس اطلاعات آماری سال ۱۳۹۵ در گروه‌های عمده سنی (جدول ۳) حدود ۱۳ درصد جمعیت روستایی استان را جوانان ۱۵-۲۴ سال تشکیل می‌دهند که به عنوان نیروی آماده برای ورود به فرصت‌های شغلی باید برنامه ریزی مناسبی برای اشتغال و ماندگاری آنها در مناطق روستایی صورت بگیرد.

۳-۳- میانگین سنی و میانه سنی

بررسی میانگین سنی و میانه سنی جمعیت استان در مناطق روستایی طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ نشان می‌دهد میانگین و میانه سنی در کل استان افزایش یافته است و میانگین و میانه سنی در مناطق روستایی بالاتر از مناطق شهری است و در مناطق روستایی میانگین و میانه سنی زنان بالاتر از مردان می‌باشد. این یافته می‌تواند نشان دهنده این امر باشد که مهاجرت جوانان مرد از مناطق روستایی به مناطق شهری بیشتر از مهاجرت جوانان زن از مناطق روستایی به مناطق شهری بوده است.

۳-۴- ضریب روستا نشینی و نسبت جمعیت روستایی به کل به تفکیک شهرستان

بررسی نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت در شهرستان‌های مختلف استان نشان می‌دهد شهرستان‌های میاندوود و سوادکوه شمالی به ترتیب با ۸۳ و ۶۵ درصد ضریب روستا نشینی دارای بالاترین ضریب روستا نشینی و شهرستان‌های رامسر و چالوس به ترتیب با ۲۴ و ۲۹ درصد دارای کمترین ضریب روستا نشینی هستند.

جدول ۲- روند نسبت خانوار و جمعیت روستایی به کل استان به تفکیک جنس

جمعیت			تعداد خانوار	شرح	
زن	مرد	مرد و زن			
-	-	۸۳۵۱۰۹	۱۹۰۰۴۴	آبان ۱۳۳۵	کل استان
۶۱۷۷۶۲	۶۳۲۳۲۸	۱۲۵۰۰۹۰	۲۱۹۵۸۳	آبان ۱۳۴۵	
۷۹۹۷۴۲	۷۹۶۸۲۳	۱۵۹۶۵۶۵	۲۹۶۸۹۸	آبان ۱۳۵۵	
۱۱۳۱۹۵۹	۱۱۴۲۸۰۴	۲۲۷۴۷۶۳	۴۳۱۷۴۴	آبان ۱۳۶۵	
۱۳۰۵۱۶۷	۱۲۹۶۸۴۱	۲۶۰۲۰۰۸	۵۶۹۱۸۲	آبان ۱۳۷۵	
۱۴۵۵۵۶۲	۱۴۶۶۸۷۰	۲۹۲۲۴۳۲	۷۸۳۷۳۴	آبان ۱۳۸۵	
۱۵۳۱۲۰۸	۱۵۴۲۷۳۵	۳۰۷۳۹۴۳	۹۳۱۴۶۹	آبان ۱۳۹۰	
۱۶۲۹۵۸۴	۱۶۵۳۹۹۸	۳۲۸۳۵۸۲	۱۰۸۴۷۹۸	آبان ۱۳۹۵	
-	-	۶۳۴۴۰۲	-	آبان ۱۳۳۵	نقاط روستایی
۴۷۱۳۰۹	۴۷۸۰۷۲	۹۴۹۳۸۱	۱۴۶۷۰۹	آبان ۱۳۴۵	
۵۵۱۰۱۸	۵۳۳۷۶۰	۱۰۸۴۷۷۸	۱۹۳۸۲۹	آبان ۱۳۵۵	
۶۹۱۲۲۵	۶۹۰۰۶۵	۱۳۸۱۲۹۰	۲۴۹۱۵۱	آبان ۱۳۶۵	
۷۰۷۸۸۲	۶۹۱۶۵۷	۱۳۹۹۵۳۹	۲۹۶۷۳۷	آبان ۱۳۷۵	

۶۸۲۴۹۶	۶۸۵۷۹۳	۱۳۶۸۲۸۹	۳۵۹۳۱۸	آبان ۱۳۸۵	نسبت جمعیت روستایی به کل استان
۶۹۱۴۵۷	۷۰۰۳۳۴	۱۳۹۱۷۹۱	۴۱۹۲۳۶	آبان ۱۳۹۰	
۶۸۱۹۲۰	۷۰۴۴۱۷	۱۳۸۶۳۳۷	۴۶۰۱۳۱	آبان ۱۳۹۵	
-	-	۰.۷۶	-	آبان ۱۳۳۵	
۰.۷۶	۰.۷۶	۰.۷۶	۰.۶۷	آبان ۱۳۴۵	
۰.۶۹	۰.۶۷	۰.۶۸	۰.۶۵	آبان ۱۳۵۵	
۰.۶۱	۰.۶۰	۰.۶۱	۰.۵۸	آبان ۱۳۶۵	
۰.۵۴	۰.۵۳	۰.۵۴	۰.۵۲	آبان ۱۳۷۵	
۰.۴۷	۰.۴۷	۰.۴۷	۰.۴۶	آبان ۱۳۸۵	
۰.۴۵	۰.۴۵	۰.۴۵	۰.۴۵	آبان ۱۳۹۰	
۰.۴۲	۰.۴۳	۰.۴۲	۰.۴۲	آبان ۱۳۹۵	

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

جدول ۳- جمعیت روستایی استان مازندران بر حسب گروه‌های عمده سنی و جنس: آبان ۱۳۹۵

روستایی			گروه‌های عمده سنی
زن	مرد	مرد و زن	
۶۸۱۹۲۰	۷۰۴۴۱۷	۱۳۸۶۳۳۷	جمع
۸۳۰۰	۸۷۵۸	۱۷۰۵۸	اطفال (کمتر از یک سال)
۴۵۶۴۳	۴۷۵۷۵	۹۳۲۱۸	نوباوگان (۵-۱ ساله)
۴۵۷۵۴	۴۷۰۴۷	۹۲۸۰۱	کودکان (۱۰-۶ ساله)
۳۴۹۱۹	۳۵۹۵۷	۷۰۸۷۶	نوجوانان (۱۴-۱۱ ساله)
۸۸۷۹۳	۹۶۶۵۱	۱۸۵۴۴۴	جوانان (۲۴-۱۵ ساله)
۳۹۷۳۰۶	۴۰۸۳۳۶	۸۰۵۶۴۲	میانسالان (۶۴-۲۵ ساله)
۶۱۲۰۵	۶۰۰۹۳	۱۲۱۲۹۸	برزگسالان (۶۵ ساله و بیشتر)
۰	۰	۰	نا مشخص

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

جدول ۴- میانگین سنی جمعیت بر حسب جنس در نقاط شهری و روستایی استان مازندران

نقاط روستایی		نقاط شهری		کل استان			سال
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	مرد و زن	
۳۰.۸۲	۳۰.۲۰	۲۹.۳۸	۲۹.۶۳	۳۰.۰۶	۲۹.۹۹	۳۰.۰۲	آبان ۱۳۸۵
۳۳.۰۵	۳۲.۳۲	۳۲.۰۴	۳۱.۸۳	۳۲.۵۰	۳۲.۰۵	۳۲.۲۸	آبان ۱۳۹۰
۳۴.۸	۳۴.۱	۳۳.۷	۳۳.۶	۳۴.۲	۳۳.۸	۳۴.۰	آبان ۱۳۹۵

منبع: سالنامه آماری استان مازندران ۱۳۹۶

جدول ۵- میانه سنی جمعیت بر حسب جنس در نقاط شهری و روستایی استان مازندران

سال	کل استان			نقاط شهری		نقاط روستایی	
	مرد و زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن
آبان ۱۳۸۵	۲۶.۷۷	۲۶.۷۱	۲۶.۸۴	۲۶.۸۸	۲۶.۳۸	۲۶.۵۳	۲۷.۴۱
آبان ۱۳۹۰	۲۹.۷۱	۲۹.۴۴	۳۰.۰۰	۲۹.۶۰	۲۹.۷۲	۲۹.۲۶	۳۰.۳۶
آبان ۱۳۹۵	۳۳.۰	۳۲.۰	۳۳.۰	۳۳.۰	۳۳.۰	۳۲.۰	۳۳.۰

منبع: سالنامه آماری استان مازندران ۱۳۹۶

جدول ۶- نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت به تفکیک شهرستانها: آبان ۱۳۹۵

شهرستان	جمع روستایی و شهری		ساکن در نقاط روستایی		نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت
	خانوار	جمعیت	خانوار	جمعیت	
کل استان	۱۰۸۴۷۹	۳۲۸۳۵۸۲	۴۶۰۱۳۱	۱۳۸۶۳۳۷	۴۲.۰
آمل	۱۳۳۰۳۴	۴۰۱۶۳۹	۵۱۶۰۱	۱۵۵۲۸۴	۳۹.۰
بابل	۱۷۴۳۵۱	۵۳۱۹۳۰	۷۴۶۶۲	۲۲۶۳۵۱	۴۳.۰
بابلسر	۴۴۴۸۲	۱۳۵۱۹۱	۱۹۸۱۶	۵۹۴۳۰	۴۴.۰
بهشهر	۵۵۱۴۰	۱۶۸۷۶۹	۱۶۸۴۱	۵۱۳۴۹	۳۰.۰
تنکابن	۵۶۶۳۶	۱۶۶۱۳۲	۲۷۸۹۵	۸۱۳۸۴	۴۹.۰
جویبار	۲۵۲۷۸	۷۷۵۷۶	۱۴۰۶۲	۴۲۴۱۰	۵۵.۰
چالوس	۳۹۱۰۵	۱۱۶۵۴۲	۱۱۶۲۷	۳۴۲۵۰	۲۹.۰
رامسر	۲۵۳۱۲	۷۴۱۷۹	۵۹۹۶	۱۷۴۶۶	۲۴.۰
ساری	۱۶۵۴۶۷	۵۰۴۲۹۸	۶۱۹۹۰	۱۸۹۷۶۶	۳۸.۰
سوادکوه	۱۴۹۵۶	۴۳۹۱۳	۶۵۱۰	۱۸۲۳۵	۴۲.۰
سوادکوه شمالی	۸۴۷۶	۲۴۸۳۴	۵۶۰۷	۱۶۱۶۳	۶۵.۰
سیمرغ	۶۶۳۶	۱۹۳۷۶	۳۹۴۵	۱۱۳۳۶	۵۹.۰
عباس آباد	۱۷۳۴۵	۵۲۸۳۲	۷۶۸۹	۲۳۴۲۷	۴۴.۰
فریدونکنار	۲۰۰۶۶	۶۰۰۳۱	۷۴۶۰	۲۱۸۷۷	۳۶.۰
قائم شهر	۱۰۲۹۵۰	۳۰۹۱۹۹	۳۱۲۴۱	۹۳۹۱۸	۳۰.۰
کلاردشت	۸۰۶۷	۲۳۶۴۸	۳۵۰۲	۱۰۲۴۷	۴۳.۰
گلوگاه	۱۳۱۴۷	۴۰۰۷۸	۶۲۴۹	۱۸۷۲۶	۴۷.۰
محمود آباد	۳۲۸۱۰	۹۸۴۰۷	۲۰۱۶۳	۵۹۸۶۴	۶۱.۰
میاندرو	۱۸۲۵۳	۵۵۰۵۳	۱۵۱۶۶	۴۵۸۴۵	۸۳.۰
نکا	۳۸۱۷۸	۱۱۹۵۱۱	۱۸۸۲۱	۵۸۵۲۰	۴۹.۰
نور	۳۹۳۵۰	۱۲۱۵۳۱	۲۱۹۳۳	۶۷۲۵۰	۵۵.۰
نوشهر	۴۵۷۵۹	۱۳۸۹۱۳	۲۷۳۵۵	۸۳۲۳۹	۶۰.۰

۴- وضعیت بهره‌برداران کشاورزی استان

۴-۱- وضعیت بهره‌برداران کشاورزی استان به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی

از ۳۴۵۴۱۴ بهره‌بردار کشاورزی استان حدود ۸۶ درصد (۲۹۷۳۹۵ نفر) مرد و مابقی زن هستند. و بیش از ۴۲ درصد بهره‌برداران بیسواد هستند یا در حد خواندن و نوشتن سواد دارند. کمتر از ۸ درصد بهره‌برداران دارای تحصیلات لیسانس یا بالاتر هستند. در بین شهرستان‌های استان مازندران بیشترین بهره‌بردار بیسواد مربوط به شهرستان بابل، بیشترین بهره‌بردار با سواد خواندن و نوشتن مربوط به ساری و بیشترین بهره‌بردار با تحصیلات فوق لیسانس مربوط به ساری و دکتری مربوط به شهرستان آمل است (جدول ۷).

۴-۲- بهره‌برداران کشاورزی استان مازندران به تفکیک زمینه فعالیت

با توجه به نتایج جدول ۸ از بین بهره‌برداران کشاورزی استان بیش از ۷۶ درصد آنها دارای فعالیت‌های زراعی هستند و حدود ۴۶ درصد بهره‌برداران نیز دارای باغ و قلمستان هستند. بعد از این دو زمینه فعالیت که بیشترین مقدار را به خود اختصاص دادند طیور سنتی با حدود ۱۸ درصد بهره‌برداران در جایگاه سوم بالاترین زمینه فعالیت بهره‌برداران کشاورزی استان قرار دارد. در بین شهرستان‌های استان شهرستان بابل در اکثر زمینه‌های مورد بررسی از جمله زراعت و باغ و قلمستان دارای بیشترین تعداد بهره‌بردار در بین شهرستان‌های استان می‌باشد.

جدول ۷- بهره برداران کشاورزی استان به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	مرد	زن	بیسواد	خواندن و نوشتن	سیکل	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری	تحصیلات حوزوی
۱	آمل	۳۱۶۵۷	۲۸۷۶۲	۲۸۸۹	۳۸۶۰	۱۴۴۷۲	۵۶۱۰	۴۹۲۱	۹۰۸	۱۴۷۹	۲۸۵	۱۰۴ *	۱۲
۲	بابل	۴۹۷۰۳	۴۵۰۸۵ *	۴۶۱۳	۹۰۶۵ *	۱۳۷۷۰	۱۱۹۶۲ *	۱۰۰۲۱	۱۷۱۲ *	۲۶۶۶ *	۳۷۶	۹۰	۳۶
۳	بهشهر	۲۰۶۴۴	۱۷۸۰۴	۲۸۳۶	۱۹۷۳	۴۸۳۶	۴۱۵۳	۶۶۶۵	۱۰۴۹	۱۷۰۳	۲۰۸	۴۵	۸
۴	تنکابن	۲۱۵۱۵	۱۷۰۵۱	۴۴۵۱	۱۲۴۹	۳۹۳۱	۶۱۸۶	۷۶۴۷	۱۲۰۱	۱۱۱۵	۱۳۰	۴۰	۳
۵	رامسر	۸۰۸۸	۶۴۴۹	۱۶۳۴	۷۷۷	۱۳۳۷	۳۳۴۹	۱۷۵۲	۲۴۰	۴۸۶	۱۰۶	۳۴	۲
۶	سارئ	۴۴۱۷۳	۳۷۸۰۴	۶۳۵۱ *	۵۷۲۰	۱۶۴۶۰ *	۷۵۸۷	۱۰۰۳۴ *	۱۴۹۶	۲۳۳۳	۴۱۳ *	۱۰۲	۱۰
۷	سوادکوه	۵۳۶۶	۴۲۹۷	۱۰۶۹	۶۱۹	۱۴۴۷	۱۰۹۵	۱۵۸۲	۲۴۹	۳۱۰	۵۱	۹	۴
۸	قائم شهر	۲۴۱۴۱	۱۹۷۰۳	۴۴۳۳	۲۹۳۵	۶۳۱۹	۵۸۸۳	۶۲۷۶	۹۸۳	۱۵۲۶	۱۸۴	۲۹	۱
۹	نور	۱۰۶۰۶	۹۷۵۹	۸۴۲	۱۲۴۶	۴۷۲۶	۱۹۴۷	۱۷۹۴	۲۴۰	۵۴۵	۸۵	۱۸	۰
۱۰	نوشهر	۹۶۶۴	۷۷۲۳	۱۹۳۶	۱۵۱۷	۳۱۶۵	۱۶۲۴	۲۳۳۰	۴۲۱	۴۹۲	۹۴	۱۴	۲
۱۱	بابلسر	۱۲۱۷۲	۱۰۹۳۲	۱۲۳۹	۲۱۴۷	۳۱۵۳	۳۲۵۳	۲۴۸۲	۳۲۹	۶۷۵	۹۹	۲۹	۴
۱۲	محمودآباد	۱۵۶۴۸	۱۳۷۴۷	۱۸۹۲	۲۷۹۳	۲۹۷۹	۵۵۶۷	۲۶۷۸	۴۳۵	۹۷۲	۱۶۷	۴۸	۰
۱۳	نکا	۲۱۲۴۰	۱۸۱۰۶	۳۱۳۱	۳۶۰۵	۶۱۰۸	۳۷۳۱	۵۲۹۲	۸۲۳	۱۲۸۴	۲۶۶	۵۰	۷۸ *

- بیشترین مورد در شهرستان

* شهرستان با بالاترین میزان

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

ادامه جدول ۷- بهره برداران کشاورزی استان به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	مرد	زن	بیسواد	خواندن و نوشتن	سیکل	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری	تحصیلات حوزوی
۱۴	چالوس	۵۷۶۹	۵۱۰۹	۶۵۹	۳۳۰	۷۶۱	۹۶۶	۳۱۲۳	۱۵۹	۳۴۳	۷۰	۱۶	۰
۱۵	جویبار	۱۸۲۸۲	۱۵۸۸۷	۲۳۸۹	۳۹۳۲	۴۰۳۳	۳۳۸۶	۴۵۴۰	۸۴۳	۱۳۸۰	۱۲۸	۳۰	۴
۱۶	گلوگاه	۸۲۶۲	۶۹۹۳	۱۲۶۷	۶۴۵	۲۲۳۵	۱۷۳۸	۲۷۴۰	۴۰۴	۴۲۹	۵۸	۶	۵
۱۷	فریدونکنار	۵۶۶۳	۵۰۹۷	۵۶۵	۱۰۰۹	۱۳۷۱	۱۸۰۶	۹۷۰	۹۷	۳۲۵	۶۷	۱۱	۶
۱۸	عباس آباد	۴۷۵۹	۳۷۹۸	۹۵۴	۲۲۱	۱۳۴۱	۹۰۸	۱۴۸۳	۲۰۱	۴۷۵	۹۰	۳۲	۱
۱۹	میاندورود	۱۴۸۱۰	۱۲۴۴۴	۲۳۵۵	۹۷۱	۴۸۶۷	۳۹۰۵	۳۹۸۶	۵۱۰	۴۵۵	۸۳	۲۰	۲
۲۰	سیمرغ	۵۲۹۷	۴۳۲۲	۹۷۵	۷۴۹	۵۲۱	۱۸۰۸	۱۵۱۰	۱۹۶	۴۳۹	۵۶	۱۷	۱
۲۱	سوادکوه شمالی	۶۰۶۸	۴۸۳۵	۱۲۳۲	۱۰۸۷	۱۴۳۵	۹۵۸	۱۶۱۷	۲۷۰	۵۲۹	۱۳۹	۲۷	۵
۲۲	کلاردشت	۱۸۸۷	۱۶۸۸	۱۹۵	۱۶۸	۳۹۲	۶۲۲	۴۳۱	۷۴	۱۷۷	۱۸	۱	۰
	جمع کل	۳۴۵۴۱۴	۲۹۷۳۹۵	۴۷۹۰۷	۴۶۶۱۸	۹۹۶۵۹	۷۸۰۴۴	۸۳۸۷۴	۱۲۸۴۰	۲۰۱۳۸	۳۱۷۳	۷۷۲	۱۸۴
	درصد کل	-	۸۶	۱۴	۱۳/۴۹	۲۸/۸۵	۲۲/۵۹	۲۴/۲۸	۳/۷۱	۵/۸۳	۰/۹۱	۰/۲	۰/۰۵

- بیشترین مورد در شهرستان

* شهرستان با بالاترین میزان

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

جدول ۸- بهره برداران کشاورزی استان مازندران به تفکیک زمینه فعالیت

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	زراعی	باغ و قلمستان	گلخانه	دام سنگین	دام سبک	طیور سنتی	طیور صنعتی	زنبور عسل	کرم ابریشم	پرورش ماهی	صنایع کشاورزی
۱	آمل	۳۱۶۵۲	۲۷۰۵۷	۷۵۱۰	۳۶۴	۶۴۸	۹۰۰	۳۷۰۸	۶۱	۴۴۸	۶	۹۶	۵۷
۲	بابل	۴۹۷۰۱	۴۳۸۵۳ *	۲۸۶۱۰ *	۵۷۵	۵۴۰۵ *	۵۵۵۲ *	۲۴۸۹۳ *	۷۹	۱۳۴۷ *	۳۹۶ *	۱۰۰	۳۶۸
۳	بهشهر	۲۰۶۴۴	۱۸۹۳۱	۳۷۵۹	۳۲	۴۸۷	۶۹۰	۱۴۳۳	۱۸	۳۸۲	۸	۸۸	۲۸
۴	تنکابن	۲۱۵۱۰	۴۲۰۱	۱۸۶۹۷	۱۴۷۷ *	۱۱۱۶	۶۸۴	۱۹۶۱	۳۰	۳۹۴	۷	۵۶	۳۰۳
۵	رامسر	۸۰۸۸	۲۲۹۳	۶۵۱۷	۱۵۱	۷۲۵	۴۵۱	۱۱۳۰	۷	۳۳۹	۵	۱۶	۴۰
۶	ساری	۴۴۱۷۰	۳۶۹۲۴	۱۹۴۴۹	۱۱۷	۱۱۴۰	۱۶۲۹	۴۴۲۹	۱۲۱ *	۵۹۷	۱۳	۱۶۶ *	۸۱۷ *
۷	سوادکوه	۵۳۶۵	۳۵۵۸	۲۱۲۴	۲۸	۱۶۰۷	۸۷۵	۲۲۳۱	۵	۴۱۱	۲	۰	۲۳
۸	قائم شهر	۲۴۱۴۰	۱۳۱۵۳	۱۷۰۹۷	۱۹۴	۹۳	۲۸۵	۲۳۴۶	۹	۴۱۴	۱	۲۲	۱۱۰
۹	نور	۱۰۶۰۵	۹۴۰۳	۲۸۵۲	۴۳	۱۰۷۰	۱۰۵۰	۱۸۱۹	۱۰	۴۳۸	۲	۱۲	۱۶۰

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	زراعی	باغ و قلمستان	گلخانه	دام سنگین	دام سبک	طیور سنتی	طیور صنعتی	زنبور عسل	کرم ابریشم	پرورش ماهی	صنایع کشاورزی
۱۰	نوشهر	۹۶۶۴	<u>۵۳۲۷</u>	۴۷۹۴	۱۱۴	۱۵۷۱	۸۰۹	۲۷۲۷	۲۳	۳۹۴	۱	۷	۲۹۰
۱۱	بابلسر	۱۲۱۷۲	<u>۱۱۴۴۷</u>	۲۸۶۳	۵۱	۵۹	۲۰۵	۵۵۸۰	۱۱	۷۲	۲	۳۲	۵۲
۱۲	محمودآباد	۱۵۶۴۸	<u>۱۴۸۸۳</u>	۱۱۲۵	۴۰۵	۱۹۲	۱۰۸	۲۰۴۰	۱۵	۴۲	۶	۶۳	۴۵
۱۳	نکا	۲۱۲۴۰	<u>۱۷۵۹۴</u>	۸۳۲۵	۳۸	۸۷۸	۱۱۷۹	۱۵۸۱	۲۱	۳۵۷	۵	۱۳	۴۹
۱۴	چالوس	۵۷۶۹	۳۴۹۱	<u>۴۶۴۸</u>	۲۵۰	۹۳۴	۴۵۲	۴۶۵	۱۵	۲۲۳	۶	۷	۲۰
۱۵	جویبار	۱۸۲۸۰	<u>۱۶۹۸۲</u>	۴۱۹۳	۶۱	۵۵	۵۹۱	۲۲۲	۲۷	۹۸	۱	۴۱	۴۱
۱۶	گلوگاه	۸۲۶۱	<u>۷۳۴۳</u>	۱۲۲۸	۲۴	۲۳۳	۲۱۳	۲۱۴	۶	۱۱۱	۰	۱۵	۲۴
۱۷	فریدونکنار	۵۶۶۳	<u>۵۴۷۶</u>	۷۶۲	۴۲	۱۳	۱۸	۱۵۷۶	۹	۴۱	۱	۲۲	۹۶
۱۸	عباس آباد	۴۷۵۹	۷۲۷	<u>۲۹۴۷</u>	۱۴۵۰	۴۴۸	۴۵	۱۸۸	۸	۱۱۳	۱	۱۰	۱۱۰

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	زراعی	باغ و قلمستان	گلخانه	دام سنگین	دام سبک	طیور سنتی	طیور صنعتی	زنبور عسل	کرم ابریشم	پرورش ماهی	صنایع کشاورزی
۱۹	میاندو رود	۱۴۸۱۰	۱۲۳۶۵	۶۵۱۴	۳۰	۵۵	۱۳۸	۱۷۱۰	۵	۸۸	۰	۱۱	۵
۲۰	سیمرغ	۵۲۹۷	۴۴۹۱	۳۴۸۹	۲۱	۷۹	۳۱۰	۲۱۳۳	۱۱	۶۵	۲	۱۳	۱۴
۲۱	سوادکوه شمالی	۶۰۶۸	۳۲۹۹	۳۸۸۶	۴۵	۸۲۲	۵۴۵	۱۷۴۸	۳۹	۶۵۵	۱۸۷	۱۰	۳۳
۲۲	کلاردشت	۱۸۸۷	۷۱۶	۶۵۷	۴	۶۲۰	۲۸۸	۱۹۰	۱	۱۷۲	۰	۴	۲۳
	جمع کل	۳۴۵۳۹۳	۲۶۳۵۱۴	۱۵۲۰۴۶	۵۵۱۶	۱۸۲۵۰	۱۷۰۱۷	۶۴۳۲۴	۵۳۱	۷۲۰۱	۶۵۲	۸۰۴	۲۷۰۸
	درصد کل	-	۰.۷۶۳	۰.۴۴۰	۰.۰۱۶	۰.۰۵۳	۰.۰۴۹	۰.۱۸۶	۰.۰۰۲	۰.۰۲۱	۰.۰۰۲	۰.۰۰۲	۰.۰۰۸

- بیشترین مورد در شهرستان

* شهرستان با بالاترین میزان

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

۳-۳-۴- وسعت اراضی بهره‌برداران به تفکیک تعداد بهره‌بردار و مساحت

بررسی وسعت اراضی بهره‌برداران کشاورزی استان نشان می‌دهد بیش از ۶۰ درصد بهره‌برداران استان (۱۸۱۶۲۸ نفر) دارای زمینی کمتر از یک هکتار و خرده ملک هستند. تعداد بهره‌بردار خرده ملک در بخش باغ و قلمستان بیشتر از بخش زراعی است. تنها ۵۲۹ بهره‌بردار دارای زمین بالای ۲۰ هکتار هستند.

جدول میزان وسعت اراضی بهره‌برداران به تفکیک تعداد بهره‌بردار و مساحت

وسعت اراضی کشاورزی		کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
تعداد بهره‌بردار	مساحت	تعداد بهره‌بردار	مساحت	تعداد بهره‌بردار	مساحت	تعداد بهره‌بردار	مساحت
۲۸۵۹۸۶	۳۳۳۴۱۰	۱۸۷۷۵۸	۲۴۲۵۶۳	۱۷۱۷۳۵	۹۰۸۴۷		
جمع کمتر از ۱ هکتار	۱۸۱۶۲۸	۶۲۱۷۵	۹۸۵۴۱	۳۶۳۰۵	۱۱۵۴۴۶	۲۵۸۷۰	
جمع ۱ تا کمتر از ۵ هکتار	۹۴۳۲۴	۱۷۲۵۳۰	۸۰۱۸۶	۱۲۸۶۵۲	۵۰۵۵۸	۴۳۸۷۸	
جمع ۵ تا کمتر از ۲۰ هکتار	۹۵۱۵	۷۰۴۵۷	۸۵۸۸	۵۵۳۴۴	۵۴۱۹	۱۵۱۱۳	
جمع ۲۰ تا کمتر از ۵۰ هکتار	۴۱۳	۱۱۰۰۱	۳۵۹	۸۴۷۵	۲۵۱	۲۵۲۶	
جمع ۵۰ هکتار و بیشتر	۱۰۶	۱۷۲۴۷	۸۵	۱۳۷۸۷	۶۲	۳۴۶۰	

منبع: سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

۴-۴- تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین بهره‌بردار برای کل اراضی زراعی و باغ و قلمستان

بررسی وضعیت بهره‌برداران دارای زمین آبی و دیم نشان می‌دهد حدود ۸۶ درصد بهره‌برداران (۲۴۸۳۱۹ نفر) دارای زمین آبی و مابقی دارای زمین دیم هستند. همچنین زمین‌های آبی حدود ۶۸ درصد مساحت اراضی استان را تشکیل می‌دهد. در بین شهرستان‌های استان مازندران بیشترین تعداد بهره‌بردار مربوط به شهرستان بابل (۴۹۸۰۸ نفر) و بیشترین مساحت اراضی مربوط به شهرستان ساری (۶۱۰۷۹ هکتار) می‌باشد.

۵-۴- تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین اراضی زراعی آبی و دیم

بررسی تعداد بهره‌بردار و مساحت زمین اراضی زراعی استان نشان می‌دهد بیش از ۸۵ درصد بهره‌برداران زراعی (۱۶۰۹۵۶ نفر) دارای زمین آبی و مابقی دارای زمین دیم هستند. همچنین زمین‌های آبی حدود ۶۲ درصد مساحت زمین‌های زراعی استان (۱۵۱۴۹۲ هکتار) را تشکیل می‌دهد و بقیه زمین‌های زراعی استان به صورت دیم کشت می‌شوند.

۴-۶- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری برای باغ و قلمستان

نتایج جدول ۱۱ نشان می‌دهد بیش از ۸۳ درصد بهره‌برداران (۱۴۳۶۷۸ نفر) باغ و قلمستان دارای باغ آبی و مابقی دارای باغ دیم هستند. همچنین مساحت باغ و قلمستان آبی حدود ۸۳ درصد وسعت باغات را تشکیل می‌دهند و مابقی بصورت دیم هستند.

ول ۹- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری برای کل اراضی زراعی و باغ و قلمستان به تفکیک شهرستان

کل اراضی زراعی و باغ						شهرستان
مساحت			تعداد بهره برداری			
دیم	آبی	جمع	دیم	آبی	جمع	
۱۰۶۶۷۸	۲۲۶۷۳۳	۳۳۳۴۱۰	۶۶۲۲۹	۲۴۸۳۱۹	۲۸۵۹۸۶	کل استان مازندران
۴۱۳	۳۰۶۷۱	۳۱۰۸۴	۶۸۷	۲۹۳۲۹	۲۹۷۷۱	آمل
۳۳۰۲	۳۳۹۴۳	۳۷۲۴۵	۴۶۳۹	۴۶۵۳۱	۴۹۸۰۸	بابل
۶۹۵	۸۱۴۰	۸۸۳۵	۷۵۵	۸۱۹۵	۸۴۶۳	بابلسر
۲۶۸۶۱	۱۱۴۵۴	۳۸۳۱۵	۷۰۹۷	۷۲۶۱	۱۱۱۱۸	بهشهر
۱۵۸۱	۸۲۹۸	۹۸۷۸	۲۹۱۹	۱۴۱۶۰	۱۶۶۳۲	تنکابن
۲۴۶۳	۱۰۸۲۰	۱۳۲۸۳	۲۳۶۴	۹۷۹۹	۱۰۹۲۵	جویبار
۸۰۹	۲۱۶۴	۲۹۷۳	۵۸۸	۷۴۹۹	۷۹۱۴	چالوس
۹۶۳	۲۳۳۸	۳۳۰۱	۱۸۶۲	۴۰۷۵	۵۵۰۰	رامسر
۲۶۶۸۹	۳۴۳۹۰	۶۱۰۷۹	۱۵۳۳۸	۳۳۴۲۴	۴۰۴۱۵	ساری
۴۵۰۱	۹۸۰	۵۴۸۱	۴۵۵۸	۲۴۵۴	۵۷۰۲	سوادکوه
۱۲۲۱	۱۰۶۱	۲۲۸۲	۳۱۱۳	۲۵۲۲	۴۲۹۶	سوادکوه شمالی
۸۹	۴۴۰۴	۴۴۹۲	۱۶۴	۴۳۵۹	۴۳۸۸	سیمرغ
۱۲۴	۴۶۷۷	۴۸۰۱	۱۴۷	۳۷۱۷	۳۸۲۷	عباس آباد
۶	۴۸۵۰	۴۸۵۶	۸	۵۱۰۵	۵۱۰۵	فریدونکنار
۲۴۳۷	۱۱۸۲۰	۱۴۲۵۷	۴۰۱۲	۱۶۷۶۴	۱۹۵۸۷	قائمشهر
۶۱۹	۷۱	۶۹۰	۱۰۷۶	۷۸۸	۱۶۷۶	کلاردشت
۷۹۲۴	۳۴۰۶	۱۱۳۳۰	۳۵۳۶	۳۸۰۰	۴۹۸۰	گلوگاه
۲۷۱	۱۳۹۲۰	۱۴۱۹۲	۴۷۶	۱۱۳۱۳	۱۱۴۰۰	محمود آباد
۵۳۹۰	۱۳۱۰۲	۱۸۴۹۳	۳۱۴۲	۹۳۰۴	۱۰۳۰۴	میاندرو
۱۸۲۱۴	۱۱۴۶۳	۲۹۶۷۷	۷۷۲۷	۸۶۶۴	۱۳۵۹۵	نکا
۴۳۶	۹۴۳۵	۹۸۷۱	۷۷۲	۱۰۹۷۳	۱۱۳۵۸	نور
۱۶۶۹	۵۳۲۷	۶۹۹۷	۱۲۵۳	۷۲۸۴	۸۲۲۱	نوشهر

منبع: سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

جدول ۱۰- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری برای اراضی زراعی به تفکیک شهرستان

اراضی زراعی						شهرستان
مساحت			تعداد بهره برداری			
دیم	آبی	جمع	دیم	آبی	جمع	
۹۱۰۷۲	۱۵۱۴۹۲	۲۴۲۵۶۳	۴۳۸۲۱	۱۶۰۹۵۶	۱۸۷۷۵۸	کل استان مازندران
۲۹۶	۲۶۵۸۷	۲۶۸۸۲	۴۶۳	۲۲۴۴۹	۲۲۷۴۴۶	آمل
۶۳۹	۲۳۲۵۵	۲۳۸۹۴	۱۳۳۶	۳۰۷۶۴	۳۱۶۸۳	بابل
۵۹۶	۶۹۴۲	۷۵۳۸	۵۵۲	۶۷۴۰	۷۰۳۸	بابلسر
۲۶۱۸۴	۷۶۹۵	۳۳۸۷۹	۶۵۹۳	۴۷۵۵	۹۲۹۳	بهبهر
۹	۱۷۷۷	۱۷۸۶	۷۳	۳۲۵۹	۳۳۳۱	تنکابن
۲۴۰۲	۷۹۴۳	۱۰۳۴۴	۲۲۰۲	۷۴۹۷	۸۹۲۹	جویبار
۶۱۶	۷۳۴	۱۳۵۰	۲۹۷	۲۳۴۱	۲۵۹۴	چالوس
۲۷۲	۳۴۲	۶۱۵	۴۱۵	۱۱۲۸	۱۳۹۶	رامسر
۲۳۴۴۰	۲۰۴۸۱	۴۳۹۲۱	۱۲۱۴۹	۲۲۱۰۸	۲۸۲۹۴	ساری
۳۹۲۲	۶۸۹	۴۶۱۱	۳۷۳۲	۱۷۲۹	۴۵۶۳	سوادکوه
۵۸	۹۸۹	۱۰۴۷	۵۲۴	۲۴۱۶	۲۶۴۴	سوادکوه شمالی
۸۹	۲۵۱۶	۲۶۰۴	۱۶۳	۲۵۹۵	۲۶۵۹	سیمرغ
۴۰	۴۰۴	۴۴۵	۲۴	۶۴۹	۶۶۶	عباس آباد
۵	۴۷۰۹	۴۷۱۴	۴	۴۵۸۹	۴۵۸۹	فریدونکنار
۱۸۴	۴۹۶۵	۵۱۴۸	۴۳۰	۸۶۴۹	۸۸۸۲	قائم شهر
۳۳۲	۳۵	۳۶۷	۲۴۱	۵۰۴	۶۷۲	کلاردشت
۷۶۱۶	۲۴۳۶	۱۰۰۵۱	۳۳۳۱	۳۱۴۱	۴۴۷۳	گلوگاه
۱۰	۱۳۴۶۷	۱۳۴۷۷	۶۹	۱۰۸۸۹	۱۰۸۹۷	محمود آباد
۳۵۷۶	۶۸۵۶	۱۲۲۳۲	۳۱۱۴	۵۶۱۷	۷۵۰۹	میاندرو
۱۷۵۱۰	۶۴۶۴	۲۳۹۷۵	۷۵۹۹	۵۸۷۳	۱۱۲۲۹	نکا
۱۷۹	۸۶۶۹	۸۸۴۸	۴۹	۸۷۵۹	۸۸۰۳	نور
۱۲۹۸	۳۵۳۶	۴۸۳۴	۴۶۳	۴۵۰۴	۴۸۶۸	نوشهر

منبع: سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

جدول ۱۱- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری برای باغ و قلمستان به تفکیک شهرستان

باغ و قلمستان						شهرستان
مساحت			تعداد بهره برداری			
دیم	آبی	جمع	دیم	آبی	جمع	
۱۵۶۰۶	۷۵۲۴۱	۹۰۸۴۷	۲۸۵۶۶	۱۴۳۶۷۸	۱۷۱۷۳۵	کل استان مازندران
۱۱۸	۴۰۸۴	۴۲۰۲	۲۸۳	۱۳۴۱۹	۱۳۶۹۹	آمل
۲۶۶۳	۱۰۶۸۸	۱۳۳۵۱	۳۸۸۹	۲۹۹۸۶	۳۳۸۱۴	بابل
۹۹	۱۱۹۸	۱۲۹۶	۲۱۳	۲۹۲۳	۳۱۲۸	بابلسر
۶۷۷	۳۷۵۸	۴۴۳۵	۱۰۸۵	۴۰۹۹	۵۱۱۶	بهشهر
۱۵۷۲	۶۵۲۱	۸۰۹۲	۲۸۹۴	۱۲۱۹۳	۱۵۰۵۸	تنکابن
۶۱	۲۸۷۷	۲۹۳۸	۲۲۲	۴۸۵۷	۵۰۷۲	جویبار
۱۹۳	۱۴۳۰	۱۶۲۳	۳۹۳	۶۳۱۹	۶۶۸۲	چالوس
۶۹۱	۱۹۹۵	۲۶۸۶	۱۵۰۷	۳۶۰۵	۵۰۷۷	رامسر
۳۲۴۹	۱۳۹۱۰	۱۷۱۵۸	۴۷۶۷	۱۹۵۳۲	۲۴۲۰۶	ساری
۵۷۸	۲۹۱	۸۶۹	۱۹۹۰	۹۲۹	۲۹۱۱	سوادکوه
۱۱۶۴	۷۲	۱۲۳۶	۲۹۲۳	۱۷۲	۳۰۹۴	سوادکوه شمالی
"	۱۸۸۸	۱۸۸۸	۱	۳۰۸۲	۳۰۸۳	سیمرغ
۸۴	۴۲۷۳	۴۳۵۶	۱۲۹	۳۵۰۰	۳۶۱۴	عباس آباد
"	۱۴۲	۱۴۲	۴	۲۴۴۳	۲۴۴۵	فریدونکنار
۲۲۵۴	۶۸۵۵	۹۱۰۹	۳۷۱۰	۱۲۳۵۲	۱۶۰۰۹	قائم شهر
۲۸۷	۳۶	۳۲۳	۸۹۴	۴۱۴	۱۳۰۴	کلاردشت
۳۰۹	۹۷۱	۱۲۷۹	۶۰۷	۱۴۱۶	۱۹۹۷	گلوگاه
۲۶۱	۴۵۳	۷۱۴	۴۱۳	۲۵۵۹	۲۹۳۸	محمود آباد
۱۵	۶۲۴۶	۶۲۶۱	۶۱	۶۶۴۲	۶۶۹۱	میاندرو
۷۰۴	۴۹۹۸	۵۷۰۲	۱۰۶۱	۴۷۷۷	۵۸۱۸	نکا
۲۵۷	۷۶۶	۱۰۲۳	۷۲۵	۳۷۴۶	۴۴۷۰	نور
۳۷۲	۱۷۹۱	۲۱۶۲	۷۹۵	۴۷۱۵	۵۵۱۰	نوشهر

منبع: سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

۵- وضعیت انبارهای ذخیره محصولات کشاورزی

۵-۱- مشخصات سالن‌های سرد خانه

بر اساس آمارهای سال ۱۳۹۶ در استان در مجموع تعداد ۳۸۶ سردخانه دایر با مجموع مساحت ۹۱۴۸۴ مترمربع وجود دارد.

۵-۲- وضعیت سیلوهای گندم استان

تعداد سیلوهای گندم استان از تعداد ۱ سیلو در سال ۱۳۸۰ با ظرفیت ۱۰۳۰۰۰ تن به تعداد ۱۰ سیلو در سال ۱۳۹۶ با ظرفیت ۳۲۷۰۰۰ تن افزایش یافت. همچنین تعداد ۱۸ انبار گندم سرپوشیده معمولی با ظرفیت ۲۰۳ تن در سال ۱۳۹۶ وجود داشت.

بر اساس آمارهای سال ۱۳۹۶ میزان گندم وارد شده به سیلوهای استان از داخل استان ۱۰۴۴۶۲ تن و از سایر استان‌ها بیش از ۴ برابر آن به مقدار ۴۶۴۹۸۸ تن بوده است.

جدول ۱۲ - مشخصات سالن‌های سرد خانه دایر بر حسب نوع: ۱۳۹۶

نوع سالن	تعداد	مساحت	حجم
یک مدار زیر صفر.....	۲۶	۱۹۰۹۷	۹۵۸۹۱
یک مدار بالای صفر.....	۲۵۸	۵۲۷۱۱	۲۴۸۷۸۰
دو مداره.....	۱۰۲	۱۹۶۷۶	۹۵۸۶۶

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

جدول ۱۳- تعداد و ظرفیت سیلوهای دایر و انواع انبار ذخیره گندم (تن)

سال	سیلوی گندم		انبار گندم	
	تعداد	ظرفیت	سرپوشیده معمولی	
			تعداد	ظرفیت
رو باز	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت
۱۳۸۰	۱	۱۰۳۰۰۰	-	-
۱۳۸۵	۱	۱۰۳۰۰۰	۱۸	۱۵۳
۱۳۹۰	۷	۲۲۹۰۰۰	۱۸	۱۶۳
۱۳۹۲	۹	۲۸۷۰۰۰	۱۸	۱۶۳
۱۳۹۳	۹	۲۸۷۰۰۰	۱۸	۱۶۳
۱۳۹۴	۱۰	۳۰۷۰۰۰	۱۸	۲۰۳
۱۳۹۵	۱۰	۳۰۷۰۰۰	۱۸	۲۰۳
۱۳۹۶	۱۰	۳۲۷۰۰۰	۱۸	۲۰۳

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

جدول ۱۴- عملکرد سیلوهای گندم استان مازندران (تن)

سال	موجودی اول سال	گندم وارد شده به سیلو			گندم خارج شده از سیلو	
		از استان	از سایر استان ها	از خارج کشور	تحويل به کارخانه	تحويل به سایر سیلوها
۱۳۸۰	۶۷۰۴	۴۱	۴۹۴۶۸	۲۳۲۹۶۰	۲۸۸۴۶۱	۰
۱۳۸۵	۴۲۱۸۴	۰	۲۹۳۸۸۰	۰	۲۷۹۹۱۴	۰
۱۳۹۰	۱۷۴۴۷	۵۷۷۲۳	۱۷۲۲۱۳	۴۱۲۰	۲۱۴۵۰۸	۰
۱۳۹۲	۵۲۳۹۴	۱۶۴۷	۳۶۸۲۷	۲۲۱۴۴۹	۲۳۸۲۰۵	۵۰۰۰
۱۳۹۳	۷۰۴۶۵	۶۷۲۹۷	۵۶۱۹۳	۲۵۰۵۰۰	۳۵۷۳۳۰	۱۷۷۷۴
۱۳۹۴	۷۷۷۶۷	۱۹۹۲۸۸	۱۴۴۷۵۵	۲۳۱۸۴	۳۳۶۱۰۶	۰
۱۳۹۵	۸۵۲۵۵	۱۶۲۷۲۸	۲۶۳۷۳۸	۱۳۳۶۲	۳۳۸۰۷۳	۶۴۹۴۷
۱۳۹۶	۹۵۷۳۴	۱۰۴۴۶۲	۴۶۴۹۸۸	۰	۴۰۸۲۰۳	۱۴۲۰۷۸

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

۶- وضعیت هزینه و درآمد خانوارهای روستایی

۶-۱- روند هزینه خانوارهای روستایی

متوسط کل هزینه‌های سالانه یک خانوار روستایی در استان مازندران از ۱۰۰۶۸۶۴۹۶ ریال در سال ۱۳۹۰ با رشد ۱۶۵ درصدی به مبلغ ۲۶۶۶۸۹۰۰۰ ریال در سال ۱۳۹۶ رسید. قسمت عمده هزینه‌ها در بخش هزینه‌های غیر خوراکی بود و طی این مدت میزان رشد هزینه‌هائیز در بخش غیرخوراکی بیشتر از بخش خوراکی بود (جدول ۱۵).

جدول ۱۵- متوسط هزینه‌های خالص سالانه یک خانوار روستایی (ریال)

شرح	۹۰	۹۶	رشد
متوسط کل هزینه.....	۱۰۰۶۸۶۴۹۶	۲۶۶۶۸۹۰۰۰	۱۶۵
هزینه‌های غیر خوراکی.....	۶۳۳۵۶۹۰۹	۱۸۲۲۳۴۰۰۰	۱۸۸
هزینه‌های خوراکی و دخانی.....	۳۷۳۲۹۵۸۷	۸۴۴۵۵۰۰۰	۱۲۶

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

۶-۲- روند درآمد خانوارهای روستایی

بررسی برآورد متوسط درآمد خالص سالانه خانوار روستایی نشان می‌دهد جمع درآمد یک خانوار روستایی از ۱۱۳۴۸۰۰۳۸ ریال در سال ۱۳۹۰ با رشد ۲۱۲ درصدی به میزان ۳۵۳۷۵۸۰۰۰ ریال در سال ۱۳۹۶ رسید. متوسط درآمد از حقوق بگیری در سه بخش عمومی، تعاونی و بخش خصوصی از ۲۴۶۴۲۳۱۵ ریال در سال ۱۳۹۰ با رشد ۲۲۱ درصدی به میزان ۷۹۱۰۳۰۰۰ ریال در سال ۱۳۹۶ افزایش یافت.

متوسط درآمد از مشاغل آزاد در سه بخش کشاورزی، غیر کشاورزی و درآمد متفرقه از میزان ۴۱۷۹۸۸۴۵ ریال در سال ۱۳۹۰ با رشد ۲۳۹ درصدی به میزان ۱۴۱۵۳۱۰۰۰ ریال در سال ۱۳۹۶ رسید. در بخش کشاورزی متوسط درآمد خانوارهای روستایی از ۲۰۶۵۱۹۸۶ ریال در سال ۱۳۹۰ با رشد ۲۲۴ درصدی به میزان ۶۶۸۳۹۰۰۰ در سال ۱۳۹۶ رسید.

جدول ۱۶- برآورد متوسط درآمد خالص سالانه یک خانوار روستایی بر حسب انواع منابع تامین درآمد

شرح	۹۰	۹۶	رشد
جمع.....	۱۱۳۴۸۰۰۳۸	۳۵۳۷۵۸۰۰۰	۲.۱۲
درآمد از حقوق بگیری.....	۲۴۶۴۲۳۱۵	۷۹۱۰۳۰۰۰	۲.۲۱
بخش عمومی.....	۵۳۵۸۵۱۴	۲۲۴۴۶۰۰۰	۳.۱۹
پولی.....	۴۴۳۷۶۳۸	۱۸۵۸۶۰۰۰	۳.۱۹
غیر پولی.....	۹۲۰۸۷۶	۳۸۶۰۰۰۰	۳.۱۹
بخش تعاونی.....	۱۴۶۶۹۷	۱۰۷۰۰۰	-۰.۲۷
پولی.....	۱۳۵۱۸۰	۷۸۰۰۰	-۰.۴۲
غیر پولی.....	۱۱۵۱۷	۲۹۰۰۰	۱.۵۲
بخش خصوصی.....	۱۹۱۳۷۱۰۴	۵۶۵۵۰۰۰۰	۱.۹۵
پولی.....	۱۷۸۶۹۲۴۱	۵۳۱۰۱۰۰۰	۱.۹۷
غیر پولی.....	۱۲۶۷۸۶۳	۳۴۴۹۰۰۰	۱.۷۲
درآمد از مشاغل آزاد.....	۴۱۷۹۸۸۴۵	۱۴۱۵۳۱۰۰۰	۲.۳۹
کشاورزی.....	۲۰۶۵۱۹۸۶	۶۶۸۳۹۰۰۰	۲.۲۴
پولی.....	۱۷۶۶۳۶۲۱	۵۹۱۲۸۰۰۰	۲.۳۵
غیر پولی.....	۲۹۸۸۳۶۵	۷۷۱۱۰۰۰	۱.۵۸
غیر کشاورزی.....	۲۱۱۴۶۸۵۹	۷۴۶۹۲۰۰۰	۲.۵۳
پولی.....	۲۰۷۶۵۰۱۴	۷۴۱۸۱۰۰۰	۲.۵۷
غیر پولی.....	۳۸۱۸۴۵	۵۱۱۰۰۰	۰.۳۴
درآمد متفرقه.....	۴۷۰۳۸۸۷۸	۱۳۳۱۲۳۰۰۰	۱.۸۳
پولی.....	۳۱۰۶۲۳۰۱	۷۴۳۹۳۰۰۰	۱.۳۹
غیر پولی.....	۱۵۹۷۶۵۷۷	۵۸۷۳۰۰۰۰	۲.۶۸

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

۳-۶- تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی

تعداد تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۱۸۹۷۴۳ مورد بود که حدوداً ۳/۵ درصد تسهیلات پرداختی به کل بخش‌ها بود. همچنین مانده تسهیلات پرداختی در سال ۱۳۹۶ به بخش کشاورزی ۳۴۰۹۱۹۱۹ میلیون ریال بود که حدود ۲۴ درصد مانده تسهیلات پرداختی به کل بخش‌ها بود.

جدول ۱۷- تعداد تسهیلات پرداختی و مانده تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی (میلیون ریال)

مانده تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی		تعداد تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش کشاورزی		سال
بخش کشاورزی	کل بخش‌ها	بخش کشاورزی	کل بخش‌ها	
۱۳۹۰۱۰۰۰	۳۵۱۷۱۰۰۰	۳۲۸۰۰۰	۶۳۳۰۰۰	۱۳۸۰
۷۱۴۶۰۰۰	۳۸۰۱۹۰۰۰	.	.	۱۳۸۵
۲۳۰۲۱۰۰۰	۹۰۰۳۰۰۰۰	۱۶۳۰۰۰	۴۸۹۰۰۰	۱۳۹۰
۲۱۹۵۴۰۰۰	۱۷۰۵۴۱۰۰۰	۲۴۵۰۰۰	۱۰۶۸۰۰۰	۱۳۹۲
۲۸۲۹۲۰۱۰	۹۷۹۹۸۹۵۶	.	.	۱۳۹۳
۲۸۵۴۴۹۰۷	۱۱۸۲۹۶۹۸۲	۳۰۹۴۵۴	۱۰۲۶۲۲۷	۱۳۹۴
۳۵۴۳۴۱۵۰	۱۴۵۵۴۰۸۸۵	.	.	۱۳۹۵
۳۴۰۹۱۹۱۹	۱۴۱۴۲۸۴۷۴	۱۸۹۷۴۳	۵۴۳۶۶۷۲	۱۳۹۶

منبع: سالنامه آماری مازندران ۱۳۹۶

۷- وضعیت آموزش در بخش کشاورزی

۷-۱- ثبت نام شدگان جدید موسسات آموزش عالی

در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ جمعاً ۲۱۵۴ نفر در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی در مقاطع کاردانی تا دکتری در موسسات آموزش عالی استان ثبت نام کردند که از این تعداد ۱۳۰۹ نفر مرد و ۸۴۵ نفر زن بودند. نسبت ثبت نام شدگان جدید در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ نسبت به کل رشته‌ها ۳/۷ درصد بود. در مقاطع تحصیلی بالاتر نسبت ثبت نام شدگان در در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی نسبت به کل رشته‌ها نسبت بالاتری را نشان می‌دهد که این امر نشان دهنده افزایش ظرفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی نسبت به سایر رشته‌ها و همچنین استقبال کمتر از رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی در مقاطع کاردانی و کارشناسی نسبت به سایر رشته‌ها می‌باشد.

۷-۲- دانشجویان موسسات آموزش عالی

تعداد دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی در موسسات آموزش عالی استان در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ جمعاً ۸۲۷۸ دانشجوی بود که از این تعداد ۴۵۳۴ نفر مرد و ۳۷۴۴ نفر زن بودند. نسبت تعداد دانشجویان در حال تحصیل در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی به تعداد کل دانشجویان در موسسات آموزش عالی استان ۳/۴ درصد بود که این نسبت در مقاطع تحصیلی بالاتر افزایش می‌یابد بنحوی که در مقطع دکتری تخصصی این نسبت ۱۶/۱ درصد می‌باشد.

۷-۳- دانش آموختگان موسسات آموزش عالی

بررسی وضعیت دانش آموختگان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی استان در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ نشان می‌دهد جمعاً در مقاطع مختلف تعداد ۱۸۹۲ دانشجو در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی دانش آموخته شدند که از این تعداد ۱۲۴۳ نفر مرد و ۶۴۹ نفر زن بودند. نسبت دانش آموختگان کشاورزی و دامپزشکی به کل رشته‌ها ۴/۲ درصد بود که این نسبت در مقاطع بالاتر افزایش می‌یابد و به ۱۴ درصد در مقطع دکتری تخصصی می‌رسد.

جدول ۱۸ - ثبت نام شدگان جدید دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

گروه عمده رشته تحصیلی			جمع کل			کارדانی(فوق دیپلم)			کارشناسی(لیسانس)		
جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۲۶۰۷	۱۰۲۴	۱۵۸۳	۲۹	۲۹	۰	۱۴۴۱	۴۹۳	۹۴۸	۲۶۰۷	۱۰۲۴	۱۵۸۳
۲۶۰۴۹	۱۳۸۵۰	۱۲۱۹۹	۵۴۰۶	۳۴۸۹	۱۹۱۷	۱۴۲۰۱	۷۰۰۸	۷۱۹۳	۲۶۰۴۹	۱۳۸۵۰	۱۲۱۹۹
۲۱۰۷	۶۸۲	۱۴۲۵	۵	۳	۲	۱۳۷۹	۴۱۹	۹۶۰	۲۱۰۷	۶۸۲	۱۴۲۵
۱۸۳۶۶	۱۴۷۶۰	۳۶۰۶	۶۳۵۷	۵۶۵۴	۷۰۳	۸۴۵۵	۶۵۲۵	۱۹۳۰	۱۸۳۶۶	۱۴۷۶۰	۳۶۰۶
۶۲۴۸	۲۴۳۰	۳۸۱۸	۲۸۴۹	۱۱۸۳	۱۶۶۶	۲۱۷۵	۸۰۹	۱۳۶۶	۶۲۴۸	۲۴۳۰	۳۸۱۸
۲۱۵۴	۱۳۰۹	۸۴۵	۵۵۴	۳۹۹	۱۵۵	۹۰۲	۵۲۱	۳۸۱	۲۱۵۴	۱۳۰۹	۸۴۵
۵۷۵۳۱	۳۴۰۵۵	۲۳۴۷۶	۱۵۲۰۰	۱۰۷۵۷	۴۴۴۳	۲۸۵۵۳	۱۵۷۷۵	۱۲۷۷۸	۵۷۵۳۱	۳۴۰۵۵	۲۳۴۷۶
۰۰۳۷	۰۰۳۸	۰۰۳۶	۰۰۳۶	۰۰۳۷	۰۰۳۵	۰۰۳۲	۰۰۳۳	۰۰۳۰	نسبت کشاورزی به کل	۰۰۳۷	۰۰۳۸

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

ادامه جدول ۱۸ - ثبت نام شدگان جدید دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

گروه عمده رشته تحصیلی			کارشناسی ارشد(فوق لیسانس)			دکتری حرفه‌ای			دکتری تخصصی		
جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۲۷۸	۸۰	۱۹۸	۶۵۴	۳۲۴	۳۳۰	۲۰۵	۹۸	۱۰۷	۲۷۸	۹۸	۱۰۷
۵۹۶۷	۳۰۶۲	۲۹۰۵	۰	۰	۰	۴۵۷	۲۹۱	۱۸۴	۵۹۶۷	۳۰۶۲	۲۹۰۵
۶۲۳	۲۲۱	۴۰۲	۰	۰	۰	۴۵۷	۲۹۱	۱۸۴	۶۲۳	۲۲۱	۴۰۲
۳۳۹۲	۲۴۶۳	۹۲۹	۰	۰	۰	۱۶۲	۱۱۸	۴۴	۳۳۹۲	۲۴۶۳	۹۲۹
۱۲۱۱	۴۳۳	۷۷۸	۰	۰	۰	۱۳	۵	۸	۱۲۱۱	۴۳۳	۷۷۸
۴۸۴	۲۸۳	۲۰۱	۵۷	۲۶	۳۱	۱۵۷	۸۰	۷۷	۴۸۴	۲۸۳	۲۰۱
۱۱۹۵۵	۶۵۴۲	۵۴۱۳	۷۱۱	۳۵۰	۳۶۱	۱۱۱۲	۶۳۱	۴۸۱	۱۱۹۵۵	۶۵۴۲	۵۴۱۳
۰۰۴۰	۰۰۴۳	۰۰۳۷	۰۰۸۰	۰۰۷۴	۰۰۸۶	۰۰۱۴۱	۰۰۱۲۷	۰۰۱۶۰	نسبت کشاورزی به کل	۰۰۴۰	۰۰۴۳

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

جدول ۱۹- دانشجویان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

گروه عمده رشته تحصیلی	جمع کل			کاردانی (فوق دیپلم)			کارشناسی (لیسانس)		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
پزشکی	۱۴۵۹۲	۵۴۴۲	۹۱۵۰	۲۳۵	۱۹۱	۴۴	۷۳۷۴	۲۳۳۴	۵۰۴۰
علوم انسانی	۸۵۷۹۷	۴۱۶۵۵	۴۴۱۴۲	۱۳۲۳۴	۸۳۶۵	۴۸۶۹	۵۰۰۴۱	۲۱۹۱۱	۲۸۱۳۰
علوم پایه	۸۸۷۸	۲۷۰۳	۶۱۷۵	۲۳	۱۴	۹	۶۰۸۵	۱۷۶۴	۴۳۲۱
فنی و مهندسی	۵۶۱۹۰	۴۴۳۶۱	۱۱۸۲۹	۱۶۸۲۶	۱۴۶۹۱	۲۱۳۵	۲۹۰۰۰	۲۲۰۱۲	۶۹۸۸
هنر	۱۹۲۹۸	۷۷۰۹	۱۱۵۹۸	۷۲۰۷	۳۰۸۸	۴۱۱۹	۸۲۳۹	۳۱۶۱	۵۰۷۸
کشاورزی و دامپزشکی	۸۲۷۸	۴۵۳۴	۳۷۴۴	۱۲۰۵	۹۴۲	۲۶۳	۳۶۶۶	۱۶۸۸	۱۹۷۸
کل	۱۹۳۰۳۳	۱۰۶۴۰۴	۸۶۶۲۹	۳۸۷۳۰	۲۷۲۹۱	۱۱۴۳۹	۱۰۴۴۰۵	۵۲۸۷۰	۵۱۵۳۵
نسبت کشاورزی به کل	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۳۱	۰.۰۳۵	۰.۰۲۳	۰.۰۳۵	۰.۰۳۲	۰.۰۳۸

منبع: یافته‌های تحقیق- سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

ادامه جدول ۱۹- دانشجویان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

گروه عمده رشته تحصیلی	کارشناسی ارشد (فوق لیسانس)			دکتری حرفه‌ای			دکتری تخصصی		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
پزشکی	۱۱۴۴	۴۲۰	۷۲۴	۴۷۵۴	۱۹۹۸	۲۷۵۶	۱۰۸۵	۴۹۹	۵۸۶
علوم انسانی	۱۹۴۹۵	۹۵۵۰	۹۹۴۵	۰	۰	۰	۳۰۲۷	۱۸۲۹	۱۱۹۸
علوم پایه	۲۰۵۶	۶۲۹	۱۴۲۷	۰	۰	۰	۷۱۴	۲۹۶	۴۱۸
فنی و مهندسی	۹۵۲۷	۶۹۹۸	۲۵۲۹	۰	۰	۰	۹۳۷	۶۶۰	۱۷۷
هنر	۳۷۵۲	۱۴۱۱	۲۳۴۱	۰	۰	۰	۱۰۰	۴۹	۵۱
کشاورزی و دامپزشکی	۱۵۹۳	۸۲۵	۷۶۸	۷۰۶	۴۵۱	۲۵۵	۱۱۰۸	۶۲۸	۴۸۰
کل	۳۷۵۶۷	۱۹۸۳۳	۱۷۷۳۴	۵۴۶۰	۲۴۴۹	۳۰۱۱	۶۸۷۱	۳۹۶۱	۲۹۱۰
نسبت کشاورزی به کل	۰.۰۴۲	۰.۰۴۲	۰.۰۴۳	۰.۱۲۹	۰.۱۸۴	۰.۰۸۵	۰.۱۶۱	۰.۱۵۹	۰.۱۶۵

منبع: یافته‌های تحقیق- سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

جدول ۲۰- دانش آموختگان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

گروه عمده رشته تحصیلی	جمع کل			کاردانی (فوق دیپلم)			کارشناسی (لیسانس)		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
پزشکی	۲۰۹۶	۵۸۱	۱۵۱۵	۲۵	۲۵	۰	۱۴۷۷	۳۴۴	۱۱۳۳
علوم انسانی	۲۲۳۱۲	۱۲۱۷۸	۱۰۱۳۴	۴۱۵۵	۲۷۵۲	۱۴۰۳	۱۱۴۱۱	۵۸۶۲	۵۵۴۹
علوم پایه	۱۸۱۳	۷۱۸	۱۰۹۵	۲۵	۱۰	۱۵	۱۱۷۲	۴۸۵	۶۸۷
فنی و مهندسی	۱۲۵۹۶	۱۰۱۱۳	۲۴۸۳	۳۷۲۲	۳۱۵۰	۵۷۲	۶۹۴۸	۵۴۳۲	۱۵۱۶

۳۵۹	۵۰۳	۸۶۲	۵۲	۳۵۴	۱۸۲۹	۲۶۲۷	۱۹۰۸	۴۵۳۵	هنر
۳۵۹	۵۰۳	۸۶۲	۵۲	۳۵۴	۴۰۶	۶۴۹	۱۲۴۳	۱۸۹۲	کشاورزی و دامپزشکی
۱۰۴۸۸	۱۳۵۲۵	۲۴۰۱۳	۳۰۸۹	۷۰۷۳	۱۰۱۶۲	۱۸۵۰۳	۲۶۷۴۱	۴۵۲۴۴	کل
۰۰۳۴	۰۰۳۷	۰۰۳۶	۰۰۱۷	۰۰۵۰	۰۰۴۰	۰۰۳۵	۰۰۴۶	۰۰۴۲	نسبت کشاورزی به کل

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

ادامه جدول ۲۰- دانش آموختگان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته

تحصیلی و جنس سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷

گروه عمده رشته تحصیلی			کارشناسی ارشد(فوق لیسانس)			دکتری حرفه‌ای			دکتری تخصصی		
جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۱۰۷	۳۳	۷۴	۳۵۰	۱۱۷	۲۳۳	۱۳۷	۶۲	۷۵	۱۳۷	۶۲	۷۵
۶۶۴۹	۳۴۹۰	۳۱۵۹	۰	۰	۰	۹۷	۷۴	۲۳	۹۷	۷۴	۲۳
۵۵۶	۱۹۶	۳۶۰	۰	۰	۰	۶۰	۲۷	۳۳	۶۰	۲۷	۳۳
۱۹۰۶	۱۵۱۷	۳۸۹	۰	۰	۰	۲۰	۱۴	۶	۲۰	۱۴	۶
۵۶۳	۲۲۷	۳۳۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۲۶	۳۰۰	۲۲۶	۴۷	۴۵	۲	۵۱	۴۱	۱۰	۵۱	۴۱	۱۰
۱۰۳۰۷	۵۷۶۳	۴۵۴۴	۳۹۷	۱۶۲	۲۳۵	۳۶۵	۲۱۸	۱۴۷	۳۶۵	۲۱۸	۱۴۷
۰۰۵۱	۰۰۵۲	۰۰۵۰	۰۰۱۱۸	۰۰۲۷۸	۰۰۰۹	۰۰۱۴۰	۰۰۱۸۸	۰۰۶۸	۰۰۱۴۰	۰۰۱۸۸	۰۰۶۸

منبع: یافته‌های تحقیق - سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

۷-۴- آموزش دیدگان مراکز ثابت اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای

بررسی آمار آموزش دیدگان مراکز ثابت اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۶ تعداد ۲۵۴۵ نفر در رشته‌های کشاورزی آموزش دیدند که از این تعداد ۱۲۲۲ نفر مرد و ۱۳۲۳ نفر زن بودند. نسبت آموزش دیدگان در رشته‌های کشاورزی به کل آموزش دیدگان در این مراکز ۱۴/۷ درصد بود. در بین شهرستان‌های استان مازندران شهرستان آمل با تعداد ۳۵۳ نفر آموزش دیده بیشترین تعداد آموزش دیده در این مراکز را در سال ۱۳۹۶ داشت.

جدول ۲۱- تعداد آموزش دیدگان مراکز ثابت اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان بر حسب گروه‌های عمده
آموزشی به تفکیک جنس

کل آموزش دیدگان (صنعت، خدمات، کشاورزی، فرهنگ و هنر)			کشاورزی		سال و شهرستان
زن	مرد	جمع	زن	مرد	
۸۹۵۵	۲۰۸۹۶	۲۹۸۵۱	۱۷۲۹	۴۱۷۹	۱۳۸۰
۷۳۳۸	۱۷۱۲۴	۲۴۴۶۲	۱۴۶۷	۳۴۲۴	۱۳۸۵
۴۳۰۲	۱۰۰۳۸	۱۴۳۴۰	۸۶۰	۲۰۰۷	۱۳۹۰
۸۷۲۹	۱۶۲۱۰	۲۴۹۳۹	۱۷۴۵	۳۲۴۲	۱۳۹۲
۹۴۵۴	۱۶۱۰۷	۲۵۵۶۱	۲۸۸۶	۲۲۲۱	۱۳۹۳
۹۸۵۵	۱۸۱۲۳	۲۷۹۷۸	۲۵۲۲	۳۱۲۲	۱۳۹۴
۱۲۲۵۰	۲۱۱۴۳	۳۳۳۹۳	۲۶۰۰	۲۶۶۷	۱۳۹۵
۵۱۲۹	۱۲۲۲۸	۱۷۳۵۷	۱۳۲۳	۱۲۲۲	۱۳۹۶
۲۵۵	۱۳۵۳	۱۶۰۸	۸	۳۵۳	آمل
۷۹۳	۱۳۵۹	۲۱۵۲	۳۹۳	۱۹۳	بابل
۲۴۰	۸۳۱	۱۰۷۱	۷۹	۱۰۹	بابلسر
۲۵۳	۱۰۰۷	۱۲۶۰	۵۰	۱۴۴	بهشهر
۳۰۵	۶۵۶	۹۶۱	۵۰	۶۹	تنکابن
۸۴	۳۷۰	۴۵۴	۲۰	۴	جویبار
۰	۰	۰	۰	۰	چالوس
۵۴	۳۵۴	۴۰۸	۱۴	۰	رامسر
۲۰۳۳	۲۳۲۳	۴۳۵۶	۳۹۷	۲۲۵	ساری
۳۴	۴۲۰	۴۵۴	۱۶	۱۲	سوادکوه
۰	۰	۰	۰	۰	سوادکوه شمالی
۰	۰	۰	۰	۰	سیمرغ
۰	۰	۰	۰	۰	عباس آباد
۰	۰	۰	۰	۰	فریدونکنار
۲۹۸	۱۰۴۹	۱۳۴۷	۹۹	۸۵	قائم‌شهر
۰	۰	۰	۰	۰	کلاردشت
۲۳۷	۷۱۵	۹۵۲	۱۷۸	۱۶	گلوگاه
۰	۰	۰	۰	۰	محمود آباد
۰	۰	۰	۰	۰	میاندرو
۳۰۹	۸۶۴	۱۱۷۳	۱۹	۰	نکا
۸	۳۴۷	۳۵۵	۰	۱۲	نور
۲۲۶	۵۸۰	۸۰۶	۰	۰	نوشهر

منبع: سالنامه آماری استان مازندران، ۱۳۹۶

۸- وضعیت مدیریت هماهنگی ترویج استان

۸-۱- تعداد مروجین و نسبت مروج به بهره‌بردار به تفکیک شهرستان

براساس نتایج از مجموع ۳۶۴ مروجی که در سطح استان مشغول فعالیت هستند ۲۱۶ نفر (۵۹/۳٪) مروج زن هستند. این در حالی است که حدود ۸۶ بهره‌برداران استان مرد هستند. بررسی نسبت مروج به تعداد بهره‌بردار در بین شهرستان استان نشان می‌دهد بالاترین ضریب مربوط به شهرستان نور و سیمرغ می‌باشد.

۸-۲- نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت به تفکیک شهرستان

از بین وسایل و تجهیزاتی که در اختیار مراکز مختلف شهرستانهای استان قرار داشت خودرو به عنوان یک وسیله مهم به عنوان معیار مورد ارزیابی قرار گرفت. در کل از ۲۲ شهرستان و ۷۳ مرکز موجود در استان دارای ۴۲ خودرو هستند یعنی تقریباً به ازای هر دو مرکز تنها یک خودرو وجود دارد. بررسی نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت در شهرستانهای مختلف نشان می‌دهد بالاترین ضریب مربوط به شهرستان رامسر است و در ۶ شهرستان هیچ خودرویی در مراکز شهرستان وجود ندارد.

۸-۳- اعتبارات هزینه شده برای تجهیزات و نوسازی به تفکیک شهرستان

در بخش اعتبار هزینه شده برای تجهیزات در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۶ افزایش قابل ملاحظه‌ای داشت و به جز ۲ شهرستان بقیه شهرستان ها دارای اعتبار بودند و در مجموع ۲۲۱۹۱ میلیون ریال اعتبار برای تجهیزات در سال ۱۴۰۰ تخصیص داده شد. در بخش اعتبار هزینه شده برای نوسازی در سال ۱۴۰۰ در بین شهرستان های استان ۶ شهرستان اعتباری برای نوسازی دریافت نکردند و بقیه شهرستان ها در مجموع ۹۸۸۰ میلیون ریال اعتبار برای نوسازی دریافت نمودند.

جدول ۲۲- تعداد مروجین و نسبت مروج به بهره‌بردار به تفکیک شهرستانهای استان مازندران

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	کل بهره برداران	مرد	زن	مروج زن	مروج مرد	تعداد کل مروج	نسبت تعداد مروج به تعداد بهره بردار
۱	آمل	۸	۳۱۶۵۷	۲۸۷۶۲	۲۸۸۹	۱۷	۱۶	۳۳	۰.۱۰
۲	بابل	۹	۴۹۷۰۳	۴۵۰۸۵	۴۶۱۳	۳۱	۱۹	۵۰	۰.۱۰
۳	بهشهر	۶	۲۰۶۴۴	۱۷۸۰۴	۲۸۳۶	۱۷	۹	۲۶	۰.۱۳
۴	تنکابن	۴	۲۱۵۱۵	۱۷۰۵۱	۴۴۵۱	۹	۵	۱۴	۰.۰۷
۵	رامسر	۳	۸۰۸۸	۶۴۴۹	۱۶۳۴	۵	۷	۱۲	۰.۱۵

۰.۰۹	۴۱	۱۷	۲۴	۶۳۵۱	۳۷۸۰۴	۴۴۱۷۳	۸	ساری	۶
۰.۱۳	۷	۵	۲	۱۰۶۹	۴۲۹۷	۵۳۶۶	۲	سوادکوه	۷
۰.۰۸	۱۹	۷	۱۲	۴۴۳۳	۱۹۷۰۳	۲۴۱۴۱	۴	قائم شهر	۸
۰.۱۹	۲۰	۱۱	۸	۸۴۲	۹۷۵۹	۱۰۶۰۶	۵	نور	۹
۰.۱۱	۱۱	۳	۸	۱۹۳۶	۷۷۲۳	۹۶۶۴	۳	نوشهر	۱۰
۰.۱۲	۱۴	۵	۹	۱۲۳۹	۱۰۹۳۲	۱۲۱۷۲	۳	بابلسر	۱۱
۰.۱۲	۱۸	۶	۱۲	۱۸۹۲	۱۳۷۴۷	۱۵۶۴۸	۳	محمودآباد	۱۲
۰.۰۸	۱۶	۶	۱۰	۳۱۳۱	۱۸۱۰۶	۲۱۲۴۰	۴	نکا	۱۳
۰.۱۷	۱۰	۱	۹	۶۵۹	۵۱۰۹	۵۷۶۹	۲	چالوس	۱۴

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

ادامه جدول ۲۲ - تعداد مروجین و نسبت مروج به بهره‌بردار به تفکیک شهرستان‌های استان مازندران

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	کل بهره برداران	مرد	زن	مروج زن	مروج مرد	تعداد کل مروج	نسبت تعداد مروج به تعداد بهره بردار
۱۵	جویبار	۳	۱۸۲۸۲	۱۵۸۸۷	۲۳۸۹	۶	۴	۱۰	۰.۰۵
۱۶	گلوگاه	۲	۸۲۶۲	۶۹۹۳	۱۲۶۷	۷	۸	۱۵	۰.۱۸
۱۷	فریدونکنار	۲	۵۶۶۳	۵۰۹۷	۵۶۵	۴	۴	۸	۰.۱۴
۱۸	عباس آباد	۱	۴۷۵۹	۳۷۹۸	۹۵۴	۶	۱	۷	۰.۱۵
۱۹	میاندورود	۲	۱۴۸۱۰	۱۲۴۴۴	۲۳۵۵	۷	۵	۱۲	۰.۰۸
۲۰	سیمرغ	۱	۵۲۹۷	۴۳۲۲	۹۷۵	۶	۴	۱۰	۰.۱۹
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۶۰۶۸	۴۸۳۵	۱۲۳۲	۸	۲	۱۰	۰.۱۶
۲۲	کلاردشت	۱	۱۸۸۷	۱۶۸۸	۱۹۵	۱	۰	۱	۰.۰۵
	جمع کل	۷۷	۳۴۵۴۱۴	۲۹۷۳۹۵	۴۷۹۰۷	۲۱۸	۱۴۵	۳۶۴	۰.۱۱

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

جدول ۲۳- میزان سطح زیر کشت و نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت به تفکیک شهرستانها

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	تعداد خودرو	سطح زیر کشت محصولات زراعی	سطح زیر کشت باغات	نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت
۱	آمل	۸	۲	۵۲۰۱۷.۴	۶۳۱۲.۴	۰.۰۰۰۰۳۴
۲	بابل	۹	۷	۴۷۴۳۱.۱	۲۳۶۷۷.۷	۰.۰۰۰۰۹۸
۳	بهبهر	۵	۵	۵۴۸۸۶.۷	۶۸۶۳.۶	۰.۰۰۰۰۸۱
۴	تنکابن	۴	۲	۳۶۴۲.۵	۲۰۷۴۵.۵	۰.۰۰۰۰۸۲
۵	رامسر	۳	۲	۸۴۱.۷	۵۲۸۷.۶	۰.۰۰۰۰۳۲۶
۶	ساری	۸	۶	۴۸۱۹۶	۲۶۰۹۱.۱	۰.۰۰۰۰۸۱
۷	سوادکوه	۲	۱	۳۰۱۵.۲	۱۳۱۶.۵	۰.۰۰۰۰۲۳۱
۸	قائم شهر	۴	۱	۱۰۹۵۳.۷	۱۴۴۱۷.۱	۰.۰۰۰۰۳۹
۹	نور	۵	۱	۲۵۳۴.۲	۱۷۳۷.۲	۰.۰۰۰۰۲۳۴
۱۰	نوشهر	۲	۲	۳۸۵۶.۵	۲۵۳۷.۸	۰.۰۰۰۰۳۱۳
۱۱	بابلسر	۳	۱	۱۶۶۸۸.۶	۲۹۴۱.۴	۰.۰۰۰۰۵۱
۱۲	محمودآباد	۳	۰	۱۸۱۰۱.۸	۹۷۸.۳	۰.۰۰۰۰۰۰
۱۳	نکا	۴	۶	۲۴۹۹۰.۷	۱۱۳۲۴.۳	۰.۰۰۰۰۱۶۵
۱۴	چالوس	۱	۱	۲۰۳۳.۲	۱۹۶۹.۹	۰.۰۰۰۰۲۵۰

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

ادامه جدول ۲۳- میزان سطح زیر کشت و نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت به تفکیک شهرستانها

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	تعداد خودرو	سطح زیر کشت محصولات زراعی	سطح زیر کشت باغات	نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت
۱۵	جویبار	۳	۲	۱۵۵۲۷.۳	۶۱۹۴	۰.۰۰۰۰۹۲
۱۶	گلوگاه	۲	۱	۱۷۴۹۶.۵	۱۷۶۱	۰.۰۰۰۰۵۲
۱۷	فریدونکنار	۲	۰	۶۶۵۶.۷	۱۱۶.۴	۰.۰۰۰۰۰۰
۱۸	عباس آباد	-	۰	۵۳۶.۲	۳۹۵۴.۱	۰.۰۰۰۰۰۰
۱۹	میانرود	۲	۲	۱۸۱۴۶.۱	۱۱۳۲۹.۴	۰.۰۰۰۰۶۸

۲۰	سیمرغ	۱	۰	۳۸۵۴	۳۷۳۹.۳	۰.۰۰۰۰۰۰
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۰	۱۸۳۷	۱۹۴۵	۰.۰۰۰۰۰۰
۲۲	کلاردشت	-	۰	۲۰۳.۴	۳۴۰.۵	۰.۰۰۰۰۰۰
	جمع کل	۷۳	۴۲	۳۵۳۴۴۶.۷	۱۵۵۵۷۹.۹	۰.۰۰۰۰۰۸۳

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

جدول ۲۴- اعتبارات هزینه شده برای تجهیزات و نوسازی به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	اعتبار هزینه شده تجهیزات (میلیون ریال)				اعتبار هزینه شده نوسازی (میلیون ریال)			
			سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۱۴۰۰	سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۱۴۰۰
۱	آمل	۸	۱۰۴.۸	۳۰	۰	۲۴۴۱	۲۰	۱۰	۰	۱۰۰۰
۲	بابل	۹	۲۰۰.۲	۳۰.۶۵	۰	۱۲۴۰	۱۰.۳	۳۰	۶۰۰	۱۲۰۰
۳	بهشهر	۶	۱۵	۲۴.۶	۲۰	۱۱۵۰	۲۰	۰	۱۵	۱۲۵۰
۴	تنکابن	۴	۹۴	۰	۰	۱۲۰۰	۱۶	۳۰	۰	۱۵۰
۵	رامسر	۳	۲۰	۱۳۰.۷	۲۰	۸۱۰	۱۵	۰	۱۰	۰
۶	ساری	۸	۲۴۰	۶۰	۱۶۰	۴۴۰۰	۱۹۵	۴۰	۹۰	۶۰۰
۷	سوادکوه	۲	۲۲	۱۰۴.۸۵	۰	۷۵۰	۱۰	۰	۰	۳۹۰
۸	قائم شهر	۴	۲۰	۱۸	۶۳	۹۰۰	۷۴	۱۱۵	۲۱۷.۵	۶۰۰
۹	نور	۵	۶۷	۰	۰	۳۵۰	۶۰	۰	۰	۱۰۰۰
۱۰	نوشهر	۳	۸۰	۳۲	۴۷.۵	۱۵۰	۲۰	۰	۰	۳۹۰
۱۱	بابلسر	۳	۴۶	۷۷	۰	۷۰۰	۳۹	۰	۹۰۰	۵۰۰
۱۲	محمودآباد	۳	۹۱.۲۵	۲۰	۱۵۶.۱	۶۰۰	۳۰	۰	۱۱۰	۳۰۰
۱۳	نکا	۴	۵۴.۵	۰	۲۹۱.۵	۱۳۰۰	۴۵.۵	۰	۱۰۰	۴۰۰

۱۴	چالوس	۲	۱۷	۰	۰	۳۰۰	۲۸	۰	۰	۳۰۰
۱۵	جویبار	۳	۴۰	۱۸	۴۹	۱۰۰۰	۱۵	۳۲	۱	۱۰۰۰

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

ادامه جدول ۲۴- اعتبارات هزینه شده برای تجهیزات و نوسازی به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	اعتبار هزینه شده تجهیزات (میلیون ریال)				اعتبار هزینه شده نوسازی (میلیون ریال)			
			سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۱۴۰۰	سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۱۴۰۰
۱۶	گلوگاه	۲	۱۰	۲۰	۲۰	۴۵۰	۱۵	۰	۱۰	۵۵۰
۱۷	فریدونکنار	۲	۷۵.۲	۱۰	۰	۶۰۰	۷۴.۳۲	۰	۸	۰
۱۸	عباس آباد	۱	۲۰.۱	۱۵	۰	۰	۱۴	۰	۰	۰
۱۹	میاندورود	۲	۲۰	۷۷	۰	۱۰۰۰	۵.۵	۰	۳	۰
۲۰	سیمرغ	۱	۲۶	۵۰.۵	۱۵	۲۵۰	۴۹	۵۷	۱۰	۲۵۰
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۷۱	۲۰	۰	۶۰۰	۲۱	۰	۰	۰
۲۲	کلاردشت	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	جمع کل	۷۷	۱۳۲۴.۱	۶۲۰.۷	۸۴۲.۱	۲۲۱۹۱	۸۶۹.۳	۳۱۴.۰	۲۰۷۴.۵	۹۸۸۰

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج، ۱۴۰۰ / یافته‌های تحقیق

۸-۴- عملکرد فعالیتهای آموزشی ترویجی و مشارکتی مدیریت هماهنگی ترویج

جدول ۲۵ عملکرد فعالیتهای آموزشی ترویجی و مشارکتی مدیریت هماهنگی ترویج را طی سالهای ۹۲ تا ۹۶ نشان می‌دهد که در مجموع ۵ سال برگزاری کلاس آموزشی با تعداد ۲۱۸۵۷۷ نفر دارای بیشترین تعداد بود. در سال ۱۴۰۰ ماهیت برخی از فعالیت های ترویجی تغییر پیدا کرد و فعالیت‌های جدیدی مثل سایت جامع ترویج کشاورزی دانش بنیان، سایت‌های جامع استقرار کشاورزی پایدار، رویداد ترویجی مجازی، کانون جوانان روستایی و عشایری و ... به عملکرد فعالیت‌های ترویجی استان اضافه شد و برخی از فعالیت‌ها قطع شد (جدول ۲۶).

۵-۸- عملکرد اداره رسانه‌های آموزشی

عملکرد اداره رسانه‌های آموزشی در ۱۹ بخش مربوطه طی ۵ سال های ۹۳ تا ۹۷ مورد بررسی قرار گرفت. طبق نتایج جشنواره رشد بالایی داشته و از ۴ مورد در سال ۹۳ به ۲۵ مورد در سال ۹۷ رسید. در مجموع هر ۱۹ فعالیت مورد بررسی دارای میانگین رشد مثبت بودند هر چند چهار فعالیت در سال ۹۷ دارای رشد منفی بودند. در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۹۷ یکسری از فعالیت های اداره رسانه‌های آموزشی مثل برنامه تلویزیونی و برنامه رادیویی و سینما سیار افزایش داشته است و یکسری از فعالیت ها مثل تکثیر CD یا تهیه بئر که کاربرد کمتری پیدا کرده اند روند کاهشی داشته است.

۶-۸- وضعیت جذب ماشین آلات و ادوات در استان

بررسی وضعیت جذب ماشین آلات و ادوات طی ۵ سال در استان نشان داد در مجموع تراکتور با ۴۵۳۵ دستگاه دارای بیشترین میزان و کمباین غلات با ۴۸ دستگاه دارای کمترین میزان بود. توان اضافه شده در مجموع ۵ سال ۴۳۹۹۵۳ اسب بخار بود. بیشترین تغییرات ضریب مکانیزاسیون مربوط به سال ۹۷ بود. بیشترین میزان اثربخشی در افزایش ضریب اسب بخار بر هکتار مربوط به سال ۹۶ و کمترین میزان مربوط به سال ۹۴ بود.

۷-۸- وضعیت صندوق خرد زنان روستایی

بر اساس اطلاعات صندوق خرد زنان روستایی تحت پوشش سازمان جهاد کشاورزی مازندران در سال ۱۳۹۷، تعداد ۱۹ شهرستان و ۹۶ روستا در استان دارای صندوق بودند که در این روستاها در مجموع تعداد ۱۱۲ صندوق وجود دارد و این صندوق‌ها در مجموع دارای ۴۰۱۴ عضو هستند. همچنین بر اساس آمار در سال ۱۳۹۸ تعداد ۵۶۲ تسهیلگر در ۲۲ شهرستان استان فعالیت داشتند.

جدول ۲۵- عملکرد فعالیتهای آموزشی ترویجی و مشارکتی مدیریت هماهنگی ترویج به تفکیک سالهای ۹۲ تا ۹۶

عناوین فعالیتهای	واحد	۹۲ سال	۹۳ سال	۹۴ سال	۹۵ سال	۹۶ سال
راه اندازی سایت الگوئی تولیدی ترویجی	سایت	۷	۵۶	۵۶	۶۵	۶۵
راه اندازی سایت دهکده الگویی ترویجی	سایت	۰	۰	۶	۱۲۲	۱۱۲
مدرسه در مزرعه FFS	سایت	۲۲	۵۱	۵۱	۲۹	۲۹
طرح تسریع انتقال یافته‌های تحقیقاتی	سایت	۵	۱۲	۱۲	۶	۶
برگزاری روز مزرعه	مورد	۱۰	۱۰	۱۰	۸	۶
برگزاری طرح تحقیقی ترویجی	طرح	۱۰	۲۴	۱۶	۸	۱۰
برگزاری کلاس آموزشی	نفر	۲۲۹۴۱	۴۰۹۷۴	۵۴۸۳۰	۶۶۳۸۷	۳۳۴۴۵
برگزاری کارگاه آموزشی	نفر	۲۹۸۴۰	۲۸۶۷۷	۳۳۶۰۰	۳۱۳۶۸	۲۴۰۹۶
برگزاری بازدید علمی آموزشی ترویجی	نفر	۲۳۷۰	۳۱۴۵	۱۱۹۰۶	۲۱۷۷۵	۱۰۴۶۳
برگزاری گردهمایی	مورد	۲۶	۴۱	۲۳	۱۳۵	۷۷
برگزاری آموزش‌های مهارتی (فنی و حرفه‌ای)	نفر	۳۴۷۵	۹۵۹۸	۲۹۰۷۷	۴۴۴۰۵	۴۶۴۹۳
	نفر روز	۱۰۷۶۹	۲۶۸۷۶	۴۳۶۴۴	۷۳۸۴۸	۵۳۶۵۴

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج / یافته‌های تحقیق

جدول ۲۶- عملکرد فعالیتهای ترویجی استان مازندران سال ۱۴۰۰

فعالیت	واحد	عملکرد
۱	سایت جامع ترویج کشاورزی دانش بنیان	مورد ۱۹۶
۲	سایت های جامع ترویجی مدیریت تلفیقی (IPM.FFS)	مورد ۴۸
۳	سایت های جامع استقرار کشاورزی پایدار (IPCM)	مورد ۲۱
۴	کانون یادگیری	مورد ۷۷
۵	طرح تحقیقی ترویجی	مورد ۳۱
۶	واحد نمایشی (مزرعه ،باغ ،دامداری و)	مورد ۸۱
۷	برنامه روز مزرعه	مورد ۱۴۸
		نفر ۳۹۱۶
۸	برنامه روز انتقال یافته ها	مورد ۲۸
		نفر ۱۳۸۵
۹	برنامه هفته انتقال یافته ها	مورد ۲۲
		نفر ۸۹۰
۱۰	نمایشگاه ترویجی	مورد ۵
۱۱	جشنواره ترویجی	مورد ۳
۱۲	برگزیدگان برتر بخش کشاورزی در سطح استان	مورد ۱۰۱
۱۳	برگزیدگان برتر بخش کشاورزی در سطح شهرستان	مورد ۳۰۹
۱۴	دوره ترویجی	مورد ۴۳۳۵
		نفر ۹۹۹۴۷
		نفر روز ۹۹۹۴۷
۱۵	کارگاه ترویجی	مورد ۳۵۴۷
		نفر
		مورد ۷۴۹۲۵
		نفر مورد ۷۴۹۲۵
		مورد ۲۱۷۱
۱۶		

	بازدید ترویجی	
	نفر	۲۴۶۰۶
	نفر روز	۲۴۶۰۶
۱۷	آموزش انفرادی	
	نفر	۲۷۴۲۶۸
۱۸	رویداد ترویجی (مجازی)	
	مورد	۱۱۶
۱۹	کانون جوانان روستایی و عشایری	
	مورد	۲

جدول ۲۷- عملکرد اداره رسانه‌های آموزشی به تفکیک فعالیت‌های سال‌های ۹۳ تا ۹۷ و سال ۱۴۰۰

	برنامه تلویزیونی	برنامه رادیویی	سینما سیار	قرائت اطلاعیه از رادیو	اطلاعیه ترویجی	ارسال پیام کوتاه	ماهنامه مروج مازندران	بارگزاری مطلب در سایت	تهیه بنر	توزیع نشریه آموزشی	نمایشگاه	جشنواره	تکثیر CD	پروشور	چاپ نشریه	بارگزاری مطلب در تالار	استودیو کشاورز
	دقیقه	دقیقه	مورد	عنوان	مورد	مورد	عنوان مقاله	مورد		جلد	مورد	مورد	عدد	عنوان	عنوان	مورد	مورد برنامه
سال ۹۳	۱۹۱۰	۹۶۴۰	۱۲۴	۷۹	۲۳۷	۳۰۵	۱۳۰	۰	۰	۱۰۱۰۰	۱۴	۴	۱۳۴۵۰	۰	۸۵۰۰	۰	-
سال ۹۴	۲۵۱۰	۳۵۹۰	۱۶۳	۱۹۳	۲۰۷	۲۵۲	۱۲۸	۰	۰	۰	۶	۳	۲۵۳۱	۰	۱۰	۰	-
نرخ رشد ۹۴	۰.۳۱	-۰.۶۳	۰.۳۱	۱.۴۴	-۰.۱۳	-۰.۱۷	-۰.۰۲	۰	۰	-۱	-۰.۵۷	-۰.۲۵	-۰.۸۱	۰	-۱	۰	-
سال ۹۵	۲۵۴۰	۷۸۱۰	۹۹	۲۰۶	۴۳۰	۲۴۵	۹۴	۳۱	۷۰	۳	۳۳	۵	۳۶۰۹	۰	۱۱	۰	-
نرخ رشد ۹۵	۰.۰۱	۱.۱۸	-۰.۳۹	۰.۰۷	۱.۰۸	-۰.۰۳	-۰.۲۷	۱	۱	۱	۴.۵۰	۰.۶۷	۰.۴۳	۰	۰.۱	۰	-
سال ۹۶	۲۵۳۰	۱۰۲۰۰	۱۲۵	۲۷۱	۴۰۲	۲۳۵	۱۳۹	۳۲۲	۸۵	۷۷۰۰	۲۰	۹	۲۰۸۸	۷	۱۰	۰	-

نرخ رشد ۹۶	۰	۰.۳۱	۰.۲۶	۰.۳۲	-۰.۰۷	-۰.۰۴	۰.۴۸	۹.۳۹	۰.۲۱	۲۵۶۵.۶۷	-۰.۳۹	۰.۸	-۰.۴۳	۱	-۰.۰۹	۰	-
سال ۹۷	۲۵۴۰	۱۱۹۵۰	۱۸۴	۲۷۲	۳۷۵	۳۲۷	۴۸	۱۲۶	۱۹۶	۱۳۱۰۰	۵۸	۲۵	۶۶۰۱	۲۱	۱۸	۲۵۰	-
نرخ رشد ۹۷	۰.۰۰۴	۰.۱۷۲	۰.۴۷۲	۰.۰۰۴	۰.۰۶۷	۰.۳۹۱	-۰.۶۵	-۰.۶۰	-۱.۳۰	۰.۷۰	۱.۹۰	۱.۷۷	۲.۱۶	۲	۰.۸	۰	-
سال ۱۴۰۰	۳۲۵۰	۱۵۵۷۰	۲۶۰	۲۶۶	۳۹۵	۳۹۳	۷۲	۱۲۴	۸۴	۰	۰	۰	۴۳۴	۲۸	۱۴	۱۲۸	۹۵
نرخ رشد ۱۴۰۰	۰.۲۸	۰.۳۰	۰.۴۱	-۰.۰۲	۰.۰۵	۰.۲۰	۰.۵۰	-۰.۰۲	-۰.۵۷	-۱	-۱	-۱	-۰.۹۳	۰.۳۳	-۰.۲۲	-۰.۴۹	-۱

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج / یافته‌های تحقیق

جدول ۲۸- وضعیت جذب ماشین آلات و ادوات در استان به تفکیک سالهای ۹۷-۹۲

ردیف	سال	تراکتور (دستگاه)	کمباین غلات (دستگاه)	کمباین برنج (دستگاه)	نشاکار (دستگاه)	سایر ادوات	جمع	توان اضافه شده (اسب بخار)	تغییرات ضریب مکانیزاسیون	اثر بخشی در افزایش ضریب (اسب بخار بر هکتار)
۱	۹۲	۳۵۵	۹	۴۱۰	۶۲	۱۴۸	۹۸۴	۴۷,۸۶۸	۱.۶۶	۰.۰۸
۲	۹۳	۴۴۰	۷	۱۱۱	۷۴	۳۵۷	۹۸۹	۴۵,۶۱۸	۱.۷۶	۰.۰۷
۳	۹۴	۵۷۷	۵	۱۰۵	۱۳۱	۷۰۹	۱,۵۲۷	۳۷,۶۲۱	۱.۸۱	۰.۰۵
۴	۹۵	۱,۱۵۸	۱۹	۶۰۹	۹۵	۱,۰۰۰	۲,۸۸۱	۱۱۹,۶۲۱	۲.۲۹	۰.۱۵
۵	۹۶	۱,۰۹۷	۵	۵۳۷	۷۵	۹۷۳	۲,۶۸۷	۱۰۶,۲۴۷	۲.۴۱	۰.۱۷
۶	۹۷	۹۰۸	۳	۳۴۴	۹۴	۵۵۷	۱,۹۰۶	۸۲,۹۷۸	۲.۴۹	۰.۱۳
جمع		۴,۵۳۵	۴۸	۲,۱۱۶	۵۳۱	۳,۷۴۴	۱۰,۹۷۴	۴۳۹,۹۵۳		۰.۶۵

منبع: مدیریت مکانیزاسیون و صنایع / یافته‌های تحقیق

جدول ۲۹- اطلاعات صندوق خرد زنان روستایی استان مازندران سال ۱۳۹۷

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	بهره برداران زن	تعداد روستاهای دارای صندوق	تعداد اعضا صندوق	میزان پس انداز	مقدار سرمایه تزیقی (ریال)	سرمایه کل (ریال)	موجودی صندوق	سقف وام در سال ۹۶	تعداد وام های پرداخت شده از ابتدا تا کنون	تعداد تسهیلات در سال ۹۸
۱	آمل	۲۷۹۴۹	۱۷۴۷	۷	۱۵۲	۲۰۷۰۰۰۰۰	۱۴۰۰۰۰۰۰	۱۶۳۵۰۰۰۰۰	۲۹۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰۰۰	۱۴۴۵	۴۳
۲	سوادکوه شمالی	۵۹۳۷	۱۱۱۶	۶	۲۳۷	۱۰۳۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱۰۵۱۰۰۰۰۰	۸۸۵۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰۰	۲۵۳	۴۳
۳	جویبار	۱۵۳۹۷	۱۶۱۶	۴	۱۳۴	۱۶۲۴۰۰۰۰۰	۰	۱۶۲۴۰۰۰۰۰	۱۶۲۴۰۰۰۰۰	۰	۰	۱۳
۴	ساری	۳۶۴۸۵	۴۰۸۲	۴	۱۲۲	۱۹۰۸۰۰۰۰۰	۵۶۲۰۰۰۰۰	۲۲۲۸۰۰۰۰۰	۱۷۳۶۰۰۰۰۰	۰	۰	۳۹
۵	بابل	۴۱۵۳۵	۲۸۷۶	۴	۱۷۲	۳۷۳۶۰۰۰۰۰	۵۹۰۰۰۰۰۰	۶۶۷۰۰۰۰۰۰	۱۱۱۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰۰	۹۲۷	۵۴
۶	بابلسر	۱۰۱۹۰	۷۷۲	۸	۲۶۶	۴۲۴۷۰۰۰۰۰	۰	۴۲۴۷۰۰۰۰۰	۱۰۶۸۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰	۹۲	۱۱
۷	سوادکوه	۵۱۸۸	۹۹۱	۲	۷۷	۳۵۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۹۲۳۰۰۰۰۰	۷۴۰۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۵۲	۳
۸	فریدونکنار	۴۴۴۱	۱۸۹	۱۴	۵۳۲	۱۴۰۰۰۰۰	۰	۱۵۶۹۰۰۰۰۰۰	۱۷۶۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۴۲۹	۱۸
۹	میاندورود	۱۲۵۴۹	۱۶۸۹	۱	۴۰	۱۲۰۰۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۷۶۰۰۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۲۰	۱۱
۱۰	محمودآباد	۱۳۱۲۸	۱۱۲۴	۳	۱۲۵	۰	۰	۰	۰	۳۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۰	۸
۱۱	نوشهر	۹۴۴۶	۱۸۹۶	۸	۲۸۶	۳۲۵۶۰۰۰۰۰	۰	۳۲۵۶۰۰۰۰۰۰	۳۲۵۶۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۵۴۷	۱۷

ادامه جدول ۲۹- اطلاعات صندوق خرد زنان روستایی استان مازندران سال ۱۳۹۷

ردیف	شهرستان	کل بهره برداران	بهره برداران زن	تعداد روستاهای دارای صندوق	تعداد اعضا صندوق	میزان پس انداز	مقدار سرمایه تزریقی (ریال)	سرمایه کل (ریال)	موجودی صندوق	سقف وام در سال ۹۶	تعداد وام‌های پرداخت شده از ابتدا تا کنون	تعداد تسهیلاتگر در سال ۹۸
۱۲	چالوس	۶۲۸۹	۶۶۲	۵	۲۴۲	۹۹۹۰۲۰۰	۲۷۷۰۰۰	۹۹۹۰۲۰۰	۹۵۲۰۰۰	۳۲۰۰۰۰۰	۷۵۷	۳
۱۳	بهشهر	۱۷۱۱۷	۲۰۱۷	۲	۶۸	۶۴۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۴۸۲۰۰۰۰	۱۱۰۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۴۷	۴۱
۱۴	سیمرغ	۴۵۲۲	۶۴۷	۱	۳۸	۵۹۶۶۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۶۱۶۶۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	۷	۳
۱۵	نکا	۱۶۳۳۵	۱۶۲۷	۷	۲۷۵	۲۷۱۱۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۷۷۳۵۰۰۰۰	۴۶۱۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۴۹	۲۵
۱۶	گلوگاه	۶۸۲۲	۸۴۴	۳	۹۰	۵۷۶۰۰۰۰	۰	۵۷۶۰۰۰۰	۵۷۶۰۰۰۰	۰	۰	۱۸
۱۷	قائم شهر	۲۲۱۴۹	۳۷۸۹	۳۰	۱۰۵۰	۱۵۱۲۲۰۰۰	۳۲۰۰۰۰۰۰	۶۹۸۱۶۰۰۰۰	۴۹۹۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	۱۶۱۲	۳۹
۱۸	نور	۱۰۷۶۱	۷۴۹	۳	۸۵	۱۲۰۰۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۳
۱۹	تنکابن	۲۰۱۸۹	۳۸۹۷	۱	۴۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰

منبع: مدیریت هماهنگی ترویج / یافته‌های تحقیق

۹- وضعیت شرکت‌های تعاونی زیر نظر تعاون روستایی استان

شرکت‌های تعاونی زیر نظر تعاون روستایی استان در چهار بخش: تعاونی روستایی زنان، تعاونی کشاورزی، تعاونی روستایی و تعاونی تولید روستایی طی سال‌های ۹۴ تا ۹۷ مورد بررسی قرار گرفتند. در بخش تعاونی روستایی زنان در شش شهرستان آمل، بهشهر، رامسر، ساری، قائم شهر و نور وجود دارد. بیشترین تعداد شرکت مربوط به ساری و بیشترین تعداد اعضا مربوط به شهرستان بهشهر است. از لحاظ تعداد شرکت تعاونی روستایی زنان هیچ شهرستانی رشد نداشته و قائمشهر با رشد منفی یک شرکت موجود در آن غیرفعال شده است. از لحاظ تعداد اعضا بهشهر با ۷ درصد دارای بالاترین میزان رشد بود. شرکت‌های تعاونی کشاورزی در ۱۲ شهرستان ثبت شدند که بیشترین تعداد شرکت مربوط به سواد کوه و بابل با تعداد ۹ شرکت فعال در سال ۹۷ و کمترین تعداد مربوط به تنکابن با تعداد ۲ شرکت است. بیشترین تعداد اعضا مربوط نیز به رامسر با ۱۹۳۶۶ نفر عضو در سال ۹۷ است.

شرکت‌های تعاونی روستایی نیز در ۱۲ شهرستان ثبت شدند که بیشترین تعداد مربوط به شهرستان ساری با ۲۷ شرکت تعاونی روستایی و بیشترین تعداد اعضا مربوط به شهرستان بابل با ۵۲۵۴۱ عضو در سال ۹۷ بود. از لحاظ تعداد شرکت تعاونی روستایی هیچکدام از شهرستان‌ها رشد مثبت نداشتند و آمل دارای میانگین رشد منفی طی این چهار سال بود. از نظر تعداد اعضا تعاونی روستایی بیشترین رشد مربوط به شهرستان بهشهر با میانگین رشد ۱۳ درصد بود.

بر اساس نتایج تعاونی تولید روستایی نیز در شش شهرستان استان به ثبت رسیدند که شهرستان آمل با ۱۱ شرکت تعاونی تولید روستایی دارای بیشترین تعداد شرکت است و بهشهر با تنها یک شرکت دارای کمترین تعداد می‌باشد. بیشترین تعداد اعضا نیز مربوط به شهرستان آمل با ۵۹۸۳ عضو است. از نظر تعداد شرکت تعاونی تولید روستایی نور دارای رشد منفی و از نظر تعداد اعضا بهشهر دارای رشد مثبت بود.

جدول ۳۰- اطلاعات شرکت‌های تعاونی روستایی زنان زیر نظر تعاون روستایی استان

شرکت‌های تعاونی روستایی زنان - سال ۹۵							شرکت‌های تعاونی روستایی زنان - سال ۹۴						
رشد تعداد اعضا سال ۹۵	رشد تعداد شرکت سال ۹۵	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف
		حقوق بگیر	کارمزدی		غیر فعال	فعال	حقوق بگیر	کارمزدی		غیر فعال	فعال		
۰.۰۴	۰	۲	۱	۳۷۷	۰	۲	۲	۲	۳۶۴	۰	۲	آمل	۱
۰.۱۶	۰	۱	۰	۴۴۹	۱	۲	۱	۰	۳۸۷	۱	۲	بهبشهر	۲
۰	۰	۱	۰	۲۲۲	۰	۱	۱	۰	۲۲۲	۰	۱	رامسر	۳
۰	۰	۴	۰	۱۳۶	۱	۳	۴	۰	۱۳۶	۱	۳	ساری	۴
-۱	-۱	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱۶	۰	۱	قائم شهر	۵
۰	۰	۱	۰	۲۸۷	۰	۱	۱	۰	۲۸۷	۰	۱	نور	۶
	۹	۱	۱۴۷۱	۳	۹	۹	۲	۱۴۱۲	۲	۱۰		جمع	

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۱- اطلاعات شرکت‌های تعاونی روستایی زنان زیر نظر تعاون روستایی استان

میانگین رشد برای سالهای ۹۵ و ۹۶ و ۹۷		شرکت‌های تعاونی روستایی زنان- سال ۹۷									شرکت‌های تعاونی روستایی زنان - سال ۹۶								
		رشد تعداد اعضا سال ۹۷	رشد تعداد شرکت سال ۹۷	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۶	رشد تعداد شرکت سال ۹۶	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف		
				کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال			کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال				
میانگین رشد تعداد اعضا	میانگین رشد شرکت فعال																		
۰.۰۱	۰	۰	۰	۲	۱	۳۷۷	۰	۲	۰	۰	۲	۱	۳۷۷	۰	۲	آمل	۱		
۰.۰۷	۰	۰.۰۵	۰	۱	۱	۴۷۱	۱	۲	۰	۰	۱	۰	۴۴۹	۱	۲	بهشهر	۲		
۰	۰	۰	۰	۱	۰	۲۲۲	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۲۲۲	۰	۱	رامسر	۳		
۰	۰	۰	۰	۴	۰	۱۳۶	۱	۳	۰	۰	۴	۰	۱۳۶	۱	۳	ساری	۴		
-۰.۴۴	-۰.۳۳	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	قائم شهر	۵		
-۰.۰۹	۰	۰	۰	۱	۰	۲۱۳	۰	۱	-۰.۲۶	۰	۱	۰	۲۱۳	۰	۱	نور	۶		
				۹	۲	۱۴۱۹	۳	۹			۹	۱	۱۳۹۷	۳	۹	جمع			

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۲- اطلاعات شرکت‌های تعاونی کشاورزی زیر نظر تعاون روستایی استان

شرکت‌های تعاونی کشاورزی سال ۹۵										شرکت‌های تعاونی کشاورزی سال ۹۴				
ردیف	شهرستان	تعداد شرکت		تعداد اعضا	تعداد شاغلین		تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۵	رشد تعداد شرکت سال ۹۵	تعداد شاغلین		تعداد شرکت	
		فعال	غیر فعال		کارمزدی	حقوق بگیر	فعال	غیر فعال			کارمزدی	حقوق بگیر	فعال	غیر فعال
۱	آمل	۶	۰	۱۱۰۲۹	۰	۴	۶	۰	۰	۰	۰	۴	۶	۰
۲	بابل	۸	۰	۱۲۷۸۷	۰	۱۳	۸	۰	۰	۰	۰	۱۳	۸	۰
۳	بابلسر	۳	۰	۱۰۳۵	۰	۷	۳	۱	۰	۰	۱	۷	۳	۰
۴	بهبشهر	۶	۲	۳۴۷۰	۳	۱۴	۵	۰	-۰.۱۶	۰	۰	۱۴	۶	۲
۵	تنکابن	۲	۰	۱۴۲۴	۰	۴	۲	۰	۱	۰	۰	۴	۲	۰
۶	رامسر	۷	۱	۱۹۴۰۹	۲	۵۷	۶	۰	-۰.۱۴	۰	۰	۵۷	۷	۱
۷	ساری	۴	۰	۵۴۲۹	۰	۲۲	۶	۲	۰.۵	۰	۲	۲۲	۴	۰
۸	سوادکوه	۸	۴	۱۶۰۰۷	۳	۱۱۰	۹	۲۱	۰.۱۳	۰	۲۶	۱۱۰	۸	۴
۹	قائم شهر	۵	۰	۹۷۲۵	۰	۳۰	۵	۴۰	۰	۰	۲۸	۳۰	۵	۰
۱۰	محمودآباد	۳	۰	۱۸۹۹	۰	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۳	۳	۰
۱۱	نور	۵	۰	۴۹۸۹	۰	۵۵	۵	۳۵	۰	۰	۳۵	۵۵	۵	۰
۱۲	نوشهر	۶	۱	۸۸۹۸	۱	۱۰	۶	۰	۰	۰	۰	۱۰	۶	۱
	جمع	۶۳	۸	۹۶۱۰۱	۹	۳۲۹	۶۴	۹۹	۱.۳۳	۰	۹۰	۳۴۸	۶۴	۸

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۳- اطلاعات شرکت‌های تعاونی کشاورزی زیر نظر تعاون روستایی استان

میانگین رشد برای سالهای ۹۵ و ۹۶ و ۹۷		شرکت‌های تعاونی کشاورزی سال ۹۷								شرکت‌های تعاونی کشاورزی سال ۹۶									
		رشد تعداد اعضا سال ۹۷	رشد تعداد شرکت سال ۹۷	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۶	رشد تعداد شرکت سال ۹۶	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف		
				کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال			کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال				
میانگین رشد تعداد اعضا	میانگین رشد شرکت فعال																		
۰	۰	۰	۰	۶	۰	۱۱۰۳۹	۰	۶	۰	۰	۶	۰	۱۱۰۳۹	۰	۶	آمل	۱		
۰	۰	۰	۰.۱۳	۱۵	۰	۱۲۸۳۷	۰	۹	۰	۰	۱۳	۰	۱۲۸۲۰	۰	۸	بابل	۲		
۰	۰	۰	۰	۷	۱	۰۳۴	۰	۳	۰	۰	۷	۱	۱۰۳۴	۰	۳	بابلسر	۳		
۰	۰	۰	-۰.۴	۱۴	۰	۳۴۶۴	۵	۳	۰	۰	۱۴	۰	۳۴۶۴	۳	۵	بهشهر	۴		
۰	۰	۰	۰	۴	۰	۱۴۲۴	۰	۲	۰	۰	۴	۰	۱۴۲۴	۰	۲	تنکابن	۵		
۰	۰	۰	۰	۴۹	۰	۱۹۳۶۶	۲	۶	۰	۰	۴۹	۰	۱۹۳۶۸	۲	۶	رامسر	۶		
۰	۰	۰	۰	۳۰	۲	۵۴۹۵	۰	۶	۰	۰	۳۰	۲	۵۴۹۵	۰	۶	ساری	۷		
۰	۰	۰.۱۳	۰	۷۰	۵۵	۱۸۰۷۳	۳	۹	۰	۰	۸۱	۴۳	۱۵۹۶۶	۳	۹	سوادکوه	۸		
۰	۰	۰	۰	۵۶	۴	۹۵۷۴	۰	۵	-۰.۰۳	۰	۵۳	۴	۹۵۴۹	۰	۵	قائم شهر	۹		
۰	۰	۰	۰	۳	۰	۱۸۹۹	۰	۳	۰	۰	۳	۰	۱۸۹۹	۰	۳	محمودآباد	۱۰		
۰	۰	۰	۰	۴۹	۲	۵۳۳۳	۰	۵	۰.۰۷	۰	۴۹	۰	۵۳۳۳	۰	۵	نور	۱۱		
۰	۰	۰	۰	۱۰	۰	۷۶۷۱	۱	۶	-۰.۱۱	۰	۱۲	۰	۷۹۶۸	۱	۶	نوشهر	۱۲		
۰	۰	۰.۱۳	-۰.۲۷	۳۱۳	۶۴	۹۷۲۰۹	۱۱	۶۳	۰	۰	۳۲۱	۵۰	۹۵۳۵۹	۹	۶۴	جمع			

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۴- اطلاعات شرکت‌های تعاونی روستایی زیر نظر تعاون روستایی استان

شرکت‌های تعاونی روستایی سال ۹۵							شرکت‌های تعاونی روستایی سال ۹۴						
ردیف	شهرستان	تعداد شرکت		تعداد اعضا	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۵	رشد تعداد شرکت سال ۹۵		
		غیر فعال	فعال		کارمزدی	حقوق بگیر		غیر فعال	فعال				
۱	آمل	۲۲	۰	۲۵۳۳۷	۱۰	۳۴	۲۲	۰	۳۴	۰	۰.۰۱		
۲	بابل	۲۳	۱	۵۱۶۵۲	۱۲	۴۳	۲۳	۱	۴۳	۰	۰		
۳	بابلسر	۶	۱	۱۴۲۶۸	۱۱	۱۴	۶	۱	۱۴	۰	۰		
۴	بهشهر	۲۲	۰	۲۴۸۲۴	۴	۲۷	۲۲	۰	۲۷	۰	۰.۰۳		
۵	تنکابن	۱۷	۰	۲۶۹۰۷	۶	۴۱	۱۷	۰	۴۱	۰	۰.۰۱		
۶	رامسر	۵	۰	۱۱۰۷۹	۳	۱۵	۵	۰	۱۵	۰	۰.۰۱		
۷	ساری	۲۷	۳	۳۸۷۳۴	۷	۴۸	۲۷	۳	۴۸	۰	۰		
۸	سوادکوه	۲	۷	۱۰۷۸۹	۴	۳۴	۲	۷	۳۴	۰	۰		
۹	قائم شهر	۱۲	۲	۴۶۳۹۸	۲۵	۳۵	۱۲	۲	۳۵	۰	۰		
۱۰	محمودآباد	۷	۱	۱۳۰۲۱	۴	۱۳	۷	۱	۱۳	۰	۰		
۱۱	نور	۹	۲	۱۳۷۹۱	۱۰	۲۲	۹	۲	۲۲	۰	۰		
۱۲	نوشهر	۱۱	۳	۱۷۸۹۳	۴	۲۰	۱۱	۳	۲۰	۰	۰		
	جمع	۱۶۳	۲۰	۲۹۴۶۹۳	۱۰۰	۳۴۶	۱۶۳	۲۰	۳۴۶	۰	۰		

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۵- اطلاعات شرکتهای تعاونی روستایی زیر نظر تعاون روستایی استان

میانگین رشد برای سالهای ۹۵ و ۹۶ و ۹۷		شرکتهای تعاونی روستایی سال ۹۷									شرکتهای تعاونی روستایی سال ۹۶								
		رشد تعداد اعضا سال ۹۷	رشد تعداد شرکت سال ۹۷	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۶	رشد تعداد شرکت سال ۹۶	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف		
				کارمزدی	حقوق بگیر		غیر فعال	فعال			کارمزدی	حقوق بگیر		غیر فعال	فعال				
۰	۰.۰۶-	۰	۰	۳۳	۱۲	۲۵۰۷۰	۴	۱۸	۰	۰.۱۸-	۳۳	۱۲	۲۵۰۷۰	۴	۱۸	آمل	۱		
۰.۰۱	۰	۰	۰	۴۱	۱۰	۵۲۵۴۱	۱	۲۳	۰.۰۲	۰	۴۱	۱۰	۵۲۵۴۱	۱	۲۳	بابل	۲		
۰	۰	۰	۰	۱۴	۱۱	۱۴۲۴۷	۱	۶	۰	۰	۱۴	۱۱	۱۴۲۴۷	۱	۶	بابلسر	۳		
۰.۱۳	۰	۰.۰۱	۰	۲۷	۶	۲۶۰۱۲	۰	۲۲	۰.۰۱	۰	۳۱	۶	۲۵۸۲۷	۰	۲۲	بهشهر	۴		
۰	۰	۰.۰۱	۰	۳۷	۵	۲۷۰۹۱	۰	۱۷	۰.۰۱	۰	۴۱	۶	۲۶۹۰۷	۰	۱۷	تنکابن	۵		
۰.۰۱	۰	۰.۰۵	۰	۱۶	۱	۱۱۶۳۳	۰	۵	۰	۰	۱۶	۲	۱۱۰۸۳	۰	۵	رامسر	۶		
۰	۰	۰	۰	۴۸	۷	۳۸۷۵۳	۳	۲۷	۰	۰	۴۸	۷	۳۸۷۵۳	۳	۲۷	ساری	۷		
۰.۰۷-	۰	۰.۰۲-	۰	۳	۰	۸۶۳۹	۷	۲	۰	۰	۷	۸	۱۰۷۸۹	۷	۲	سوادکوه	۸		
۰.۱۳-	۰	۰	۰	۲۶	۱۵	۲۸۰۰۶	۲	۱۲	۰.۰۴-	۰	۲۶	۱۵	۲۸۰۰۶	۲	۱۲	قائم شهر	۹		
۰	۰	۰	۰	۱۲	۱	۱۳۲۱۱	۱	۷	۰.۰۱	۰	۱۱	۲	۱۳۲۱۱	۱	۷	محمودآباد	۱۰		
۰.۰۳	۰	۰	۰	۱۴	۹	۱۵۰۷۴	۱	۹	۰.۰۹	۰	۱۶	۸	۱۵۰۷۴	۱	۹	نور	۱۱		
۰	۰	۰.۰۱	۰	۲۲	۰	۱۷۹۰۷	۳	۱۱	۰	۰	۲۳	۳	۱۷۷۳۰	۳	۱۱	نوشهر	۱۲		
	۰	۰.۱۲-		۲۹۳	۷۷	۲۷۸۱۸۴	۲۳	۱۵۹	۰.۰۲۶-	۰	۳۰۷	۹۰	۲۷۹۲۳۹	۲۳	۱۵۹	جمع			

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۶- اطلاعات شرکت‌های تعاونی تولید روستایی زیر نظر تعاون روستایی استان

شرکت‌های تعاونی تولید روستایی سال ۹۵							شرکت‌های تعاونی تولید روستایی سال ۹۴						
رشد تعداد اعضا سال ۹۵	رشد تعداد شرکت سال ۹۵	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف
		حقوق بگیر	کارمزدی		غیر فعال	فعال	حقوق بگیر	کارمزدی		غیر فعال	فعال		
۰	۰	۱۷	۰	۵۹۸۳	۱	۱۱	۱۷	۱	۵۹۸۳	۱	۱۱	آمل	۱
۰	۰	۱	۰	۵۰۰	۱	۱	۱	۰	۵۰۰	۱	۱	بهشهر	۲
۰	۰	۴	۰	۵۶۲	۱	۲	۴	۰	۵۶۲	۱	۲	رامسر	۳
۰	۰	۲	۰	۱۱۶۱	۰	۲	۲	۰	۱۱۷۵	۰	۲	ساری	۴
۰	۰	۷	۱	۲۷۳۷	۱	۶	۷	۲	۲۷۰۴	۱	۶	قائم شهر	۵
۰.۱۱	-۰.۵۰	۶	۵	۱۸۶۶	۳	۳	۳	۱۱	۱۶۸۵	۰	۶	نور	۶
۰	۱	۱	۸۵۳	۰	۱	۱	۱	۸۵۳	۰	۱		جمع	

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۳۷- اطلاعات شرکت‌های تعاونی تولید روستایی زیر نظر تعاون روستایی استان

میانگین رشد برای سالهای ۹۵ و ۹۶ و ۹۷		شرکت‌های تعاونی تولید روستایی سال ۹۷								شرکت‌های تعاونی تولید روستایی سال ۹۶							
		رشد تعداد اعضا سال ۹۷	رشد تعداد شرکت سال ۹۷	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		رشد تعداد اعضا سال ۹۶	رشد تعداد شرکت سال ۹۶	تعداد شاغلین		تعداد اعضا	تعداد شرکت		شهرستان	ردیف
				کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال			کارمزدی	حقوق بگیر		فعال	غیر فعال		
میانگین رشد شرکت فعال	میانگین رشد تعداد اعضا																
۰	۰	۰	۰	۱۷	۰	۵۹۸۳	۱	۱۱	۰	۰	۱۷	۰	۵۹۸۳	۱	۱۱	آمل	۱
۰.۳۷	۰	۱.۱	۰	۱	۰	۱۰۵۰	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۵۰۰	۱	۱	بهبشهر	۲
۰	۰	۰	۰	۴	۱	۵۶۲	۱	۲	۰	۰	۴	۱	۵۶۲	۱	۲	رامسر	۳
۰	۰	۰	۰	۲	۰	۱۱۷۵	۰	۲	۰.۰۱	۰	۲	۰	۱۱۷۵	۰	۲	ساری	۴
۰	۰	۰	۰	۷	۱	۲۷۳۷	۱	۶	۰	۰	۷	۱	۲۷۳۷	۱	۶	قائم شهر	۵
۰.۰۴	-۰.۲۱	۰	۰	۶	۴	۱۸۵۵	۴	۲	۰	-۰.۳۳	۶	۴	۱۸۵۵	۴	۲	نور	۶
۰	۰	۰	۱	۲	۸۵۳	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۸۵۳	۰	۱		جمع	

منبع: مرکز آمار تعاون روستایی استان / یافته‌های تحقیق

۱۰- شرکت‌های تعاونی زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

شرکت‌های تعاونی زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان طی شال‌های ۹۳ تا ۹۷ مورد بررسی قرار گرفتند. در مجموع از تعداد ۲۱۳ شرکت تعاونی در سال ۹۳ به تعداد ۱۶۳ شرکت در سال ۹۷ کاهش داشته است و تعداد اعضا نیز از ۲۴۹۵ نفر به ۲۲۳۱ نفر کاهش داشته است در مجموع ۵ سال ۸۱۲ شرکت تعاونی و ۱۱۴۸۱ عضو وجود داشته است. در مجموع ۵ سال شهرستان بابل با تعداد ۹۰ شرکت تعاونی و ۱۶۰۴ نفر عضو تعاونی دارای بالاترین تعداد شرکت تعاونی و اعضا در بین شهرستان‌های مختلف بود. کمترین تعداد تعاونی نیز مربوط به کلاردشت با ۳ شرکت و کمترین تعداد اعضا مربوط به شهرستان سیمرغ با ۳۷ نفر عضو بود.

از نظر میزان سرمایه و اشتغالزایی در طی ۵ سال میزان سرمایه از ۳۴۷۷۵۵۴۶ هزار ریال در سال ۹۳ به ۵۱۳۰۴۳ هزار ریال در سال ۹۷ کاهش پیدا کرد. میزان اشتغالزایی نیز از تعداد ۲۶۳۴ نفر در سال ۹۳ به تعداد ۱۶۴۹ نفر در سال ۹۷ کاهش پیدا کرد. در مجموع ۵ سال بیشترین میزان اشتغالزایی مربوط به شهرستان نور با ۱۶۴۹ نفر اشتغالزایی بود.

جدول ۳۸ - تعداد تعاونی و تعداد اعضای عضو تعاونی زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		جمع ۵ سال	
	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا
آمل	۲۱	۲۶۸	۸	۸۹	۱۲	۱۰۹	۸	۹۰	۱۰	۱۱۱	۵۹	۶۶۷
بابل	۳۰	۲۷۳	۱۹	۸۸۱	۲۰	۱۴۶	۹	۱۳۷	۱۲	۱۶۷	۹۰	۱۶۰۴
بابلسر	۱۲	۸۸	۲۵	۱۹۵	۱۰	۱۱۵	۷	۴۹	۵	۱۷۲	۵۹	۶۱۹
بهشهر	۱۳	۱۰۱	۱۳	۱۷۲	۹	۶۴	۱۲	۸۴	۱۱	۱۰۷	۵۸	۵۲۸
تنکابن	۱۴	۱۰۲	۹	۶۴	۳	۴۹	۱	۷	۱۴	۱۷۰	۴۱	۳۹۲
جویبار	۵	۳۹	۰	۰	۶	۱۴۶	۴	۲۸	۶	۴۵	۲۱	۲۵۸
چالوس	۶	۱۰۴	۷	۵۶	۲	۱۴	۳	۲۱	۴	۱۳۳	۲۲	۳۲۸
رامسر	۱۱	۱۲۵	۵	۱۸۸	۱۱	۲۹۶	۹	۶۴	۶	۴۲	۴۲	۷۱۵
ساری	۱۰	۷۱	۶	۱۰۹	۳	۲۲۳	۱	۲۷	۲۲	۵۶۴	۴۲	۹۹۴
سوادکوه	۱۲	۳۰۰	۸	۵۷	۵	۳۸	۵	۸۰	۴	۳۰	۳۴	۵۰۵
سوادکوه شمالی	۳	۲۹	۳	۲۱	۴	۳۷	۴	۷۹	۲	۱۱۴	۱۶	۱۸۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۱	۷	۳	۲۲	۱	۸	۵	۳۷
عباس آباد	۵	۶۵	۰	۰	۴	۲۷۹	۰	۰	۴	۲۸	۱۳	۳۷۲
فریدونکنار	۵	۳۶	۴	۲۸	۳	۲۱	۲	۱۴	۵	۳۷	۱۹	۱۳۶
قائم شهر	۹	۱۳۵	۱	۸	۴	۳۲	۳	۳۶	۵	۶۳	۲۲	۲۷۴
کلاردشت	۰	۰	۱	۵۰	۱	۳۷۱	۱	۸	۰	۰	۳	۴۲۹

منبع: مرکز آمار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان / یافته‌های تحقیق

ادامه جدول ۳۸ - تعداد تعاونی و تعداد اعضای عضو تعاونی زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		جمع ۵ سال	
	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا	تعداد	اعضا
گلوگاه	۳	۳۴	۳	۵۵	۵	۴۹	۵	۱۱۸	۱۱	۱۹۵	۲۷	۴۵۱
محمود آباد	۱۴	۹۸	۱۰	۷۰	۱۱	۲۲۲	۲۴	۲۴۶	۱۰	۷۴	۶۹	۷۱۰
میاندرو	۳	۲۱	۳	۲۱	۰	۰	۰	۰	۶	۷۱	۱۲	۱۱۳
نکا	۸	۵۶	۱۴	۲۵۰	۸	۸۲	۸	۹۷	۶	۵۵	۴۴	۵۴۰
نور	۱۶	۱۲۳	۱۲	۸۶	۱۲	۱۳۲	۲۱	۴۵۸	۱۱	۸۷	۷۲	۸۸۶
نوشهر	۱۳	۴۲۷	۴	۲۹	۸	۱۳۰	۹	۹۹	۸	۵۸	۴۲	۷۴۳
مجموع	۲۱۳	۲۴۹۵	۱۵۵	۲۴۲۹	۱۴۲	۲۵۶۲	۱۳۹	۱۷۶۴	۱۶۳	۲۲۳۱	۸۱۲	۱۱۴۸۱

منبع: مرکز آمار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۰ - میزان سرمایه و میزان اشتغالزایی تعاونی‌های زیر نظر اداره اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان به تفکیک شهرستان

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		جمع ۵ سال	
	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی	سرمایه - هزار ریال	اشتغالزایی
آمل	۳۳۹۵۰۲۰	۲۱۰	۳۵۸۰۰۰	۶۰	۳۱۷۷۰۰۰	۱۵۵	۳۴۶۰۷۰۰	۷۵	۲۴۸۵۲۵	۷۳	۱۰۶۳۹۲۴۵	۵۷۳
بابل	۶۴۹۴۱۰۰	۱۹۵	۹۶۰۴۲۹۹	۱۱۲	۳۷۹۴۰۰۰	۱۲۲	۴۸۸۵۰۰۰	۱۱۸	۹۶۴۶۵۰۰	۱۶۷	۳۴۴۲۳۸۹۹	۷۱۴
بابلسر	۱۰۵۱۰۱۰	۱۰۰	۱۳۱۳۰۰۰	۳۳۹	۱۱۴۵۰۰	۱۵۳	۸۱۷۵۰	۷۹	۱۲۶۲۰۰	۷۱	۲۶۸۶۴۶۰	۷۴۲
بهشهر	۴۱۶۳۴۶	۱۲۵	۵۴۰۰۰۰	۱۴۷	۱۶۸۸۵۰۰	۶۸	۱۹۹۵۰۰۰	۱۴۹	۱۰۳۷۵۰۰	۹۶	۵۶۷۷۳۴۶	۵۸۵
تنکابن	۲۰۷۲۰۰	۱۹۱	۴۳۹۰۰۰	۶۴	۳۵۷۰۰۰	۹۷	۵۰۰۰۰	۷	۹۳۹۰۰۰	۱۱۸	۱۹۹۲۲۰۰	۴۴۷
جویبار	۱۲۶۹۶۰۰	۴۳	۰	۰	۱۵۷۶۵۰۰	۹۱	۱۰۵۰۰۰۰	۵۶	۲۰۲۲۰۰۰	۶۶	۵۹۱۸۱۰۰	۲۵۶
چالوس	۴۸۲۱۰۰	۱۰۰	۹۷۱۳۷۰۰	۶۴	۱۶۰۰۰۰۰	۲۵	۳۲۵۰۰۰	۱۵	۹۳۴۰۰۰	۳۱	۱۳۰۵۴۸۰۰	۲۳۵
رامسر	۴۴۳۰۰۰	۷۳	۱۷۶۵۰۰	۴۰	۹۱۰۵۰۰	۱۵۱	۲۰۷۰۰۰	۱۰۴	۴۵۰۰۰	۸۰	۱۷۸۲۰۰۰	۴۴۸
ساری	۵۳۹۶۰۰۰	۸۳	۶۹۲۰۰۰	۱۱۲	۱۱۰۸۵۰	۵۴	۸۱۰۰	۷	۲۰۷۸۵۶۰۰	۲۲۰	۲۶۹۹۲۵۵۰	۴۷۶
سوادکوه	۵۷۰۷۰۰	۵۱	۳۹۸۰۰	۱۲۴	۳۰۱۶۷۰۰	۳۴	۹۴۸۵۰	۵۷	۷۰۰۰۰	۲۲	۳۷۹۲۰۵۰	۲۸۸
سوادکوه شمالی	۸۲۵۰۰	۲۴	۴۳۰۰۰	۵	۳۹۰۰۰	۴۹	۱۳۳۰۰	۱۸	۲۰۰۳۵۰	۴	۳۷۸۱۵۰	۱۰۰
سیمرغ	۰	۰	۰	۰	۵۰۰۰	۷	۱۱۰۰۰۰۰	۲۲	۳۰۰۰۰۰	۱۰	۱۴۰۵۰۰۰	۳۹
عباس آباد	۲۸۳۰۰۰	۱۸۷	۰	۰	۳۲۴۹۰۰۰	۱۰۰	۰	۰	۲۶۶۰۰۰	۴۱	۳۷۹۸۰۰۰	۳۲۸
فریدونکنار	۳۷۰۰۰	۴۱	۱۴۶۰۰۰	۳۸	۵۰۰۰۰	۱۸	۶۰۰۰۰	۱۱	۱۸۴۰۰۰	۷۸	۴۷۷۰۰۰	۱۸۶
قائم شهر	۳۱۷۷۵۰۰	۹۴	۵۰۰۰	۸	۲۱۲۵۰۰۰	۲۸	۱۳۰۰۰۰۰	۱۶	۱۱۲۴۵۵۰۰	۳۷	۱۷۸۵۳۰۰۰	۱۸۳
کلاردشت	۰	۰	۳۰۰۰۰	۵۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۴۰	۶۰۰۰۰	۴	۰	۰	۱۰۳۶۰۰۰۰	۹۴
گلوگاه	۸۱۰۰۰	۲۳	۳۲۴۰۰۰	۹۶	۱۲۸۸۵۰۰	۸۰	۴۷۳۶۰۰	۳۴	۸۰۸۳۴۰	۲۲۲	۲۹۷۵۴۴۰	۴۵۵
محمود آباد	۱۰۴۷۵۰۰	۸۹	۳۹۴۵۰۰	۵۶	۱۹۱۵۰۰	۱۹۳	۲۹۴۴۰۰	۱۳۳	۲۸۵۷۰۰	۴۸	۲۲۱۳۶۰۰	۵۱۹
میاندرد	۱۳۷۱۰۰۰	۲۸	۳۶۰۰۰	۲۹	۰	۰	۰	۰	۱۱۱۹۱۰۰	۱۲۸	۲۵۲۶۱۰۰	۱۸۵
نکا	۵۶۳۰۰۰	۵۱	۲۴۰۸۹۸۰	۱۰۲	۵۷۹۰۰۰	۱۵۶	۵۰۲۰۰۰	۴۹	۳۲۱۰۰۰	۴۰	۴۳۷۳۹۸۰	۳۹۸
نور	۶۹۳۹۵۰۰	۲۰۲	۵۳۷۰۰۰	۶۹	۱۰۶۷۰۰۰	۱۹۰	۱۴۰۰۶۰۰	۵۲۸	۳۰۸۰۰۰	۵۹	۱۰۲۵۲۱۰۰	۱۰۴۸
نوشهر	۱۴۶۸۴۷۰	۷۲۴	۵۷۰۰۱۰	۳۶	۲۳۱۸۰۰	۱۳۵	۶۹۹۰۲۰	۷۰	۴۱۲۰۴۰	۳۸	۳۳۸۱۳۴۰	۱۰۰۳

۹۳۰۲	۱۶۶۹۵۲۳۶۰	۱۶۴۹	۵۱۳۰۴۳	۱۵۵۲	۱۸۰۶۰۳	۱۹۱۶	۳۵۱۷۱۳۵۰	۱۵۵۱	۲۷۶۴۰۷۸۹	۲۶۳۴	۳۴۷۷۵۵۴۶	مجموع
------	-----------	------	--------	------	--------	------	----------	------	----------	------	----------	-------

منبع: مرکز آمار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان/ یافته‌های تحقیق

۱۱- عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر

عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر طی سال‌های ۹۳ تا ۹۷ مورد بررسی قرار گرفت. در مجموع تعداد بیمه شده از ۵۵۵۶۲ نفر در سال ۹۳ به ۸۵۸۲۵ نفر در سال ۹۷ افزایش پیدا کرد. همچنین تعداد مستمری بگیران از ۶۸۰ نفر در سال ۹۳ به تعداد ۳۴۰۳ نفر در سال ۹۷ افزایش پیدا کرد که از این تعداد ۳۳۳۰ نفر مرد و ۷۳ نفر زن بودند. تعداد کارگزاری‌ها از ۲۴۱ مورد در سال ۹۳ به تعداد ۱۰۷ مورد در سال ۹۷ کاهش پیدا کرد.

جدول ۴۱- عملکرد صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر استان مازندران به تفکیک سال

تعداد کارگزاری ها	تعداد مستمری بگیران												تعداد بیمه شدگان						سال
	متوفی			بازنشسته پیش از موعد			از کار افتاده			جمع			فعال			جمع			
	تعداد	مبلغ	مبلغ	تعداد	مبلغ	مبلغ	تعداد	مبلغ	مبلغ	تعداد	مبلغ	مبلغ	تعداد	مبلغ	مبلغ	تعداد	مبلغ	مبلغ	
۲۴۱	۸	۶۴۶	۶۵۴	-	-	-	-	۲۶	۲۶	۸	۶۷۲	۶۸۰	۸,۸۷۸	۲۷,۵۱۰	۳۶,۳۸۸	۱۰,۰۰۵	۴۵,۵۵۷	۵۵,۵۶۲	۱۳۹۳
۲۴۱	۱۱	۸۰۹	۸۲۰	-	-	-	-	۵۶	۵۶	۱۱	۸۶۵	۸۷۶	۶,۲۱۴	۲۸,۰۷۳	۳۴,۲۸۷	۱۰,۹۰۸	۴۸,۹۲۷	۵۹,۸۳۵	۱۳۹۴
۲۴۱	۱۳	۹۳۶	۹۴۹	-	-	-	۱	۱۱۴	۱۱۵	۱۴	۱,۰۵۰	۱,۰۶۴	۷,۲۲۰	۳۰,۶۰۴	۳۷,۸۲۴	۱۲,۰۹۰	۵۲,۵۵۸	۶۴,۶۴۸	۱۳۹۵
۱۰۷	۱۶	۱,۱۸۸	۱,۲۰۴	۱۱	۵۸۸	۵۹۹	۴	۱۸۳	۱۸۷	۳۱	۱,۹۵۹	۱,۹۹۰	۱۳,۱۲۹	۳۶,۸۲۴	۴۹,۹۵۳	۱۶,۱۳۲	۵۸,۷۶۶	۷۴,۸۹۸	۱۳۹۶
۱۰۷	۲۶	۱,۴۸۷	۱,۵۱۳	۴۰	۱,۶۱۴	۱,۶۵۴	۷	۲۲۹	۲۳۶	۷۳	۳,۳۳۰	۳,۴۰۳	۱۴,۷۲۴	۴۱,۴۵۲	۵۶,۱۷۶	۲۱,۱۸۲	۶۴,۶۴۳	۸۵,۸۲۵	۱۳۹۷

منبع: مرکز آمار صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر استان / یافته‌های تحقیق

۱۲- بیمه محصولات کشاورزی استان زیر نظر بانک کشاورزی

وضعیت بیمه ۱۵ محصول عمده کشاورزی استان طی سال‌های ۹۳ تا ۹۷ به تفکیک شهرستان‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت. رشد تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده هر کدام از محصولات در هر سال محاسبه شد و سپس میانگین رشد ۵ ساله محاسبه شد.

جدول ۴۲- تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول برنج کشت نشاء به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	۵۳۲۸	۴۱.۸۷۱۸	۳۵۸۸	۲۶.۶۲۲۶	۴۲۱۰	۲۲.۶۶۵۴	۳۷۵۰	۴۱.۶۰۱۲	۳۵۵۰	۹.۵۱۰۹	۰.۸۰۰	۱۲.۰۰
بابل	۳۳۳	۰.۷۴۳۲	۵۰۱	۸۷.۶۶۲	۷۲۰	۴.۷۷۵	۴۳۶	۵۵.۵۷۰	۴۵۵	۷۳۸.۶۲۳	۱۵.۰	۱۳.۰
بابلسر	۴۶۸	۶۳.۷۱۴	۶۴	۱۲۴	۵۰۳	۶.۵۱۵	۳۴۶	۷۶.۳۹۱	۳۳۹	۱۵.۳۰۲	۴۲.۱	۴۷.۰
بندیپ بابل	۷۳۸	۶.۴۸۰	۲۱۵	۷۵.۱۹۰	۲۳۷	۴۵.۲۱۷	۲۸۹	۰.۳۲۵۷	۱۹۶	۲.۱۸۶	۱۸.۰۰	۱۴.۰۰
بهشهر	۸۹۷	۱.۹۸۱	۴۶۷	۳۶.۵۵۸	۳۹۶	۵۶.۵۳۷	۸۴۶	۰.۴۱۵۱۳	۹۲۱	۳۳۳.۱۳۶۲	۱۵.۰	۳۱.۰
بهنمیر بابلسر	۲۰۶	۲.۴۰۱	۵۰	۷۵.۷۲	۳۴۰	۴۲.۵۳۴	۲۹۲	۳۳۶	۱۶۰	۸۷۵.۱۶۵	۱۱.۱	۱۶.۱
تنکابن	۱۳۳۶	۱.۱۴۸۲	۱۰۲۹	۱۹.۹۶۳	۷۷۰	۵۵.۸۰۴	۸۳۱	۳۱.۸۲۱	۹۲۰	۳۲.۸۶۶	۰.۷۰۰	۱۱.۰۰
جویبار (مازندران)	۱۷۴۶	۴.۳۲۰۲	۱۷۹۰	۶.۲۶۰۸	۱۷۹۶	۶.۲۳۸۱	۲۱۹۲	۲۲.۱۹۵۷	۱۳۱۴	۰.۸۱۴۲۸	۰.۴۰۰	۱۸.۰۰
چالوس	۱۶۵	۲۲۸.۱۷۱	۱۱۲	۷۵.۱۱۲	۱۳۰	۲۵.۱۳۰	۱۴۴	۳۹.۱۳۵	۱۱۲	۵۲.۱۰۴	۰.۷۰۰	۰.۹۰۰
چمستان نور	۷۳۱	۸.۸۶۵	۲۴۸	۳.۴۱۶	۵۰۶	۴.۵۸۸	۶۹۷	۷.۶۷۲	۱۰۳۱	۸.۱۰۹۳	۳۱.۰	۱۷.۰
خوشرودی بابل	۲۲۳	۴.۲۶۵	۲۲۶	۴.۲۴۲	۲۴۳	۷.۲۸۶	۳۶۳	۷.۴۳۵	۴۳۵	۰.۲۵۳۴	۲۰.۰	۲۱.۰
رامسر	۵۰	۳۵.۴۵	۵۳	۱.۵۵	۳۹	۵.۳۲	۳۹	۸.۳۲	۷۰	۷۸.۵۶	۱۵.۰	۱۴.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۱۰۳۷	۷۴.۴۰۷	۹۵۹	۵۸.۳۸۶	۱۱۲۶	۸۸.۴۱۶	۱۱۹۵	۶۳.۴۵۶	۱۲۴۲	۳۶.۴۷۵	۰.۵۰	۰.۴۰
ساری (حسین توکلی)	۳۸۹۸	۳۸.۴۳۳۲	۳۷۵۲	۷۹.۴۰۲۱	۲۴۴۷	۲۵.۲۹۵۸	۲۵۲۱	۱۵.۲۹۸۴	۳۵۶۳	۱۳.۳۹۰۱	۰.۱۰	۰.۱۰۰
سورک ساری	۲۳۵۵	۴۵.۳۸۳۰	۱۸۲۶	۷۵.۳۰۶۷	۱۶۱۹	۴۷.۲۶۰۰	۱۷۷۵	۳۵.۲۸۷۳	۱۹۲۸	۱۳.۳۰۶۱	۰.۴۰۰	۰.۵۰۰
عباس آباد تنکابن	۹۶	۰.۷۹۳	۵۷	۳.۶۰	۸۲	۱۳.۷۷	۱۱۵	۲.۱۰۵	۱۱۶	۴.۱۵۶	۱۱.۰	۱۹.۰
فریدونکنار	۴۷۵	۴۵.۷۰۵	۶۴۸	۸.۹۱۸	۸۹۲	۶۵.۱۱۱۶	۶۹۴	۸۵.۸۸۳	۸۷۸	۶.۱۰۴۹	۲۰.۰	۱۲.۰
قائم شهر	۴۱۲	۰.۵۳۸۰	۱۱۰	۶.۱۰۷	۵۶۷	۵.۴۳۶	۵۳۴	۱۶.۷۸۲	۵۵۹	۱۵.۵۷۷	۸۵.۰	۷۲.۰
کیاکلا قائم شهر	۱۰۹۵	۰.۵۷۵۲	۱۸۸	۵.۱۶۸	۴۴۰	۴.۲۷۳	۴۵۲	۴۵.۵۳۵	۳۲۱	۵۵.۱۷۴	۰.۶۰	۰.۳۰
محمودآباد (مازندران)	۱۳۷	۲۳۹	۶۸۹	۷۵.۹۴۲	۱۴۳۵	۶۵.۱۶۸۶	۱۸۶۲	۹۲.۲۳۰۷	۱۳۹۲	۴۵۸.۱۴۹۰	۲۹.۱	۹۴.۰
نکا	۱۵۳۶	۳۲.۱۳۸۶	۱۳۰۳	۶۵.۱۰۱۵	۱۲۸۷	۴.۱۴۱۰	۱۲۴۸	۲.۱۹۰۱	۱۶۷۷	۱.۱۵۸۳	۰.۴۰	۰.۸۰
نور	۱۵۳	۹.۲۴۹	۱۷۶	۴.۴۰۳	۴۵۳	۴.۵۴۲	۲۳۷	۸.۲۵۵	۵۳۲	۸۱۷.۶۷۶	۶۲.۰	۵۲.۰

نوشهر	۸۱	۲۵.۷۱	۲۵	۴۴.۲۶	۳۸۰	۲۹.۲۸۲	۷۳	۷۹.۶۹	۲۴	۰.۵.۲۴	۰.۱.۳	۹۱.۱
-------	----	-------	----	-------	-----	--------	----	-------	----	--------	-------	------

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۳- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول پرتقال به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	۰۹.۱۷۵	۶۳.۰۰	۲۱۴	۹۸.۱۱۴	۱۵۰	۴۰.۹۶	۱۵۰	۴۰.۹۶	۳۰.۰۰	۱۶.۰۰	۰۶.۱	۲۲.۱
بابل	۴۱.۳۱۳	۲۵.۰۰	۵۳۵	۵۴.۴۴۲	۲۵۹	۵۲.۲۵۸	۲۵۹	۵۲.۲۵۸	۵۲.۰۰	۴۲.۰۰	۲۱.۶	۸۳.۳
بابلسر	۶۰.۲	۲	۴۰	۳۰.۴۷	۲	۲	۲	۲	۹۵.۰۰	۹۶.۰۰	۶۰.۳	۹۹.۴
بندی بابل	۴۰.۲۵۶	۰۱.۰	۵۲۲	۱۷.۴۱۲	۱۶۴	۷۴.۱۳۱	۱۶۴	۷۴.۱۳۱	۶۹.۰۰	۶۸.۰۰	۲۲.۲۷	۸۴.۱۴
بهشهر	۰۴.۷۷	۸۸.۰	۲۹۷	۵۴.۳۱۴	۶۴	۵۴.۱۴۶	۶۴	۵۴.۱۴۶	۷۸.۰۰	۵۳.۰۰	۷۷.۱	۱۰.۱
بهنمیر بابلسر	۸۸.۵۳	۲۴.۰۰	۹۴	۶۵.۹۳	۲۲	۱۶.۱۷	۲۲	۱۶.۱۷	۷۷.۰۰	۸۲.۰۰	۸۸.۰	۸۳.۰
تنکابن	۱۱.۹۷	۴۵.۰	۳۷۲	۱۶.۳۹۱	۱۱۸	۴۲.۱۱۵	۱۱۸	۴۲.۱۱۵	۶۸.۰۰	۷۰.۰۰	۱۱.۱	۹۰.۰
جویبار (مازندران)	۵۲.۸۷	۸۷.۰	۳۵۷	۴۶.۲۴۹	۱۰۶	۴۰.۱۵۹	۱۰۶	۴۰.۱۵۹	۷۰.۰۰	۳۶.۰۰	۵۰.۱	۱۰.۱
چالوس	۶۰.۲۱	۸۴.۰۰	۶۰	۲۹.۷۶	۱۲	۴۰.۱۲	۱۲	۴۰.۱۲	۸۰.۰۰	۸۴.۰۰	۰۳.۳	۷۴.۲
چمستان نور	۲۰	۶۸.۰۰	۵۰	۸۵.۴۵	۱۱	۰۵.۱۴	۱۱	۰۵.۱۴	۷۸.۰۰	۶۹.۰۰	۶۰.۰	۲۴.۰
خوشرودپی بابل	۵۳.۱۲۹	۱۲.۰۰	۲۵۶	۰۲.۲۰۰	۷۱	۶۰.۵۰	۷۱	۶۰.۵۰	۶۰.۵۰	۷۲.۰۰	۰۶.۶	۲۶.۸
رامسر	۱۷.۲۴۲	۱۸.۰	۲۲۳	۶۹.۲۴۰	۱۵۹	۷۰.۱۵۱	۱۵۹	۷۰.۱۵۱	۲۹.۰۰	۳۷.۰۰	۲۴.۰	۰۹.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۸۵.۲۰	۳۳.۰۰	۹۳	۵۵.۶۷	۲۸	۵۰.۲۳	۲۸	۵۰.۲۳	۷۰.۰۰	۶۵.۰۰	۵۷.۲	۶۰.۱
ساری (حسین توکلی)	۳۹.۳۱۴	۹۰.۰	۹۳۳	۵۳.۸۰۱	۲۳۹	۷۰.۳۷۱	۲۳۹	۷۰.۳۷۱	۷۴.۰۰	۵۴.۰۰	۳۲.۱	۶۶.۰
سورک ساری	۳۰.۲۴۷	۰۵.۲	۶۳۴	۷۰.۵۱۹	۲۰۶	۱۰.۲۵۵	۲۰۶	۱۰.۲۵۵	۶۸.۰۰	۵۱.۰۰	۱۴.۱	۵۹.۰
عباس آباد تنکابن	۳۰.۱۷۸	۶۷.۰	۵۸	۸۸.۱۴۳	۱۲	۷۰	۱۲	۷۰	۷۹.۰۰	۵۱.۰۰	۳۶.۰	۳۷.۰
فریدونکنار	۸۰.۰	۰	۸	۷۰.۵	۲	۶۰.۰	۲	۶۰.۰	۷۵.۰۰	۸۹.۰۰	۵۶.۱	۴۶.۱
قائم شهر	۳۵.۳۰۴	۷۳.۰	۹۴۵	۴۵۱	۲۰۴	۵۰.۲۷۶	۲۰۴	۵۰.۲۷۶	۷۸.۰۰	۳۹.۰۰	۲۶.۱	۸۲.۰

کیاکلا قائم شهر	۷۵.۷۰	۳۵.۰۰	۲۰.۳	۱۶۷	۴۶	۱۵.۲۹	۴۶	۱۵.۲۹	۷۷.۰۰	۸۳.۰۰	۰.۸۰	۱۰.۰
محمودآباد (مازندران)	۲۱.۴۵	۴۱.۰۰	۴۳	۹۱.۳۲	۲	۴۰.۳	۲	۴۰.۳	۹۵.۰۰	۹۰.۰۰	۵۵.۰	۷۸.۱
نکا	۲۸.۷۸	۳۲.۰۰	۵۱۱	۱۷.۵۶۲	۷۴	۱۸.۹۸	۷۴	۱۸.۹۸	۸۶.۰۰	۸۳.۰۰	۲۸.۸	۴۲.۹
نور	۰	۰	۲	۷۰.۰	۰	۰	۰	۰	۱-	۱-	۰	۰
نوشهر	۶۴.۳۳	۳۶.۰	۸۲	۳۴.۱۲۱	۲۰	۲۸.۵۴	۲۰	۲۸.۵۴	۷۶.۰۰	۵۵.۰۰	۶۵.۱	۲۵.۱

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۴- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول پرتقال به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۰۹.۱۷۵	۶۳.۰۰	۲۱۴	۹۸.۱۱۴	۱۵۰	۴۰.۹۶	۱۵۰	۴۰.۹۶	۳۰.۰۰	۱۶.۰۰	۰۶.۱	۲۲.۱
بابل	۴۱.۳۱۳	۲۵.۰۰	۵۳۵	۵۴.۴۴۲	۲۵۹	۵۲.۲۵۸	۲۵۹	۵۲.۲۵۸	۵۲.۰۰	۴۲.۰۰	۲۱.۶	۸۳.۳
بابلسر	۶۰.۲	۲	۴۰	۳۰.۴۷	۲	۲	۲	۲	۹۵.۰۰	۹۶.۰۰	۶۰.۳	۹۹.۴
بندی بابل	۴۰.۲۵۶	۰۱.۰	۵۲۲	۱۷.۴۱۲	۱۶۴	۷۴.۱۳۱	۱۶۴	۷۴.۱۳۱	۶۹.۰۰	۶۸.۰۰	۲۲.۲۷	۸۴.۱۴
بهشهر	۰۴.۷۷	۸۸.۰	۲۹۷	۵۴.۳۱۴	۶۴	۵۴.۱۴۶	۶۴	۵۴.۱۴۶	۷۸.۰۰	۵۳.۰۰	۷۷.۱	۱۰.۱
بهنمیر بابلسر	۸۸.۵۳	۲۴.۰۰	۹۴	۶۵.۹۳	۲۲	۱۶.۱۷	۲۲	۱۶.۱۷	۷۷.۰۰	۸۲.۰۰	۸۸.۰	۸۳.۰
تنکابن	۱۱.۹۷	۴۵.۰	۳۷۲	۱۶.۳۹۱	۱۱۸	۴۲.۱۱۵	۱۱۸	۴۲.۱۱۵	۶۸.۰۰	۷۰.۰۰	۱۱.۱	۹۰.۰
جویبار (مازندران)	۵۲.۸۷	۸۷.۰	۳۵۷	۴۶.۲۴۹	۱۰۶	۴۰.۱۵۹	۱۰۶	۴۰.۱۵۹	۷۰.۰۰	۳۶.۰۰	۵۰.۱	۱۰.۱
چالوس	۶۰.۲۱	۸۴.۰۰	۶۰	۲۹.۷۶	۱۲	۴۰.۱۲	۱۲	۴۰.۱۲	۸۰.۰۰	۸۴.۰۰	۰۳.۳	۷۴.۲
چمستان نور	۲۰	۶۸.۰۰	۵۰	۸۵.۴۵	۱۱	۰۵.۱۴	۱۱	۰۵.۱۴	۷۸.۰۰	۶۹.۰۰	۶۰.۰	۲۴.۰
خوشرودپی بابل	۵۳.۱۲۹	۱۲.۰۰	۲۵۶	۰۲.۲۰۰	۷۱	۶۰.۵۰	۷۱	۶۰.۵۰	۷۲.۰۰	۷۵.۰۰	۰۶.۶	۲۶.۸
رامسر	۱۷.۲۴۲	۱۸.۰	۲۲۳	۶۹.۲۴۰	۱۵۹	۷۰.۱۵۱	۱۵۹	۷۰.۱۵۱	۲۹.۰۰	۳۷.۰۰	۲۴.۰	۰۹.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۸۵.۲۰	۳۳.۰۰	۹۳	۵۵.۶۷	۲۸	۵۰.۲۳	۲۸	۵۰.۲۳	۷۰.۰۰	۶۵.۰۰	۵۷.۲	۶۰.۱
ساری (حسین توکلی)	۳۹.۳۱۴	۹۰.۰	۹۳۳	۵۳.۸۰۱	۲۳۹	۷۰.۳۷۱	۲۳۹	۷۰.۳۷۱	۷۴.۰۰	۵۴.۰۰	۳۲.۱	۶۶.۰

سورک ساری	۳۰.۲۴۷	۰.۵.۲	۶۳۴	۷۰.۵۱۹	۲۰۶	۱۰.۲۵۵	۲۰۶	۱۰.۲۵۵	۲۰۶	۶۸.۰۰	۵۱.۰۰	۱۴.۱	۵۹.۰
عباس آباد تنکابن	۳۰.۱۷۸	۶۷.۰	۵۸	۸۸.۱۴۳	۱۲	۷۰	۱۲	۷۰	۱۲	۷۹.۰۰	۵۱.۰۰	۳۶.۰	۳۷.۰
فریدونکنار	۸۰.۰	۰	۸	۷۰.۵	۲	۶۰.۰	۲	۶۰.۰	۲	۷۵.۰۰	۸۹.۰۰	۵۶.۱	۴۶.۱
قائم شهر	۳۵.۳۰۴	۷۳.۰	۹۴۵	۴۵۱	۲۰۴	۵۰.۲۷۶	۲۰۴	۵۰.۲۷۶	۲۰۴	۷۸.۰۰	۳۹.۰۰	۲۶.۱	۸۲.۰
کیاکلا قائم شهر	۷۵.۷۰	۳۵.۰۰	۲۰۳	۱۶۷	۴۶	۱۵.۲۹	۴۶	۱۵.۲۹	۴۶	۷۷.۰۰	۸۳.۰۰	۰.۸.۰	۱۰.۰
محمودآباد (مازندران)	۲۱.۴۵	۴۱.۰۰	۴۳	۹۱.۳۲	۲	۴۰.۳	۲	۴۰.۳	۲	۹۵.۰۰	۹۰.۰۰	۵۵.۰	۷۸.۱
نکا	۲۸.۷۸	۳۲.۰۰	۵۱۱	۱۷.۵۶۲	۷۴	۱۸.۹۸	۷۴	۱۸.۹۸	۷۴	۸۶.۰۰	۸۳.۰۰	۲۸.۸	۴۲.۹
نور	۰	۰	۲	۷۰.۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱-۱	۱-۱	۰	۰
نوشهر	۶۴.۳۳	۳۶.۰	۸۲	۳۴.۱۲۱	۲۰	۲۸.۵۴	۲۰	۲۸.۵۴	۲۰	۷۶.۰۰	۵۵.۰۰	۶۵.۱	۲۵.۱

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۵- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده تنه درخت پرتقال به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۷	۳	۶۸	۶۵.۶۳	۱۴۱	۶۷.۱۰۹	۲۳۳	۳۵.۱۲۵	۶۷.۰۰	۶۱.۰۰	۴۴.۲	۱۲.۵
بابل	۳	۵۰.۱	۲۶	۳۰.۱۸	۱۰۶	۶۸.۱۲۴	۳۷۵	۴۹.۴۰۶	۷۴.۰۰	۷۶.۰۰	۱۳.۳	۶۳.۴
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۳	۶۰.۲	۳۴	۲۰.۳۴	۹۷.۰۰	۹۷.۰۰	۵۹.۲	۰.۵.۳
بندی بابل	۱	۶۰.۰	۲	۲	۷۵	۷۰.۶۱	۲۰۲	۲۹.۱۷۹	۸۴.۰۰	۸۶.۰۰	۵۹.۹	۳۱.۸
بهشهر	۱	۶۰.۳۵	۲	۲۰.۳۷	۱۳	۴۶	۱۲۲	۱۶.۱۲۳	۸۹.۰۰	۶۹.۰۰	۵۰.۳	۳۲.۰
بهنمیر بابلسر	۴	۶۰.۲	۱۰	۰۷.۵	۳۹	۱۸.۲۷	۹۳	۹۲	۸۹.۰۰	۹۱.۰۰	۲۲.۱	۷۰.۱
تنکابن	۰	۰	۱۰	۱۰.۱۵	۳۰	۴۵.۲۹	۸۰	۷۶.۸۲	۳۴.۰۰	۴۵.۰۰	۰.۸.۱	۸۳.۰
جویبار (مازندران)	۷	۹۰.۶	۴۲	۹۵.۲۴	۵۰	۹۷.۳۹	۲۰۴	۲۱.۱۴۸	۷۳.۰۰	۴۹.۰۰	۸۹.۱	۳۶.۱
چالوس	۰	۰	۰	۰	۲	۷	۱۵	۴۱.۱۸	۸۰.۰۰	۷۷.۰۰	۶۸.۱	۴۷.۰
چمستان نور	۰	۰	۳۸	۵۴	۱۱	۹۰.۱۷	۵۲	۲۰.۴۱	۸۳.۰۰	۷۳.۰۰	۸۰.۰	۲۳.۰

۸۲.۲	۹۴.۱	۷۰.۰-	۶۹.۰-	۷۷.۸۲	۱۱۲	۳۰.۴۲	۵۳	۸۵.۳	۷	۹۰.۱	۴	خوشروودی بابل
۴۶.۰	۵۰.۰	۶۲.۰-	۵۵.۰-	۳۴.۱۸۹	۱۷۵	۴۶.۷۷	۶۹	۰	۰	۰	۰	رامسر
۲۶.۱	۸۸.۲	۸۱.۰-	۸۴.۰-	۲۲.۲۷	۴۳	۲۵.۶	۸	۵۰.۲	۱	۰	۰	زیراب سوادکوه مازندران
۹۰.۰	۲۶.۳	۷۵.۰-	۸۷.۰-	۶۵.۸۳۱	۹۸۷	۲۴.۲۱۱	۱۲۲	۴۰.۱۰۷	۴۱	۰۴.۷۵	۷	ساری (حسین توکلی)
۱۷.۰	۲۶.۴	۵۷.۰-	۸۴.۰-	۴۵.۵۳۹	۶۶۷	۵۵.۳۱۵	۸۸	۳۰.۲۴۵	۱۴	۱۹۸	۲	سورک ساری
۵۷.۰	۴۸.۰	۶۶.۰-	۶۰.۰-	۴۵.۷۶	۱۰	۲۶	۴	۰	۰	۰	۰	عباس آباد تنکابن
۰۳.۰	۰۶.۰	۸۶.۰-	۷۵.۰-	۲۰.۲	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	فریدونکنار
۵۹.۰	۹۷.۰	۷۰.۰-	۸۹.۰-	۸۵.۴۵۷	۹۶۷	۳۱.۱۵۰	۲۰۲	۰	۰	۰	۰	قائم شهر
۴۹.۰	۳۹.۰	۹۹.۰-	۹۳.۰-	۲۵.۱۸	۱۵	۲۰.۶	۶	۰	۰	۰	۰	کیاکلا قائم شهر
۷۰.۰	۶۹.۰	۹۴.۰-	۹۷.۰-	۲۹.۳۰	۳۹	۴۰.۹	۱۰	۱۰.۶	۱۲	۰	۰	محمودآباد (مازندران)
۹۶.۰	۲۱.۱	۶۵.۰-	۸۱.۰-	۳۰.۷۹	۱۰۲	۴۵.۳۲	۲۰	۶۰.۱۰	۱۳	۰	۰	نکا
۰	۰	۱-	۱-	۱	۳	۰	۰	۴۰.۰	۱	۰	۰	نور
۶۳.۱۶	۰۹.۳	۵۸.۰-	۷۲.۰-	۳۰.۳۹	۲۵	۸۴.۱۹	۱۲	۳۰.۰	۱	۰	۰	نوشهر

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۶- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده تنه درخت نارنگی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	۵	۲۶.۲	۱۱	۶	۵۵	۴۲.۲۱	۵۰	۲۵.۱۹	۲۶	۸۵.۸	۱۶.۱	۹۰.۰
بابل	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰.۰	۳۱	۱۰.۱۹	۵	۶۰.۲	۵۴.۷	۵۳.۴۷
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۱۰.۵	۲	۳	۳۵.۰	۴۰.۰
بندپی بابل	۱	۴۰.۰	۰	۰	۷	۰.۵.۲	۵	۳۰.۲	۲	۳۵.۰	۲۲.۰-	۱۸.۰-
بهشهر	۲	۲۰.۵۳	۴	۵۲.۵۴	۱۰	۴۲.۷۹	۸۱	۰.۶.۱۱۷	۱۴	۶۵.۸۰	۱۹.۲	۱۶.۰
بهنمیر بابلسر	۱	۱۰.۰	۹	۸۷.۴	۱۴	۱۵.۱۲	۳۷	۵۵.۲۹	۳	۷۰.۱	۳۲.۲	۴۲.۱۲
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار (مازندران)	۰	۰	۱۸	۰.۵.۱۲	۲۵	۳۵.۱۵	۸۲	۱۸.۴۴	۱۸	۶۰.۱۸	۷۲.۰	۶۴.۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چمستان نور	۰	۰	۹	۶۵.۴	۲	۳۰.۲	۶	۴۵.۳	۴	۳۵.۲	۴۷.۰	۱۷.۰
خوشرودی بابل	۰	۰	۰	۰	۱۳	۱۰.۳	۲۳	۰.۵.۱۱	۶	۸۰.۱	۲۶.۰	۶۸.۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۲	۶۰.۰	۲	۱	۱	۶۰.۰	۱۳.۰	۳۲.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۰	۰	۱	۵۰.۰	۳	۹۰.۰	۱۰	۱۰.۴	۲	۷۰.۰	۱۳.۱	۱۳.۱
ساری (حسین توکلی)	۸	۲۶.۱۱۵	۴۰	۸۸.۱۹۰	۱۰۱	۴۵.۳۰۹	۶۹۵	۸۹.۵۸۷	۱۰۰	۱۵.۲۸۱	۶۴.۲	۴۱.۰
سورک ساری	۲	۲۳۷	۴	۰.۶.۳۲۳	۵۱	۲۰.۳۳۰	۴۴۳	۴۵.۳۵۹	۵۰	۷۰.۲۵۶	۸۹.۴	۰.۵۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۴	۱۶	۴	۱۶	۴	۱۶	۲۵.۰	۲۵.۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۲۱	۸۵.۱۳	۱۶۶	۱۷.۴۳	۳۵	۴۵.۱۱	۷۸.۱	۶۰.۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۷	۷۰.۴	۱۱	۵۵.۵	۳	۶۵.۵	۲۱.۰	۳۰.۰
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۲	۱	۳	۳۰.۱	۷	۶۰.۳	۰	۰	۴۶.۰	۵۲.۰
نکا	۰	۰	۴	۸۰.۴	۱۳	۹۵.۱۳	۷۳	۱۰.۴۰	۱۱	۱۵.۷	۷۵.۱	۹۹.۰
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

نوشهر	۰	۰	۰	۰	۱	۴	۱	۴	۱	۴	۲۵.۰	۲۵.۰
-------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------	------

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۷- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده دام سبک به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۱۸	۶۹۹	۱۶	۱۵۲۱	۲۹	۱۲۳۵	۱۰	۱۴۹۳	۳۳	۲۲۰۷	۵۹.۰	۴۲.۰
بابل	۱۵	۲۳۱	۱۹	۲۶۰	۱۶	۳۴۵	۱۴	۲۱۰	۹۰	۲۶۵۰	۳۵.۱	۹۲.۲
بابلسر	۱	۵۰	۶	۱۶۹	۳	۶۱	۴	۸۹	۴	۱۳۰	۲۱.۱	۶۷.۰
بندپی بابل	۸	۲۸۸	۲۰	۶۵۷	۱۶	۳۳۴	۸	۱۸۴	۶۰	۱۹۵۳	۸۳.۱	۴۹.۲
بهشهر	۷۹	۷۰۵۸	۶۶	۷۹۹۸	۱۰۶	۷۴۰۶	۸۹	۴۶۴۵	۱۶۲	۹۴۰۴	۲۸.۰	۱۸.۰
بهنمیر بابلسر	۳	۷۲	۲	۳۹	۵	۱۰۴	۶	۱۰۰	۴	۸۸	۲۶.۰	۲۶.۰
تنکابن	۱۱	۱۷۳	۵	۱۳۸	۳۱	۶۹۱	۱۷	۳۱۳	۳۸	۱۰۴۴	۳۶.۱	۴۰.۱
جویبار (مازندران)	۱۵	۳۱۱	۷	۷۳۱	۲۰	۵۵۴	۱۸	۴۵۵	۵۵	۲۱۴۹	۸۲.۰	۱۶.۱
چالوس	۱۹	۱۶۱۶	۸۷	۳۹۱۳	۱۱	۴۸۱	۶	۸۲	۳۸	۱۸۲۵	۹۰.۱	۲۴.۵
چمستان نور	۸	۲۱۵	۵	۳۸۸	۴	۱۵۸	۱۵	۵۹۱	۲۷	۱۸۰۸	۷۴.۰	۲۵.۱
خوشرودپی بابل	۱۴	۲۷۶	۱۰	۲۰۴	۸	۱۸۵	۷	۱۸۸	۳۸	۱۰۳۹	۹۵.۰	۰۵.۱
رامسر	۴	۱۱۱	۸	۹۴۳	۱۹	۴۹۰	۱۱	۴۹۴	۴۸	۱۶۸۲	۳۳.۱	۳۶.۲
زیراب سوادکوه مازندران	۵۵	۱۸۷۵	۴۰	۲۹۴۷	۴۵	۱۳۳۶	۵۶	۶۱۸۷	۹۴	۸۶۵۸	۱۹.۰	۰۱.۱
ساری (حسین توکلی)	۱۰۳	۳۱۱۵	۸۰	۲۴۸۱	۱۱۲	۳۵۳۲	۱۰۸	۳۲۷۸	۳۲۷	۱۰۶۶۳	۵۴.۰	۶۰.۰
سورک ساری	۱۴	۴۰۷	۳	۸۳	۱۸	۴۹۷	۲۱	۵۹۰	۴۳	۱۵۰۷	۳۶.۱	۴۸.۱
عباس آباد تنکابن	۲	۵۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵.۰-	۲۵.۰-
فریدونکنار	۱	۲۴	۲	۸۴	۰	۰	۱	۱۲	۰	۰	۰	۳۸.۰
قائم شهر	۵۷	۱۰۶۱	۴۲	۸۸۸	۲۱	۳۵۶	۱۱	۱۹۲	۲۶	۵۵۱	۰۳.۰	۱۶.۰

کیاکلا قائم شهر	۹	۲۳۹	۱	۳۲	۷	۸۶	۶	۱۱۳	۲۴	۶۸۶	۹۹.۱	۵۵.۱
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۸	۳۲۱	۵	۴۹۰	۶	۴۱۵	۲	۸۰	۰۴.۰	۱۴.۰
نکا	۱۹	۴۳۷	۳۷	۸۵۱	۲۰	۵۵۶	۲۱	۷۷۵	۷۲	۲۲۷۶	۷۴.۰	۷۳.۰
نور	۹۸	۳۵۹۱	۱۰۰	۳۴۷۵	۶۲	۲۵۷۶	۲۸	۲۰۹۴	۷۲	۳۶۲۸	۱۷.۰	۰۶.۰
نوشهر	۱۹	۳۱۶۲	۲۷	۲۳۷۱	۱۲	۱۰۹۶	۷	۵۵۵	۳۶	۱۹۷۰	۹۰.۰	۳۲.۰

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۸- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده زنبور عسل به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	۱۰	۹۴۹	۱۲	۱۴۶۸	۷	۱۰۱۳	۸	۹۲۸	۶	۵۹۷	۰۸.۰-	۰۵.۰-
بابل	۰	۰	۰	۰	۱	۸۱	۰	۰	۵	۳۹۱	۲۵.۰	۲۵.۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بندی بابل	۱۰	۱۰۵۹	۲۳	۲۶۰۷	۲۵	۲۳۴۷	۹	۵۱۴	۳۸	۳۰۵۶	۹۹.۰	۳۸.۱
بهشهر	۳	۳۰۰	۵	۴۱۵	۸	۹۹۰	۳	۴۶۰	۱۰	۱۲۷۴	۷۴.۰	۷۵.۰
بهنمیر بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۳۸۰	۲۵.۰	۲۵.۰
تنکابن	۸	۱۷۱۰	۹	۲۷۷۰	۱۳	۲۱۰۵	۷	۵۷۳	۶	۱۲۰۶	۰۱.۰-	۱۹.۰
جویبار (مازندران)	۷	۳۳۳	۵	۵۵۱	۶	۴۸۵	۵	۲۳۰	۳	۲۲۰	۱۶.۰-	۰۱.۰-
چالوس	۲	۱۲۵	۱	۳۷۵	۰	۰	۱	۸۲	۵	۲۴۸	۸۸.۰	۰۱.۱
چمستان نور	۲۳	۲۶۳۵	۱۲	۲۰۸۴	۱۵	۱۹۰۱	۱۳	۱۵۷۵	۱۸	۲۰۴۴	۰۱.۰	۰۴.۰-
خوشرودی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۲۴	۲۳۴۹	۱۱	۱۴۱۱	۱۴	۱۶۸۰	۲۰	۱۹۳۷	۳۴	۳۷۱۸	۲۱.۰	۲۲.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۲۰	۱۲۵۹	۹	۱۳۱۱	۱۸	۱۷۱۰	۳۳	۲۰۳۶	۲۹	۲۴۲۷	۲۹.۰	۱۸.۰
ساری (حسین توکلی)	۴۰	۳۴۵۰	۸	۶۳۹	۱۱	۱۲۸۷	۱۵	۱۱۹۱	۱۷	۱۳۲۸	۰۲.۰	۰۶.۰

سورک ساری	۱	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد تنکابن	۱	۱۴۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۷	۶۱۳	۵	۳۱۵	۲	۱۳۰	۷	۵۰۷	۱۷	۱۳۳۰	۷۶۰	۸۶۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۱	۴۶	۰	۰	۰	۰	۷	۶۷۱	۲۵۰	۲۵۰
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۲	۷۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۱	۳۰	۱	۵۰	۰	۰	۳	۱۴۶	۳	۲۶۳	۰	۳۷۰
نور	۱	۵۰	۰	۰	۰	۰	۱	۳۰	۶	۲۱۲	۲۵۰	۵۲۰
نوشهر	۱	۱۵۶	۱۵	۱۳۸۷	۶	۵۱۱	۶	۲۸۶	۶	۲۹۸	۳۵۰	۷۲۰

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۴۹- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول کلزای دیم به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۱۳۲	۷۰.۲۱۷	۲۲۹	۳۳۹	۵۲	۵۰.۹۱	۳۱۱	۷۰.۴۲۶	۸	۱۶	۹۹۰	۶۳۰
بابل	۰	۰	۱۴	۳۰.۱۷	۱۱	۵۰.۲۸	۶۸	۳۵.۲۴۴	۲	۲	۲۵۰	۰۶۰
بابلسر	۰	۰	۱	۵۰.۱	۳	۶	۱۰	۳۰.۱۲	۱	۴	۱۱۰	۰۹۰
بندی بابل	۰	۰	۲	۵	۴	۸۰.۷	۵۱	۱۰.۵۲	۷	۳۰.۵	۲۲۰	۵۹۰
بهشهر	۰	۰	۳۳	۵۳.۸۸	۷۹	۲۵.۲۳۱	۲۰۰۳	۶۴.۵۲۰۶	۲۹۸	۹۰.۹۸۲	۴۷۰	۸۳۰
بهنمیر بابلسر	۹۵	۸۰.۱۵۴	۳۴	۵۰.۵۲	۳۲	۷۵.۴۱	۱۱۵	۶۰.۱۹۷	۱	۱	۲۳۰	۴۷۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جویبار (مازندران)	۵۸	۵۷	۱۲۶	۱۰۶	۵۱	۵۷	۸۳۰	۴۰.۱۰۷۰	۱۶	۲۰	۷۲۰	۳۰۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲	۲۵	۲۵۰	۲۵۰
چمستان نور	۱	۲	۲۵	۵۰.۴۸	۴	۵۰.۲۳	۴۳	۴۰.۱۵۰	۱۱	۲۰.۶۴	۰۴۰	۸۹۰

خوشروپی بابل	۸	۷۰.۸	۱۳	۴۰.۱۵	۵	۵۰.۷	۲۳	۸۰.۱۴۹	۰	۰	۰	۵۶.۴
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زیراب سوادکوه مازندران	۴۷	۳۷	۲۵	۸۰.۲۱	۴۷	۹۰.۳۰	۸۶	۱۰.۹۲	۱۶	۷۰.۳۲	۱۱.۰	۳۴.۰
ساری (حسین توکلی)	۱۵۳	۶۰.۲۴۹	۷۲	۳۰.۷۹	۱۸۰	۸۰.۳۱۵	۱۴۹۰	۲۵.۲۵۰۳	۵۹۴	۸۵.۹۲۱	۹۱.۱	۱۵.۲
سورک ساری	۴۷	۳۰.۴۲۰	۵۸	۵۰.۴۳۸	۵۹	۴۹۷	۹۱۵	۶۰.۱۸۲۲	۶۲	۱۰.۶۶۷	۴۶.۳	۵۵.۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱۰	۲۵.۰	۲۵.۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۶۰.۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۲۰	۳۰.۱۷	۳۵	۸۰.۴۳	۶۱	۲۵.۱۱۰	۳۱۲	۵۵.۴۸۱	۱۳	۹۰.۲۱	۱۶.۱	۳۷.۱
کیاکلا قائم شهر	۱۰	۹۰.۷	۵	۳۰.۵	۱۵	۱۱	۱۱۸	۳۰.۲۱۲	۱۶	۲۰.۲۲	۸۸.۱	۵۴.۴
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۱۴۹	۳۰.۲۲۵	۳۱	۱۰.۴۷	۱۴۵	۶۰.۱۹۳	۱۵۵۳	۲۰.۲۴۳۱	۳۰۲	۷۵.۴۰۳	۹۵.۲	۲۶.۳
نور	۰	۰	۱	۵۰.۱	۱	۲	۲	۱۰.۴	۱	۵۰	۳۸.۰	۳۹.۳
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۸	۲۵.۰	۲۵.۰

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۵۰- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده گاوهای بومی و آمیخته به تفکیک شهرستان و سال‌های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	تعداد بیمه‌نامه	میزان بیمه‌شده	میانگین رشد	میانگین رشد
امل	۳۵	۴۵۵	۳۰	۲۹۵	۳۱	۱۶۴	۱۷	۱۴۵	۵۵	۳۸۱	۴۲.۰	۱۸.۰
بابل	۱۵	۵۲	۲۷	۷۱	۴۴	۱۰۹	۲۳	۱۰۰	۸۳	۴۲۵	۸۹.۰	۰۲.۱
بابلسر	۰	۰	۱	۱	۳	۶	۵	۱۱	۵	۱۸	۹۲.۰	۸۷.۱
بندپی بابل	۳۸	۱۲۹	۹۸	۵۱۰	۷۲	۲۲۴	۴۸	۱۸۹	۲۳۱	۴۵۱,۱	۲۰.۱	۲۳.۲
بهشهر	۷۶	۵۰۴	۷۶	۵۴۸	۹۴	۲۸۳	۱۱۶	۵۳۰	۱۶۳	۶۰۹	۲۲.۰	۱۶.۰
بهنمیر بابلسر	۰	۰	۱	۳	۱	۲	۰	۰	۱	۳۸	۲۵.۰	۱۷.۰
تنکابن	۳۴	۱۱۶	۱۳	۵۳	۷۲	۲۸۴	۵۲	۱۶۶	۹۵	۴۷۲	۱۲.۱	۳۱.۱

۶۸.۱	۷۴.۰	۱۰۵	۲۵	۱۴	۷	۱۲	۵	۱۰	۵	۱۲	۵	جوبیار (مازندران)
۴۵.۱	۹۳.۰	۲۳۹,۲	۲۳۲	۴۴۶	۶۴	۸۳۹	۱۲۹	۷۷۱,۵	۴۲۷	۴۰۷,۱	۱۳۰	چالوس
۵۰.۰	۲۱.۰	۶۷۹	۸۷	۴۷۴	۵۸	۲۶۵	۴۹	۲۷۳	۴۳	۱۵۰	۴۲	چمستان نور
۸۷.۳	۱۶.۲	۱۲۳	۳۱	۷	۳	۲۲	۸	۹۳	۳۰	۶۸	۱۸	خوشروپی بابل
۶۵.۰	۶۶.۰	۸۸۸	۱۳۱	۳۳۵	۵۳	۳۶۳	۸۱	۱۴۵	۲۸	۲۸۷	۴۶	رامسر
۶۸.۰	۳۹.۰	۲۷۰,۴	۵۷۷	۲۳۸,۱	۲۱۳	۰۲۰,۱	۲۴۰	۸۱۰,۱	۳۰۸	۲۲۲,۱	۲۶۱	زیراب سوادکوه مازندران
۶۴.۰	۵۲.۰	۱۹۵,۳	۵۹۶	۴۲۵,۱	۲۴۰	۱۶۲,۱	۲۸۱	۶۱۷	۱۸۷	۵۰۳	۱۵۰	ساری (حسین توکلی)
۷۰.۰	۶۷.۰	۱۳۴	۲۹	۵۱	۱۲	۶۰	۱۵	۲۶	۵	۲۶	۱۱	سورک ساری
۹۴.۰	۱۹.۱	۴۴	۲۰	۱۸	۷	۳۲	۱۰	۷	۲	۳۷	۱۰	عباس آباد تنکابن
۳۸.۴	۲۵.۲	۱۰	۴	۱	۱	۰	۰	۱۹	۷	۲	۱	فریدونکنار
۴۲.۰	۰۱.۰	۱۶۵	۳۹	۲۵۶	۴۸	۸۳	۴۰	۷۴	۳۹	۹۰	۳۹	قائم شهر
۴۰.۱	۵۸.۰	۹۱	۱۸	۳۴	۷	۶	۴	۹	۴	۱۵	۴	کیاکلا قائم شهر
۶۴.۲	۷۵.۰	۲۳	۷	۱۰۰	۱۴	۷۵	۱۹	۱۲۴	۱۹	۱۰	۴	محمودآباد (مازندران)
۵۱.۰	۵۳.۰	۲۹۶	۸۴	۱۶۸	۵۸	۱۲۲	۳۷	۸۱	۳۴	۵۸	۱۷	نکا
۷۴.۰	۴۴.۰	۲۸۰,۱	۱۹۶	۲۸۴	۶۳	۵۴۵	۱۲۲	۱۷۴,۱	۱۴۸	۷۹۳	۱۱۳	نور
۱۸.۰	۴۲.۰	۳۸۱	۵۵	۱۴۵	۱۷	۱۶۴	۳۱	۲۹۵	۳۰	۴۵۵	۳۵	نوشهر

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته‌های تحقیق

جدول ۵۱- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول گردو به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
امل	۱۴	۱۹۰۰	۲۴	۹۸۰۲۱	۷	۵۵۰۶	۷	۱۵۰۷	۷	۲۰۰۴	۱۰۰۰-	۰۶۰۲۹
بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بندپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۰	۰	۲	۴۵۰۱	۰	۰	۱	۸۰۰۰	۷	۵۰۰۳	۸۴۰۰	۵۰۰۱
بهنمیر بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۳	۰۳۰۰	۶	۸۰۰۵	۷	۲۰۰۶	۸	۷۰۰۴	۲۵	۹۰۰۱۴	۸۷۰۰	۰۱۰۵۶
جوبار (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۰	۰	۳	۳۵۰۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چمستان نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خوشرودپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۹	۰۴۰۰	۱۶	۲۹۰۴	۸	۴۶۰۲	۴	۷۰۰۱	۱۰	۴۸۰۳	۲۱۰۰	۰۹۰۲۹
زیراب سوادکوه مازندران	۳۸	۱۸۰۰	۸۷	۰۶۰۲۸	۴۶	۸۲۰۲۳	۱۴	۶۷۰۹	۳۸	۲۴۰۲۲	۳۶۰۰	۶۷۰۳۹
ساری (حسین توکلی)	۴۷	۰۹۰۰	۱۱۷	۳۰۰۲۵	۸۰	۷۸۰۱۶	۹۵	۲۰۰۵۳	۲۱۶	۵۷۰۱۱۱	۶۱۰۰	۱۳۰۶۹
سورک ساری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۵	۰	۰	۰	۲۵۰۰-
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰۰	۰
نوشهر	۰	۰	۱۲	۴۸۰۶	۶	۹۶۰۲	۵	۶۵۰۲	۴	۷۰۰۰	۱۰۰۰-	۲۱۰۰-

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته های تحقیق

جدول ۵۲- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول گندم آبی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابل	۰	۰	۱	۱۷۱	۰	۰	۲	۱۵۰	۰	۰	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۶	۸۰۴	۳۴	۶۴۴۷	۲۲	۲۰۱۲۱	۳	۱۰۵	۱۱۱	۸۳۲
بندپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۳۰۴	۷۵۷۸۷	۳۴۰	۸۰۶۶۸،۱	۷۹۷	۸۸۶۶۸،۳	۳۲۴	۴۰۳۴۰،۱	۰۷۶،۱	۹۸۹۵۱،۲	۸۰۰	۷۲۰
بهمنیر بابلسر	۰	۰	۱۴۹	۳۳۸	۸۸۴	۲۸۴۳۷،۱	۹۸	۲۰۱۰۸	۳	۳	۰۲۰۱	۵۹۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰
جوبار (مازندران)	۰	۰	۲۶۳،۱	۳۸۸،۱	۶۸۲،۱	۳۰۷۳۰،۱	۴۴۲،۱	۶۰۴۶۹،۱	۸۰۴	۳۱۶۵۱	۱۹۰	۱۳۰
چالوس	۸	۳۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
چمستان نور	۲	۶	۱	۳۵	۰	۰	۲	۱۰۰	۰	۰	۳۸۰۰	۹۶۰
خوشرودپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۲۹۱	۲۵۰	۲۵۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زیراب سوادکوه مازندران	۷	۱۰۰۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
ساری (حسین توکلی)	۵۲۰	۷۰۰۳۴،۱	۲۲۷	۴۰۴۱۹	۸۰۷	۶۰۴۳۹،۱	۴۲۳	۹۰۰۵۶۷	۶۷۳	۹۹۰۷۲۰	۵۳۰	۳۸۰
سورک ساری	۰	۰	۴۲۸	۳۰۷۶۲،۱	۵۷۸	۶۰۳۰۷،۳	۳۱۴،۱	۱۰۲۷۲،۴	۷۶۸	۸۵۰۳۹۶،۴	۵۵۰	۵۵۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۸	۵۰۱۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۳۰	۳۰۳۲	۲	۱	۸	۲۰۱۰	۰	۰	۵۲۰	۰۶۲
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۷۴۲	۱۰۰۱۰۳،۱	۳۰	۱۹۷	۳۲	۴۰۹۴	۱۰۸	۸۰۰۱۹۵	۶۰	۳۰۷۲	۲۶۰	۲۲۰۰
نور	۱	۵	۰	۰	۴	۴۱	۰	۰	۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
نوشهر	۱۰	۱۰۴۲	۶	۳۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۵۰۰	۲۷۰۰

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته های تحقیق

جدول ۵۳- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول گندم دیم به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بندپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۳۰۴	۷۵.۷۸۷	۲۸۷	۴۸.۸۴۴	۴۳۹	۷۸.۱۰۵,۱	۳۰۲	۹۶۳	۳۴۵	۳.۹۵۹	۴۰.۷۱	۵۶.۰
بهمنیر بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جوبار (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چالوس	۰.۸	۳۶	۱۱	۵۰	۲	۲۰	۲	۸	۰	۰	۵۳.۱	۰.۵.۰
چمستان نور	۲	۶	۰.۴	۴۰	۲	۲	۰	۰	۰	۰	۱۸.۰-	۴۳.۱
خوشرودی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زیراب سوادکوه مازندران	۰.۷	۱۰.۸	۳۶	۴۰.۴۴	۱۴	۵۰.۱۹	۱۴	۲۱	۰.۰	۰.۰	۲۶.۱	۲۵.۱
ساری (حسین توکلی)	۵۲۰	۷۰.۰۳۴,۱	۵۶۷	۷۰.۴۴۹,۱	۹۳۷	۴۰.۱۴۴,۲	۰.۶۸۹	۱۰.۴۲۵,۱	۲۳۳	۴۲۵	۱۱.۱۱۳	۴۶.۰
سورک ساری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قائم شهر	۸	۵۰.۱۶	۳۲	۲۰.۴۷	۷۲	۲۰.۴۰	۱۸	۷۵.۱۵	۰	۰	۴۷.۲	۵۳.۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نکا	۷۴۲	۱۰.۱۰۳,۱	۷۸۷	۱۵.۲۳۴,۱	۵۳۳	۵۵.۹۱۳	۵۶۴	۳۰.۹۳۴	۳۷۳	۳.۴۳۲	۲۶.۱۸۰	۳۴.۰
نور	۱	۵	۰.۲	۹	۱	۳	۴	۱۴	۴	۰.۱۴	۸۹.۰	۴۵.۱
نوشهر	۱۰	۱۰.۴۲	۰.۲۵	۲۰.۱۴۹	۲۴	۶۰.۱۷۹	۱۰	۹۳	۳۹	۵.۱۹۳	۴۹.۲	۳۴.۱

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته های تحقیق

جدول ۵۴- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول ماهیان گرمابی در استخرهای خاکی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	۰	۰	۲	۲۵.۱	۰	۰	۰	۰	۱	۲	۲۵.۰	۲۵.۰
بابل	۸	۶۰.۱۱۱	۶	۶۰.۵۷	۲	۴	۶	۶۵.۱۸	۱۱	۱۰.۱۳۱	۴۸.۰	۰.۷.۲
بابلسر	۱	۵۰.۰	۲	۸۷	۰	۰	۰	۰	۲	۷۲	۲۵.۰	۲۵.۴۳
بندپی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهشهر	۷	۱۱۴	۱۲	۵۰.۱۵۴	۱۱	۳۰.۱۴۵	۴	۹۰	۵	۲۰.۹۵	۰.۶.۰	۰.۱.۰-
بهنمیر بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جوبار (مازندران)	۰	۰	۱	۷۰	۶	۵۰.۱۸۵	۴	۱۴۷	۴	۳۰.۵۹	۴۲.۱	۴۶.۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چمستان نور	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خوشرودی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زیراب سوادکوه مازندران	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ساری (حسین توکلی)	۲	۵۷	۵	۱۰.۸	۱۰	۸۰.۳۳۲	۶	۶۰.۱۲۶	۶	۸۰.۲۷۸	۵۳.۰	۸۹.۰
سورک ساری	۱۰	۲۷۸	۹	۸۲.۳۵۱	۴	۲۰.۲۴۳	۵	۲۰.۲۴۹	۵	۲۰.۲۴۹	۱۰.۰-	۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فریدونکنار	۲	۳۸	۲	۳۸	۱	۱۳	۱	۵۰.۱۳	۱	۳۰.۶	۱۳.۰-	۲۹.۰-
قائم شهر	۸	۵۰.۵۳	۳	۲۵	۱	۳	۳	۸۰.۱۱	۳	۵۰.۶	۱۸.۰	۲۷.۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۱	۵۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
محمودآباد (مازندران)	۱	۸۰.۲	۱۱	۵۰.۲۵۶	۱۸	۱۰.۳۱۹	۸	۸۰.۲۰۱	۶	۷۰.۱۲۰	۴۶.۲	۵۲.۲۲
نکا	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۵۰.۰	۰	۰	۰	۰
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲	۲۵.۰	۲۵.۰
نوشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته های تحقیق

جدول ۵۵- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول مرغ مادر گوشتی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
آمل	.	.	.	.	.	.	۱۹	۳۳۰,۳۲۳	۳۱	۷۵۳,۳۵۶	۴۱.۰	۲۸.۰
بابل	.	.	.	.	.	.	۱۰	۵۳۷,۱۶۰	۱۱	۰۴۱,۱۵۸	۲۸.۰	۲۵.۰
بابلسر	.	.	.	.	.	.	۷	۰۵۰,۱۶۴	۸	۷۳۵,۱۰۰	۲۹.۰	۱۵.۰
بندپی بابل	.	.	.	.	.	.	۲	۸۰۰,۳۱	۳	۷۲۰,۱۸	۳۸.۰	۱۵.۰
بهشهر	.	.	.	.	.	.	۱۱	۷۲۰,۱۵۸	۳	۲۷۰,۳۱	۰۷.۰	۰۵.۰
بهمنیر بابلسر	.	.	.	.	.	.	۲	۷۵۰,۴۳	۷	۳۰۰,۷۲	۸۸.۰	۴۱.۰
تنکابن	۱۶۳	۱۸۰,۸۷۵,۲	۱۴۸	۶۲۰,۷۰۳,۲	۱۴۹	۳۸۴,۴۷۸,۲	۲۸	۵۱۵,۴۱۶	۲	۵۲۰,۲۳	۴۶.۰-	۴۸.۰-
جویبار (مازندران)	.	.	.	.	.	.	۱۶	۴۵۸,۲۲۳	۱۱	۷۴۵,۱۱۸	۱۷.۰	۱۳.۰
چالوس	.	.	.	.	.	.	۲	۶۳۵,۲۶	۷	۰۸۰,۵۱	۸۸.۰	۴۸.۰
چمستان نور	.	.	.	.	.	.	.	.	۵	۹۴۰,۸۹	۲۵.۰	۲۵.۰
خوشرودپی بابل	.	.	.	.	.	.	.	.	۱	۳۸۶,۲۶	۲۵.۰	۲۵.۰
رامسر	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
زیراب سوادکوه مازندران	.	.	.	.	.	.	۱۸	۵۶۰,۲۸۲	۱۸	۴۰۵,۲۸۴	۲۵.۰	۲۵.۰
ساری (حسین توکلی)	.	.	.	.	.	.	۳۴	۳۸۰,۴۹۴	۴۹	۱۲۳,۷۱۷	۳۶.۰	۳۶.۰
سورک ساری	.	.	.	.	.	.	۱	۰۰۰,۱۷	۹	۵۰۵,۱۴۸	۲۵.۲	۱۸.۲
عباس آباد تنکابن	.	.	.	.	.	.	۷	۷۰۰,۱۶۶	۳	۰۵۰,۷۹	۱۱.۰	۱۲.۰
فریدونکنار	.	.	.	.	.	.	۲	۰۱۵,۲۹	۳	۲۴۰,۳۰	۳۸.۰	۲۶.۰
قائم شهر	.	.	.	.	.	.	۱۶	۳۳۰,۲۲۳	۹	۱۲۰,۱۲۸	۱۴.۰	۱۴.۰
کیاکلا قائم شهر	.	.	.	.	.	.	۴	۷۰۵,۷۴	۵	۲۴۰,۷۰	۳۱.۰	۲۴.۰
محمودآباد (مازندران)	.	.	.	.	.	.	۵	۶۳۵,۲۳	.	.	.	.
نکا	.	.	.	.	.	.	۹	۹۳۵,۹۰	.	.	.	.
نور	.	.	.	.	.	.	۱۲	۳۵۵,۲۴۱	۸	۷۶۴,۱۸۲	۱۷.۰	۱۹.۰
نوشهر	.	.	۷۹	۶۸۷,۰۶۴,۱	۹۲	۳۷۶,۲۴۶,۱	۴	۷۷۰,۵۶	۳	۲۰۰,۳۱	۰۱.۰-	۰۶.۰-

منبع: بانک کشاورزی استان / یافته های تحقیق

جدول ۵۶- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول نارنگی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
أمل	۹	۷۰.۶	۲۰	۵۰.۱۰	۵۸	۹۵.۲۴	۳۶	۵۰.۱۵	۳۸	۵۰.۱۴	۷۰.۰	۳۸.۰
بابل	۰	۰	۳	۲۰.۲	۱	۵۰.۰	۲۷	۱۰.۱۷	۹	۵	۴۲.۶	۱۸.۸
بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۵۰.۴	۴	۶	۲۵.۰	۳۳.۰
بندی بابل	۱	۵۰.۰	۱۲	۰۳.۵	۲۵	۷۶.۹	۴	۹۰.۱	۶	۷۰.۱	۹۴.۲	۲۷.۲
بهشهر	۱	۷۰.۰	۱۰	۹۷.۹	۲۲	۴۸.۳۹	۱۶۰	۱۷.۱۶۰	۵۶	۲۶.۱۸۶	۹۶.۳	۸۶.۴
بهنمیر بابلسر	۵	۱۵.۹	۳۳	۲۹.۳۱	۱۵	۹۰.۱۱	۳۱	۸۵.۳۵	۶	۴۰.۳	۳۳.۱	۷۳.۰
تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰
جویبار (مازندران)	۰	۰	۱۳	۴۰.۱۰	۳۲	۰۵.۲۳	۹۹	۲۹.۶۳	۳۴	۶۰.۵۰	۹۷.۰	۹۴.۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چمستان نور	۰	۰	۷	۵۰.۸	۳	۹۰.۲	۸	۴۰.۷	۵	۲	۴۳.۰	۲۹.۰
خوشرودی بابل	۰	۰	۲	۸۰.۰	۱۷	۲۵.۴	۲۴	۹۰.۸	۱۳	۷۰.۳	۱۱.۲	۴۶.۱
رامسر	۰	۰	۱	۳۰.۰	۲	۶۰.۰	۱	۸۰.۰	۰	۰	۱۳.۰	۳۳.۰
زیراب سوادکوه مازندران	۰	۰	۱۵	۲۰.۵	۱۱	۷۰.۳	۱۸	۳۰.۶	۱۵	۶۰.۵	۳۰.۰	۳۳.۰
ساری (حسین توکلی)	۲۲	۳۰.۱۶۵	۷۰	۹۰.۲۳۷	۱۵۴	۲۰.۴۴۸	۵۱۸	۵۷.۴۷۹	۱۷۷	۵۰.۵۴۱	۲۷.۱	۳۸.۰
سورک ساری	۹	۳۰.۱۹	۱۳	۹۵.۵۹	۷۷	۳۶.۳۷۷	۳۱۳	۴۰.۳۰۸	۷۶	۹۰.۳۶۵	۹۲.۱	۸۵.۱
عباس آباد تنکابن	۲	۵۰.۱۸	۷	۵۰.۱۸	۱۱	۵۰.۳۴	۴	۱۶	۸	۳۲	۸۶.۰	۳۳.۰
فریدونکنار	۰	۰	۱	۲۰.۰	۱	۲۰.۰	۳	۸۰.۰	۰	۰	۵۰.۰	۷۵.۰
قائم شهر	۵	۴۰.۳	۱۲	۱۰.۶	۳۳	۱۵.۲۳	۱۴۳	۵۲.۳۷	۵۸	۶۰.۱۸	۴۷.۱	۹۳.۰
کیاکلا قائم شهر	۷	۷۰.۲	۱۸	۸	۲۳	۸۰.۱۲	۳۱	۱۴	۱۶	۵۰.۱۷	۴۳.۰	۷۳.۰
محمودآباد (مازندران)	۱	۱۰.۰	۷	۳۰.۴	۸	۴۰.۴	۶	۲۰.۳	۰	۰	۲۲.۱	۱۹.۱۰
نکا	۰	۰	۲۱	۲۰.۴۷	۲۴	۲۲.۲۹	۱۲۴	۰۱.۱۰۸	۴۰	۵۶.۳۳	۱۶.۱	۶۶.۰
نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

نوشهر	۱	۴	۱	۴	۲	۸	۱	۴	۲	۸	۳۸.۰	۳۸.۰	۸
-------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------	------	---

جدول ۵۷- آمار تعداد بیمه نامه و میزان بیمه شده محصول نیمچه گوشتی به تفکیک شهرستان و سال های ۹۳ تا ۹۷

شهرستان	سال ۹۳		سال ۹۴		سال ۹۵		سال ۹۶		سال ۹۷		میانگین رشد ۵ ساله	
	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	تعداد بیمه نامه	میزان بیمه شده	میانگین رشد تعداد	میانگین رشد میزان
امل	۳۴۹۶	۶۳۱۳۲۱۲۵	۲۷۲۱	۵۳۶۹۸۳۸۰	۱۶۷۶	۳۴۰۳۶۶۰۲	۴۸۷	۱۰۰۶۳۷۱۰	۶۶۶	۱۴۶۸۰۱۶۵	۲۴.۰۰	۱۹.۰۰
بابل	۱۵۹۱	۲۷۲۹۳۹۸۲	۹۰۸	۱۶۵۶۴۱۶۴	۶۹۰	۱۳۰۷۷۲۲۰	۱۴۷	۲۸۴۸۵۳۶	۱۸۲	۳۵۶۹۷۱۵	۳۰.۰۰	۲۸.۰۰
بابلسر	۹۷	۱۶۸۰۱۸۰	۲۸	۵۹۴۸۰۰	۶۰	۱۰۴۱۵۰۰	۳۴	۶۳۲۱۶۰	۵۵	۱۱۲۵۳۲۵	۱۵.۰۰	۱۲.۰۰
بندی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۶۱۵۱۰	۱۱	۲۱۳۱۶۵	۵۵.۰۰	۸۷.۰۰
بهشهر	۵۶۲	۹۷۷۷۰۴۰	۴۷۸	۸۱۴۹۷۰۵	۳۰۵	۵۷۶۵۷۶۵	۲۳۵	۳۳۷۹۱۹۰	۳۶۹	۶۰۰۳۸۶۰	۰۴.۰۰	۰۲.۰۰
بهمنیر بابلسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۸	۳۶۳۰۰۰	۲۰	۴۲۹۷۳۰	۲۸.۰۰	۳۰.۰۰
تنکابن	۱۳۸۶	۲۳۸۲۶۱۹۶	۷۰۳	۱۳۷۶۲۲۱۰	۴۹۵	۹۳۵۲۷۱۵	۱۰۴	۲۱۹۲۸۷۰	۱۰۷	۲۷۳۹۹۷۵	۳۹.۰۰	۳۱.۰۰
جویبار (مازندران)	۹۱۹	۱۶۹۳۱۴۹۰	۵۷۱	۱۱۶۷۳۸۵۰	۴۸۸	۱۰۰۳۵۰۶۰	۱۰۱	۱۹۸۴۲۶۰	۱۲۵	۲۳۸۶۴۰۵	۲۷.۰۰	۲۶.۰۰
چالوس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۶	۱۴۳۱۷۱۰	۱۰۲	۲۰۸۷۴۹۰	۳۴.۰۰	۳۶.۰۰
چمستان نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۲	۱۷۶۵۵۰۰	۲۹	۶۲۳۵۷۰	۳۳.۰۰	۰۹.۰۰
خوشرودی بابل	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۵۸۶۸۰	۴	۲۰۰۰۰	۲۵.۰۰	۰۹.۰۰
رامسر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵.۰۰	۲۵.۰۰
زیراب سوادکوه مازندران	۰	۰	۱۲۶	۲۶۳۴۰۹۰	۱۶۰	۳۱۵۲۰۷۰	۱۲۶	۲۸۹۸۳۴۰	۱۶۹	۳۷۵۳۴۳۵	۳۵.۰۰	۶۰.۲
ساری (حسین توکلی)	۲۰۵۹	۳۵۸۹۹۱۴۸	۱۳۹۸	۲۵۴۹۴۳۶۰	۸۷۰	۱۶۱۹۱۲۲۵	۳۵۲	۷۵۲۰۲۴۲	۴۶۸	۹۳۸۶۵۵۰	۲۴.۰۰	۲۴.۰۰
سورک ساری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸	۱۴۶۶۰۰	۶	۹۲۸۰۰	۱۹.۰۰	۱۶.۰۰
عباس آباد تنکابن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰	۳۹۸۷۵۰	۱۶	۵۶۷۴۰۰	۴۰.۰۰	۳۶.۰۰
فریدونکنار	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲	۲۳۴۴۸۰	۱۰	۲۶۳۶۰۰	۲۱.۰۰	۲۸.۰۰
قائم شهر	۸۶۱	۱۴۴۹۹۱۹۰	۷۳۳	۱۲۹۷۵۹۸۰	۵۲۹	۱۰۱۴۷۲۶۰	۲۵۱	۴۸۹۵۰۱۱	۲۴۴	۵۱۵۶۲۰۰	۲۵.۰۰	۲۰.۰۰
کیاکلا قائم شهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱	۱۷۷۵۰۰	۱۲	۲۰۷۰۴۰	۲۷.۰۰	۲۹.۰۰
محمودآباد (مازندران)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۰	۱۴۱۱۵۸۵	۷۷	۱۶۸۸۴۰۰	۲۸.۰۰	۳۰.۰۰

۳۵.۰	۳۰.۰	۳۷۲۰۸۸۰	۲۲۵	۲۶۶۳۷۹۵	۱۸۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	نکا
۲۶.۰	۲۴.۰	۷۱۸۱۶۰۰	۱۳۷	۶۸۰۸۵۱۵	۱۴۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	نور
۳۳.۰-	۳۰.۰-	۲۴۰۵۱۵۰	۱۲۶	۱۹۵۶۲۱۰	۹۴	۱۶۲۸۵۰۰۰	۸۱۹	۲۶۴۵۶۰۳۲	۱۲۴۴	۳۷۲۳۲۸۱۵	۱۷۶۴	نوشهر

۱۳- وضعیت گردشگری و گردشگری روستایی:

بررسی آمار تعداد مسافران خارجی و داخلی استان طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ نشان دهنده رشد تعداد مسافران می‌باشد و در هر دو بخش مسافران داخلی و مسافران خارجی تعداد مسافران سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۴ بیش از دو برابر شده است که نشان دهنده ظرفیت خوب استان برای جذب گردشگر در بخش‌های مختلف در راستای دستیابی به اهداف توسعه می‌باشد (جدول ۵۸).

استان مازندران دارای جذابیت‌های فراوانی در بخش اکوتوریسم بوده و دارای بیش از ۳۰۰۰ جاذبه طبیعی، تاریخی، فرهنگی و ورزشی است. وجود دریای مازندران با ساحل مناسب به همراه برخورداری از مناطق جنگلی و کوهستانی زیبا، وجود قله دماوند با ۵۶۷۰ متر ارتفاع، غارها، آبشارها، رودخانه‌ها، آب‌های معدنی، چشمه سارها، تالاب‌ها و آثار تاریخی، این استان را به مجموعه‌ای متنوع برای استفاده گردشگران بدل نموده است.

در سال ۲۰۰۴ هفتصد و شصت و دو میلیارد دلار درآمد از محل گردشگری عاید کشورها شد که ۵۳ درصد این درآمدها مربوط به اکوتوریسم روستایی و گردشگری در روستاها بوده است. این امر حکایت از اهمیت گردشگری روستایی در صنعت گردشگری دارد. در کشور ما نیز چند سالی است که فعالیت‌هایی در زمینه توسعه گردشگری روستایی شروع شده است. از جمله این فعالیت‌ها طراحی اکوتوریسم گردشگری روستایی در ۳۶۵ روستا از ۳۶ هزار روستای کشور است که تحت عنوان روستاهای هدف گردشگری شناخته می‌شوند. در این ارتباط به سرمایه‌گذارانی که تمایل داشته باشند در اکوتوریسم روستایی فعالیت کنند تسهیلات بانکی با بهره ۴ درصد اعطا می‌شود.

در استان مازندران ۱۷ روستا با هدف توسعه اکوتوریسم شناسایی شده‌اند که در جدول شماره ۵۹ اسامی این روستاها آمده است.

جدول ۵۸ - آمار ورود و خروج مسافران مقیم خارجی استان مازندران

سال ۹۴	سال ۹۵	رشد	سال ۹۶	رشد	سال ۹۷	رشد	سال ۹۸	رشد	سال ۹۹	میانگین رشد
۲۵۰۰۴۰	۲۷۵۰۴۴	۰.۱	۴۰۹۴۴۵	۰.۴۸۸	۴۳۰۹۹۵	۰.۰۵۲	۵۴۱۷۸۵	۰.۲۵۷	-	۰.۲۲۴
۶۲۵۱۰	۶۸۷۶۱	۰.۱	۸۱۸۸۹	۰.۱۹۰	۸۶۱۹۹	۰.۰۵۲	۱۰۸۳۵۷	۰.۲۵۷	-	۰.۱۵۰
۴ شب	۴ شب		۵ شب		۵ شب		۵ شب	-	-	-

ورود گردش گران خارجی به استان

مسافرین خارجی اقامت کننده (مقیم) در اقامتگاههای استان

میانگین اقامت مسافران خارجی در اقامتگاهها

جدول ۵۹ - آمار مسافرین اقامت کننده داخلی در استان مازندران

سال ۹۴	سال ۹۵	رشد	سال ۹۶	رشد	سال ۹۷	رشد	سال ۹۸	رشد	سال ۹۹	میانگین رشد
۳۲۳۷۹۱۸۲	۴۲۰۷۶۶۳۳	۰.۲۹۹	۵۱۳۶۹۳۰۶	۰	۵۸۲۴۸۱۱۹	۰.۱۳۳	۷۵۲۵۵۱۶۳	۰.۲۹۱	۱۸۳۲۴۲۴۰	-۰.۷۵۶
۴ شب	۴ شب	-	۴ شب	-	۴ شب	-	۴ شب	-	۴ شب	-

مسافرین اقامت کننده در اقامتگاههای استان (مقیم) (نفر شب اقامت)

میانگین اقامت

جدول شماره ۶۰ - روستاهای هدف گردشگری در استان مازندران

ردیف	نام	شهرستان
۱	گرسماسر	رامسر
۲	جواهرده	رامسر
۳	برسه	تنکابن
۴	کجور	نوشهر
۵	کندلوس	نوشهر
۶	یوش	نور
۷	لاویج	نور
۸	آب اسک	آمل
۹	امام زاده عبدالله	آمل
۱۰	آبگرم لاریجان	آمل
۱۱	هندوکلا	آمل
۱۲	گل محله	جویبار
۱۳	کردکلا	جویبار
۱۴	ورسک	سوادکوه
۱۵	لاجیم	ساری
۱۶	آسیابسر	بهشهر

منبع: چکیده مطالعات آمایش استان مازندران

بر اساس اظهارات مدیر کل امور روستایی استانداری مازندران در شهریور ۱۳۸۷، طرح مطالعاتی کل روستاهای هدف استان با هزینه‌ای بالغ بر ۵۴ میلیون تومان به پایان رسید که هشت روستای آن با یک میلیارد و ۲۴۵ میلیون تومان به اجرا در آمد. همچنین ۱۰ روستا برای مطالعه به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری معرفی شده است. [به نقل از خبرگزاری فارس، ۸۷/۶/۳]

بنیان و اساس گردشگری استان بر جاذبه‌های طبیعی استوار شده اند و بقیه جذابیت‌ها به عنوان مکمل به ایفای نقش می‌پردازند. در چند دهه اخیر آنچه که بیش از هر عاملی آینده گردشگری در استان را به مخاطره می‌اندازد، آلودگی‌های زیست محیطی و همچنین بهره برداری‌های غیر منطقی و فشار برخی از مکان‌های طبیعی است. برخی از عناصر طبیعی استان بخاطر بهره برداری‌های نادرست اقتصادی با مشکل مواجه هستند، برداشت بی رویه از جنگل‌های مهم‌ترین جلوه اینگونه بهره برداری‌های نادرست است و در مواردی نیز تمرکز جمعیت بر برخی نقاط توریستی بیشتر از توان آنهاست، رودخانه‌ها و جنگل‌های نزدیک به شهرهای توریستی از این گروه هستند. نبود مدیریت صحیح جهت جمع آوری و دفع بهداشتی و نیز تصفیه فاضلاب‌ها مخاطراتی را برای محیط زیست در استان به وجود آورده است. این امر ضمن ایجاد مخاطراتی از نظر بهداشتی، چشم اندازه‌های زیبای منطقه را نیز خدشه دار کرده است. همچنین تجمع مواد زائد جامد در جای جای این استان به

خصوص در عرصه‌های سکونتگاهی شهری سبب خدشه دار شدن چشم اندازهای زیبای استان مازندران شده است. این امر حکایت از مدیریت غیر صحیح در این خصوص دارد. با توجه به ارتباط نزدیک میان مدیریت پسماند و حفاظت از محیط زیست، این امر در دراز مدت می‌تواند صنعت گردشگری در استان مازندران را با چالش مواجه نماید.

۱۴- سیر تکاملی دیدگاه‌های ترویج و وضعیت ترویج در کشورهای منتخب

رضایی مقدم و اسداله پور (۱۳۹۷) در کتاب بازانديشی مفهومی ترویج کشاورزی ایران، سیر تکاملی دیدگاه‌های مرتبط با ترویج را به سه دوره تقسیم می‌کنند:

الف- دیدگاه روشنگرانه ترویج

معانی ابتدایی ترویج به طور قابل ملاحظه ای متأثر از تفکر روشنگری هستند. مفهوم اصلی به این صورت است که مردم در تاریکی زندگی می‌کنند و این که افراد تحصیلکرده ای لازم است تا روشنی را با فعالیتهای آموزشی به آنها نمایان کنند. این نشان می‌دهد که مفاهیم ابتدایی ترویج تا حدی پدرسالار بوده است. یعنی که رابطه مروج و مخاطب خود، در واقع مثل رابطه معلم با دانش آموز و یا پدر و مادر با فرزند تلقی می‌شد. این وضعیت، نقش کارشناس و فرستنده را برای مأمور ترویج قائل می‌شد و نقش دریافت کننده و شنونده را برای مخاطبان. به همین دلیل، تعاریف ترویج کشاورزی تأکیدشان بر ابعاد آموزشی بود.

ب- دیدگاه مداخله ای ترویج

در این دیدگاه، محققان سعی می‌کنند ترویج را توصیفی تر تعریف کنند. بر اساس فعالیتی که مروجان به طور واقعی باید انجام دهند که ممکن است مطابق آن تعریف‌های هنجاری از ترویج نباشد. در این حالت هنگامی که دقیق تر نگاه کنیم، در برخی از موارد می‌بینیم که فعالیت مروج به جای کمک، بیشتر با تحمیل فناوری‌ها و افزایش کنترل دولت بر کشاورزان متمرکز است. هم جهت با چنین باورهایی، در طول سال‌های ۱۹۸۰ مشخص شد که ترویج نمی‌تواند تنها به عنوان کمک برای منافع دریافت کنندگان آن مد نظر قرار گیرد. بلکه در بسیاری از جنبه ها، فعالیت ترویج به صورت مداخله‌ای است که به وسیله گروهی در راستای اهداف مشخصی انجام می‌شود. این مسئله باعث می‌شود که بین منافع سازمان ترویج یا سازمان‌هایی که تأمین کننده بودجه آن هستند و منافع کشاورزان تضادهایی به وجود آید. مثلاً ممکن است هدف خدمات ترویج دولتی، افزایش تولید محصولات صادراتی باشد، این در حالی است که کشاورزان به تولید محصولات دیگری علاقه مند باشند. در این تعریف توصیفی تر از ترویج، به سازگاری و همپوشانی و ارتباط بین علایق ارباب رجوع‌ها و سازمان‌های ترویج نیاز است. در غیر این صورت، ارباب رجوع ترویج به صورت ضمنی تمایلی برای تغییر ندارند. به جز اینکه تحت فشار یا ترغیب ابزار دیگری به غیر از پیام‌های ترویجی قرار گیرند.

ج- دیدگاه ترویج به عنوان ارتباطات برای نوآوری

دیدگاه و تعریف‌های مداخله‌ای ترویج، همچنان با این فرض شروع می‌شوند که ترویج برآمده از یک نهاد نیمه دولتی است که با منافع عمومی یا سیاست عمومی در ارتباط است. این موقعیت با توجه به پیدایش ترویج خصوصی و مبتنی بر سازمان‌های غیردولتی و مداخله ارتباطی، به سرعت در حال تغییر است. بنابراین تعریف ترویج به دگرگونی‌های زیادی نیاز دارد:

عدم تمرکز بر روی تغییر رفتار فردی که تا کنون ویژگی بسیاری از تعریف‌های ترویج بوده است و در نظر گرفتن این ایده در تعریف‌ها که ترویج، فعالیتی برای پرورش الگوهای جدیدی از هماهنگی است.

فاصله گرفتن از این تفکر که ترویج عمدتاً بر اساس مسیرها، سیاست‌ها و نوآوری‌های از پیش تعریف شده کار می‌کند و تاکید بر ابعاد رشدکننده آن.

نشان دادن این که تغییرات، مولفه‌هایی دوگانه (مادی-فنی و اجتماعی-سازمانی) دارند.

فراتر رفتن از تصور این که ترویج فقط با تصمیم‌گیری سر و کار دارد و تاکید بر اهمیت یادگیری اجتماعی و مذاکره در فرآیندهای ترویج.

تعریف ترویج به عنوان یک فرآیند دو یا چند طرفه که در آن می‌توان از چندین گروه، انتظار بیان دیدگاه‌های مربوطه را داشت و این که ممکن است نتایج عملی برای همه گروه‌های درگیر داشته باشد (نه تنها کشاورزان، بلکه محققان، مروجان، سیاست‌گذاران، صنایع کشاورزی و ...).

۴-۱-۱- نظام ترویج کشاورزی ژاپن

ژاپن و بخش کشاورزی آن

ژاپن، کشوری واقع در ناحیه موسمی آسیاست. محصول برنج به عنوان الگوی اصلی کشت در فصل گرم و بارانی تابستان در سراسر کشور می‌باشد. ۶۱ درصد از زمین‌های کشور را مناطق کوهستانی تشکیل می‌دهد بدین ترتیب سطح محدودی از زمین‌های ژاپن به دشت‌ها و عرصه‌های مسطح اختصاص یافته است. در نتیجه، در زمینه کاربری از زمین رقابت زیادی وجود دارد. از سوی دیگر، نسبت زمین‌های کشاورزی حدود ۱۴ درصد از کل زمین‌های کشور است و زمین‌های تحت مدیریت هر خانوار، مزرعه‌ای بسیار کوچک، در حدود ۱/۶ هکتار است. بنابراین برای حمایت از جمعیت بزرگ خرده مالک، بهبود فناوری در راستای کسب توسعه پایدار امری مورد تأکید است. تحقیق و ترویج، نقش مهمی در بهبود کشاورزی ژاپن، ایفا می‌کنند.

فعالیت‌های فعلی ترویج کشاورزی ژاپن

توسعه کشاورزی و پیشرفت فناوری تا حدودی مانند دو روی یک سکه هستند؛ به ویژه در ژاپن که محدودیت زمین هم وجود دارد. به طور کلی مکانیزاسیون کشاورزی عامل کلیدی در افزایش بهره‌وری و بهبود رقابت‌پذیری در بازار جهانی است. در برخی از مناطق روستایی، نیروی کار کشاورزی در حال کاهش بوده و

زیاد شدن تعداد افراد مسن منجر به افزایش سن کلی جامعه و بروز مشکلات جدی در جامعه روستایی خواهد شد. در چنین شرایطی، در کنار تلاش در بهبود بهره وری، لزوم حفظ محیط زیست و سایر مسائل اجتماعی نیز بایستی مد نظر قرار گیرد. همان طور که پیش از این نیز ذکر شد، بهبود وضعیت فناوری‌های کاربردی یکی از اقداماتی است که در راستای تحقق ارتقای وضعیت کشاورزی، می‌توان انجام داد. بنابراین سازمان ترویج، فناوری‌های پیشنهادی که توسط مؤسسات پژوهشی دولتی ارائه می‌گردد را با توجه به وضعیت کشاورزان تحت پوشش خود، بومی و سازگار می‌نماید. به بیان دیگر انتقال فناوری متناسب با توجه به نیاز کشاورزان امری حائز اهمیت است. ترویج کشاورزی در ژاپن از سال ۱۹۴۸ تحت عنوان "قانون ارتقای وضعیت نظام ترویج کشاورزی" اجرا گردیده که جان کلام آن در ایجاد پیوندی مؤثر بین پژوهشگران و کشاورزان می‌باشد.

ترویج کشاورزی پلی بین دولت‌های ملی و محلی

"قانون ارتقای وضعیت نظام ترویج کشاورزی"، ترویج را به عنوان یک تشریک مساعی فعال و متقابل بین دولت‌های ملی و محلی می‌داند. سیاست ملی کشاورزی، به دنبال حفظ امنیت غذایی، حفاظت از زمین، محیط زیست و غیره است. در حالی که تأکید سیاست محلی، بر ارتقای تولید محصولات کشاورزی منطقه ای و توسعه اقتصاد روستایی است. طبق قانون مذکور، دولت‌های ملی و محلی بایستی هماهنگ در اجرای ترویج کشاورزی به گونه ای هماهنگ عمل نمایند. بنابراین از ترویج کشاورزی در ژاپن به نام خدمات "ترویج کشاورزی تعاونی" یاد می‌شود. با توجه به این مفهوم اساسی، ترویج کشاورزی در قالب طرح‌های زیر اجرا شده است:

- **طرح اولیه: دولت ملی، "برنامه ملی کلیدی برای ترویج کشاورزی" را تدوین می‌کند.** به گونه ای که روند آماده سازی طرح ملی دولت باید با هماهنگی نظر استان (دولت‌های محلی) باشد. پس از تدوین "طرح پایه ای ملی"، آن گاه در گام بعد هر استان "طرح‌های بومی اولیه برای ترویج کشاورزی" را با همفکری و مشاوره با دولت ملی، تهیه و تنظیم می‌کند. بنابراین می‌توان گفت طرح ریزی اولیه با مشارکت کامل دولت ملی و مسئولان محلی انجام می‌شود.
- **مراکز ترویج کشاورزی در سطح منطقه ای و کارکنان آن‌ها:** دولت‌های استانی، ۴۶۶ مرکز ترویج کشاورزی را در سطح منطقه ایجاد کرده‌اند. در این مراکز، ۹۳۵۸ نفر مأموران ترویج مجرب و متخصص در اجرای انتقال فناوری، به طور مستقیم و از نزدیک با کشاورزان کار می‌کنند. علاوه بر مأموران، همچنین حدود ۶۳۴ متخصص موضوعی نیز در مؤسسات تحقیقاتی در سطح محلی مشغول به کار هستند. انجام پژوهش‌های مربوط به فعالیت‌های ترویج و نیز ایجاد هماهنگی مؤثر بین محققان و مدیران، با همکاری نزدیک متخصصان موضوعی و مأموران ترویج، صورت می‌گیرد.
- **آموزش رسمی و غیر رسمی به کشاورزان جوان در مؤسسه کشاورزان:** در راستای ارائه آموزش‌های کارآمد به کشاورزان، یک مؤسسه در سطح ملی و ۴۱ مؤسسه در سطح محلی وجود دارد. مراکز ترویج، با برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، اطلاعات مورد نیاز برای چگونگی اشتغال در بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط دیگر را برای آن‌ها فراهم می‌کنند. این اطلاعات

برای جوانانی است که علاقمند به فعالیت در بخش کشاورزی هستند. این آموزش‌های پیش از ورود جوانان به عرصه‌ی عملی ارائه می‌شود. دوره‌های آموزشی مختلف به صورت تدریجی و از مرحله مقدماتی به پیشرفته، این جوانان را آماده کار می‌سازد.

- **کمک مالی به دولت محلی:** دولت‌های محلی در ارائه خدمات خود به کشاورزان مورد پشتیبانی و حمایت‌های مالی دولت ملی قرار دارند. به عنوان مثال دولت ملی ژاپن در سال ۲۰۰۲، کمک هزینه‌ای معادل ۲۷۷۴۵ میلیون ین به هدف اجرای فعالیت‌های ترویج کشاورزی به دولت‌های محلی اعطاء نموده است.

- **فعالیت‌های ترویجی یکپارچه برای کشاورزی و معیشت روستایی:** ارتباط نزدیکی میان تولید محصولات کشاورزی و معیشت روستایی وجود دارد. بسیاری از مزارع در کشور ژاپن توسط خانوارهای روستایی اداره می‌شود و این مدیریت، نوعی تفویض مسئولیت به تمامی اعضای خانوار است. بنابراین سایر جنبه‌های زندگی نیز با مسئله کشاورزی مرتبط می‌شود. از این رو کسب مهارت بهبود زندگی در خانه به نوعی چاره‌ساز حل مشکلات مربوط به مدیریت مزرعه خواهد بود. مثلاً مدیریت زمان به مفهوم تمایز بین ساعت کار و سایر فعالیت‌های خانوادگی بسیار مهم است. سیاست‌های نظام ترویج کشاورزی در ژاپن تنها به دنبال بهبود وضعیت تولید نیست؛ بلکه با نگرشی جامع و کل‌نگر، تمامی ابعاد زندگی خانوارهای روستایی را مد نظر قرار می‌دهد. نگاره ۲، ساختار نظام ترویج کشاورزی ژاپن را نشان می‌دهد.

- **ایجاد تغییر در ترویج کشاورزی و تأثیر آن:** بیش از ۵۰ سال است که ترویج کشاورزی نوین در ژاپن آغاز شده است. سازمان ترویج و موضوع اصلی آن با توجه به مقتضیات کشاورزی و جامعه روستایی در حال تغییر است. از اواخر دهه ۱۹۴۰ تا اوایل دهه ۱۹۶۰، تأکید ترویج کشاورزی، بر افزایش تولید محصول عمده و معرفی محصولات جدید گیاهی و حیوانی بوده است. در واقع فعالیت‌های ترویج نسبتاً محدود و در مقیاس کوچک (در سطح روستا) بوده و در سال ۱۹۵۵، تعداد ۱۶۳۲ مرکز ترویج وجود داشته است.

- از سوی دیگر، از اواسط دهه ۱۹۶۰ تا اوایل دهه ۱۹۸۰، متوسط سن کشاورزان افزایش یافته و تعداد خانوارهای دارای زمین زراعی نیز کاهش یافته است. در واقع دستاورد عمده ژاپن در آن دوران را می‌توان مازاد تولید محصولات کشاورزی دانست. از این روی، چالش اصلی ترویج کشاورزی در این دوره، بازسازی و بازنگری نظام کشاورزی، از جمله توجه بیشتر به بهبود وضعیت کشاورزان خرده‌پا و کاهش هزینه‌های تولید منطقه است. با توجه به این روند واحد فعالیت‌های ترویجی بر اساس دامنه‌ی تحت پوشش وسیع‌تر شده و تعداد کل مراکز ترویجی به حدود ۶۰۰ مرکز کاهش یافت. از اواسط دهه ۱۹۸۰ نیز با توجه به پیچیدگی بیشتر مشکلات کشاورزی و مناطق روستایی، رقابت‌های بین‌المللی در تولید محصولات کشاورزی به عنوان مهم‌ترین مسئله مورد تأکید قرار گرفت. در واقع با افزایش سن کشاورزان، مزارع زیادی به صورت آیش رها گشت و

کارکنان ترویج برای حل این مشکلات به چالش کشیده شدند و از سوی دیگر، اصلاحات دولت و تصمیم به تمرکززدایی باعث کاهش تعداد مراکز ترویج، کارکنان ترویج و جذب مراکز ترویج در دیگر سازمان‌های تحت نظارت دولت شد.

مشکلات ترویج کشاورزی ژاپن

سازمان ترویج: نیاز به انجام اصلاحات، تغییراتی را در سازمان ترویج ایجاد کرده است. در بیش از نیمی از استان‌ها، مراکز ترویج با دیگر سازمان‌های اداری ادغام شده و سال به سال تعداد کل مراکز ترویج و مأموران ترویج در حال کاهش بوده است. انتظار می‌رفت این اصلاحات در سازمان اثر خوبی در تقویت ارتباط بین سازمان و سایر تقسیمات اداری مرتبط داشته باشد. اما از سوی دیگر، تضعیف فعالیت‌های متداول ترویجی مانند انتقال فناوری را به دنبال داشته است.

بهبود توانائی کارکنان ترویج و تمرکز منابع: ایجاد تغییر در اقتصاد روستایی و کشاورزی از مقتضیات عصر حاضر است. بخش اعظمی از مسائل ترویجی را نمی‌توان صرفاً با توسعه فناوری‌های ساده برطرف نمود. همچنین از کارکنان ترویج نیز انتظاراتی فراتر از ارائه صرف خدمات ترویجی می‌رود. در واقع امروزه تأکید بر منابع انسانی بیش از مسائل مربوط به بودجه در رفع مشکلات ترویجی حائز اهمیت بوده و این موضوع لزوم ارائه آموزش‌های ویژه و کاربردی تر به مروجین در ارتقای سطح توانایی‌های آنان را نشان می‌دهد.

حمایت‌های مالی از دولت ملی: حمایت‌های مالی از سوی دولت ملی برای فعالیت‌های ترویجی در حال کاهش است. با آغاز فعالیت‌های کشاورزی مدرن در سال ۱۹۴۸، دو سوم از کل بودجه اختصاص یافته به فعالیت‌های ترویجی از طریق یارانه توسط دولت ملی به دولت‌های محلی اعطاء می‌شد، اما نسبت یارانه به حدود یک سوم از کل بودجه کاهش یافته است.

۱۴-۲- نظام ترویج کشاورزی هند

بخش کشاورزی هند

فعالیت‌های کشاورزی در هند به منزله ابزاری برای دستیابی به رشد اقتصادی و بهبود وضعیت اجتماعی است. تأثیر فناوری مدرن کشاورزی در این کشور چشمگیر بوده است. در حال حاضر، کشاورزی حدود یک سوم از تولید ناخالص داخلی سالانه و دو سوم از اشتغال ملی هند را تشکیل می‌دهد. کل تولید غذای این کشور از ۵۱ میلیون تن در ۱۹۵۰-۱۹۵۱ به حدود ۲۰۹ میلیون تن در ۲۰۰۰-۲۰۰۱ افزایش یافته است. علی‌رغم رشد سریع جمعیت در کشور هند اما تحقیق و ترویج کشاورزی توأم با پیشرفت و تلاش کشاورزان و همچنین حمایت از سیاست‌های متناسب به این دستاورد رسیده است. در واقع نرخ رشد کشاورزی از نرخ رشد جمعیت پیشی گرفته است.

چالش‌های کشاورزی در هند

چالش‌های بسیاری در رشد مطلوب اقتصادی و اجتماعی کشور هند، وجود دارد. برخی از چالش‌های مهم کشاورزی عبارتند از:

- پایداری کشاورزی؛
- بهره برداری از پتانسیل تولید از مناطق بارانی؛
- استفاده صحیح از منابع زمین و آب؛
- مدیریت منابع عمومی؛
- توسعه منابع انسانی؛
- تأکید بر تنوع؛
- تأکید بر فناوری پس از برداشت؛
- ارتباط مؤثر نظام یکپارچه تحقیق و ترویج با ارباب رجوع (کشاورزان)؛
- تقویت سیستم عرضه و بازاریابی؛
- سرمایه گذاری در توسعه زیرساخت؛
- تقویت ارتباطات؛ و
- توسعه شبکه اطلاعات.

توسعه کشاورزی در کشور هند از طریق تشریک مساعی دولت هند، وزارت کشاورزی، وزارت تعاون و همچنین سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی انجام می‌پذیرد. فرآیند توسعه کشاورزی شامل سه سیستم عمده است:

(الف) سیستم تحقیقات؛

(ب) سیستم ارتباطات (ترویج) و

(ج) سیستم ارباب رجوع (کشاورزان).

سیستم پژوهش شامل شورای مؤسسات پژوهش کشاورزی هند، دانشگاه‌های دولتی کشاورزی و سازمان‌های مرتبط دیگر است که مسئولیت ایجاد دانش و فناوری جدید در حوزه کشاورزی و توسعه روستایی را بر عهده دارند. سیستم ترویج نیز متشکل از عاملین تغییر، مأمورین ترویج دولتی و غیر دولتی است. سازمان ترویج، به عنوان پل ارتباطی میان سیستم‌های تحقیق و کشاورزان عمل می‌کند و در واقع تسهیل کننده انتقال دانش و فناوری کشاورزی است. ارباب رجوع ترویج نیز متشکل از طیف متنوعی از کاربران کشاورزی شامل

واسطه ها، تولیدکنندگان و تأمین کنندگان نهاده ها، بانکداران و کشاورزان هستند. توسعه غایی تنها در صورتی اتفاق می افتد که این سه سیستم در فرآیند توسعه وارد گردیده و با یکدیگر تعامل و همکاری متقابل داشته باشند. توسعه دانش و مهارت های جدید، کاهش هزینه ها و مشارکت فعال نظام های تحقیق و ترویج، موجب تسهیل فعالیت های ترویج کشاورزی شده است.

وضعیت ترویج کشاورزی در هند

سناریوهای مختلف کشاورزی حاکم بر کشور هند بر وجود سه نوع سیستم تولیدی محصولات کشاورزی در این کشور دلالت دارد:

- کشاورزی تجاری برخاسته از انقلاب سبز،
- کشاورزی پیچیده، و همچنین
- کشاورزی متنوع و ریسک پذیر.

سیستم های تولید تجاری پس از انقلاب سبز با بهره گیری حداکثری از نهاده های خارجی دارای ماهیتی نسبتاً یکنواخت و مناسب و در تولید نیز با ریسکی متوسط همراه هستند. در حالی که سیستم تولید پیچیده، عمدتاً در بخش کشاورزی دیم، توسط خانوارهای کوچک و فقیر با مصرف نهاده های کم و با ریسک بالای تولید همراه می باشند.

ترویج کشاورزی هند دارای زمینه ای دولتی بوده، به طوری که ترویج بخش عمده ای از فعالیت های دولتی کشاورزی را شامل می شود. البته کارگزاران ترویج با بخش های توسعه دولتی، سازمان های غیر دولتی و سازمان های خصوصی همکاری فعالی داشته تا از این طریق اثربخشی فعالیت های خود را ارتقاء بخشند. حدود ۱۰۳ میلیون خانوار روستایی دارای مزارع کوچک مقیاس در بیش از ۱۲۷ منطقه مختلف آب و هوایی از لحاظ زراعی، با انواع سیستم های تولیدی محصولات کشاورزی و دام مشغول به کار هستند. هدف نهایی سیستم ترویج در وهله اول، ارائه اطلاعات مفید، به موقع و کاربردی به این خانوارهای کشاورزی و از طرف دیگر انتقال انتقادات و بازخورد مشکلات میدان عمل به سیستم پژوهش است؛ این در حالی است که در پذیرش نوآوری های بخش کشاورزی، یک شکاف دانش عملی وجود دارد. به طور کلی دلایل عدم پذیرش یا پذیرش کم فناوری هادر کشور هند عبارتند از:

- (الف) ارتباط ناکافی میان سیستم های تحقیق، ترویج و ارباب رجوع؛
- (ب) عدم وجود فناوری هایی که به لحاظ اقتصادی بادوام بوده، از نظر عملیاتی، قابل اجرا و به لحاظ اجتماعی نیز سازگار باشند؛
- (ج) ضعف دانش فنی کشاورزان و مأمورین ترویج؛
- (د) عدم وجود بذرهای باکیفیت و عدم ارائه به موقع سایر نهاده ها؛ و
- (ه) وجود ضعف و کاستی هایی در زیرساخت های موجود و سیستم بازاریابی.

کشاورزان هندی از نظر ویژگی های اجتماعی، روانی، اقتصادی، ارتباطی و رفتاری با یکدیگر متفاوت بوده و از این لحاظ توزیع ناهمگنی در جامعه دارند. بنابراین لحاظ شدن این تفاوت هادر برنامه ریزی و اجرای

برنامه‌های کشاورزی امری ضروری محسوب می‌شود. تاکنون بسیاری از تلاش‌ها برای تسریع فرآیند تولید فناوری و پذیرش آن توسط سیستم‌های تحقیق و ترویج معطوف شده است، در حالی که در عصر متغیر کنونی، وظایفی گسترده تر از نظام ترویج کشاورزی و رای ارائه صرف خدمات ابتدایی این چنینی، انتظار می‌رود.

راهنم‌ها و برنامه‌های ترویج بعد از استقلال

آلبرت میر اولین فردی است که پس از استقلال هند در سال ۱۹۴۸ تلاش‌هایی در زمینه توسعه فعالیت‌های ترویج کشاورزی در منطقه‌ی ایتوا (آتر پرداش) انجام داد. این برنامه شاید اولین برنامه‌ای بود که در آن مشارکت مردم به طور جدی مورد تأکید قرار گرفت. برنامه مذکور همچنین به عنوان آغاز بکارگیری از کارکنان روستایی چندمنظوره محسوب می‌شد که تا به امروز نیز تداوم دارد. تجارب حاصل از این پروژه‌ی راهنما، مقدمه‌ی برنامه توسعه‌ی اجتماعی بود که از سال ۱۹۵۲ آغاز گردید.

مبنای ساز و کار نظام فعلی ترویج کشاورزی هندوستان، نتیجه‌ی برنامه‌ی رشد تولید غذایی است که توسط وزارت کشاورزی در سال ۱۹۴۷ آغاز گردید. اما بایستی اذعان نمود که علی رغم تخصیص دامنه وسیعی از کادر اجرایی ترویج به منظور افزایش میزان تماس و ارتباط‌ها با کشاورزان در معرفی فنون جدید و متناسب کشاورزی به آنان، اما این برنامه با شکست روبرو شد. دولت هندوستان با تشکیل کمیته‌ی خاص تحت عنوان کمیته‌ی پژوهش، دلایل شکست این برنامه را مورد بررسی قرار داد. نتایج این مطالعه نشان داد که تنها ماحصل برنامه فوق‌الذکر، ایجاد یک مجموعه رسمی ترویج بوده که عمدتاً نیازهای مادی و اقتصادی کشاورزان را مورد تأکید قرار داده و برنامه‌های توسعه را هماهنگ کند. اما با وجود گستردگی این کادر اجرایی، در سایر جنبه‌های ترویجی به ویژه ابعاد رفاه اجتماعی و مسئله زیست محیطی چندان موفق نبوده است.

برنامه‌ی توسعه‌ی اجتماعی و توسعه‌ی خدمات ترویج

طبق تجارب کسب شده از تلاش‌های توسعه‌ای که در کشور هند انجام شده است، دولت این کشور تصمیم گرفت تا ترویج را در کل کشور توسعه دهد. نخستین برنامه‌ی بزرگ در این زمینه برنامه‌ی توسعه‌ی اجتماعی بود که در سال ۱۹۵۲ توسط کمیسیون برنامه‌ریزی هند آغاز گردید. این برنامه به عنوان بزرگترین برنامه تغییرات روستایی کشور شناخته شد. تا آنجا که نسخه آزمایشی این برنامه که شامل ۵۵ پروژه، ۳۰۰ روستا و ۲۰۰ هزار نفر جمعیت بود با همکاری وزارت‌های توسعه و تعاون اجتماعی انجام گردید. واحد پایه برنامه، هر یک از مناطق روستایی هند در نظر گرفته شد. برای این منظور، طیف متنوعی از متخصصان موضوعی ترویج کشاورزی در زمینه‌های مختلف کشاورزی، دامداری، تعاونی، صنایع، صنایع روستایی و آموزش‌های اجتماعی به منطقه فرستاده شدند. هر یک از پروژه‌ها متشکل از ۶۰ نفر کادر چندمنظوره در سطح روستا به ازای هر ۵ تا ۱۰ روستا بود. اهداف عمده برنامه توسعه اجتماعی در دهه ۱۹۶۰ به شرح زیر بود:

- ۱- کمک به روستاها در زمینه‌ی تشکیل شوراهای روستایی (پانچایات)، تعاونی و مدرسه؛
- ۲- طراحی و اجرای یکپارچه‌ی برنامه‌های چندمرحله‌ای در سطح خانواده، روستا و منطقه از طریق نهادهای روستایی؛

۳- افزایش بازده کشاورزی، توسعه‌ی صنایع روستایی، ارائه‌ی حداقل خدمات بهداشتی ضروری، برآورده ساختن نیازهای آموزشی و تسهیلات رفاهی، توسعه‌ی مسکن روستایی و توسعه‌ی برنامه‌هایی برای زنان و جوانان روستایی.

به دلیل این که مردم استقبال خوبی از برنامه‌های توسعه روستایی داشتند، این برنامه در سال ۱۹۵۳، تعداد بیشتری از مردم را تحت عنوان خدمات ترویج ملی، تحت پوشش قرار داد. این دو برنامه به طور همزمان در کشور انجام می‌شدند و شاکله غالب برنامه‌های ترویج کشاورزی را تشکیل می‌داد.

برنامه‌های مذکور، در بازه‌ی زمانی کوتاهی پس از اجرا، در برخی جنبه‌های کاستی‌هایی بود؛ این ضعف‌ها تحت تأثیر موج‌های دموکراتیکی بود که کشور را با خود همراه کرده بود. در راستای پاسخ به خواست عمومی مبنی بر ارائه قدرت بیشتر به نهادهای روستایی، دولت مرکزی کمیته‌ای را به ریاست بالوانتری مهتا^۱ تشکیل داد تا رهیافت‌هایی را در راستای دموکراسی بیشتر برای توسعه ارائه دهد. این کمیته سریعاً پیشنهاد تمرکززدایی دموکراتیک را در نظام توسعه پیشنهاد داد. بر این اساس سیستمی با نام پانچایتی راج^۲ به عنوان سیستمی خودمختار به وجود آمد. به دلیل اینکه این سیستم انقلابی، مداخلات سیاسی حکومت و بروکراسی را نادیده گرفته بود، خیلی زود با شکست مواجه شد. اما رئیس این سیستم پس از بررسی دلیل شکست آن، ادعا نمود که علت عدم موفقیت این سیستم، به حاشیه رانده شدن نهادهای روستایی بوده است. در واقع پس از ماجرایی فوق بود که بحث تفویض اختیار به مردم به صورتی جدی آغاز شد.

برنامه‌های منطقه‌ای کشاورزی فشرده

پس از سال ۱۹۵۰، سطح وسیعی از هند با کمبود مواد غذایی مواجه گردید. بر همین اساس در سال ۱۹۵۹، یک تیم تولید کشاورزی تحت حمایت بنیاد فورد^۳، به اهمیت خودکفایی در تولید مواد غذایی با تأکید بر امنیت غذایی پرداخت. این تیم در گزارش خود تحت عنوان "بحران مواد غذایی هند و مراحل غلبه بر آن" پیشنهاد نمود که به تلاش‌هایی برای افزایش تولیدات غذا از طریق بهره‌گیری از دانش فنی نیاز است، و این برنامه بهتر است به گونه‌ای مجزا در مناطق مشخصی با تمرکز بر نیروی کار و منابع صورت پذیرد. همچنین این برنامه‌ها نباید بر سایر برنامه‌های جاری توسعه‌ای اختلالی ایجاد کند. این پروژه تحت عنوان برنامه منطقه‌ای کشاورزی فشرده^۴ یا طبق گفته‌های عامه مردم، برنامه بسته‌ای^۵ بود. تمرکز این برنامه‌ها بر افزایش تولید مواد غذایی از طریق کاربرد گسترده نهاده‌ها و منابع در ۱۶ منطقه‌ی غنی از لحاظ منابع بوده است. برنامه‌ی منطقه‌ای کشاورزی فشرده (IADP)، کشاورزان را به عنوان "دریافت‌کنندگان" فناوری در نظر می‌گیرد به طوری که در قالب گروه‌هایی همگن، بسته‌های فناوری متفاوت به آن‌ها ارائه می‌گردد. در این رویکرد فرض می‌شود که

¹ Balwantrai Mehta

² Panchayati Raj

³ Ford Foundation

⁴ Intensive Agricultural District Program (IADP)

⁵ Package Program

کشاورزان توانایی لازم برای دسترسی به فناوری را نداشته و بایستی از طریق مؤسسات ترویجی به آن‌ها دسترسی پیدا کنند.

به دنبال موفقیت‌های برنامه فوق‌الذکر در سال ۱۹۶۴، یک برنامه‌ی ترویجی فشرده با هدف دستیابی به سطح تولید بالا با وجود دسترسی به منابع محدود انجام شد. این برنامه منطبق با نیاز روز بود؛ زیرا به دلیل وجود عواملی همچون رشد سریع جمعیت، دسترسی به منابع با محدودیت‌هایی مواجه شده بود. این برنامه در واقع مقدمه‌ای برای برنامه‌ی ناحیه‌ای کشاورزی فشرده^۶ و اساساً یک برنامه‌ی محصول — محور و قابل اجرا در برخی از گونه‌های پربازده محصولات بود.

عصر ارقام پربازده و انقلاب سبز

بر اساس پتانسیل تولیدی؛ استفاده از ارقام جدید و پربازده‌ی گندم و جو توسط مرکز بین‌المللی بهبود ذرت و گندم^۷ و مؤسسه‌ی بین‌المللی تحقیقات برنج^۸ گسترش یافت. همچنین دولت هندوستان نیز برنامه رقم پربازده^۹ را در میانه‌ی دهه‌ی ۷۰ به راه انداخت و به این ترتیب با انقلاب سبز همراه شد.

با وجود این که برنامه‌ی رقم پربازده، بدون ارتباط مستقیم با ترویج، به سرعت و با تأثیر شگفت‌انگیزی در مناطق پرآب گسترش یافت؛ اما این درخشش در مناطق و منطقه‌های دارای کشاورزی دیم چندان موفق نبود. به طور خلاصه، برنامه رقم پربازده، کشور هند را در تولید محصولات غذایی اساسی خودکفا کرد. اما، توسعه‌ی کشاورزی موضوعی فراتر از برنامه رقم پربازده و کشاورزی پرنهاده است. در چنین وضعیتی، بسیاری از کشاورزان خرده پا همواره در فقر مانده و سطح عملکردی آن‌ها ضعیف خواهد بود.

نظام ترویج آموزش و دیدار

معرفی و اجرای نظام ترویج آموزش و دیدار نقطه‌ی عطف مهمی در تاریخ ترویج هندوستان است. مبنای نظری آموزش و دیدار این است که بهبود وضعیت کشاورزان و دسترسی به فناوری‌های مدرن، صرفاً از طریق فرآیند نشر از سمت مروجان و پذیرش آن‌ها توسط کشاورزان بستگی دارد. فرض اصلی این رهیافت بر این است که علت احتمالی پذیرش کم فناوری‌ها به ضعف مدیریتی نظام ترویجی باز می‌گردد. دانیل بنر^{۱۰} بنیانگذار روش آموزش و دیدار بیان نموده است که "ویژگی‌های عمده‌ی آموزش و دیدار متشکل از مجموعه‌ای اقدامات در راستای بهبود مدیریت ترویج کشاورزی است که هدف اصلی اکثر سازمان‌های ترویجی است". بنر، مهمترین ویژگی‌های نظام آموزش و دیدار را بدین صورت تشریح کرده است:

۱- کنترل به گونه‌ای یکطرفه و از بالا به پایین؛

⁶ Intensive Agricultural Area Program (IAAP)

⁷ International Maize and Wheat Improvement Center (CIMMYT)

⁸ International Rice Research Institute (IRRI)

⁹ High Yielding Variety Program (HYVP)

¹⁰ Daniel Benor

۲- آشنایی میدانی و مزرعه‌ای تمام مأموران ترویج؛

۳- بازخورد منظم کشاورزان به بخش پژوهش؛

۴- آموزش منظم کشاورزان و مأموران ترویج؛

۵- نظارت منظم بر عملکرد مأمورین ترویج.

نظام ترویج کشاورزی آموزش و دیدار کماکان از لحاظ عملکرد و اثربخشی موضوعی قابل بحث است. برخی از مطالعات نشان داده‌اند که این نظام با وجود اثرات مثبت و متنوعی که داشته اما بیشتر در مناطق پرآب، موفقیت‌هایی کسب کرده است. همچنین بر اساس نظام آموزش و دیدار، افزایش تعداد کارکنان به لحاظ تأمین حقوق آن‌ها، هزینه‌ی زیادی را بر دولت تحمیل می‌کند. از طرف دیگر، جدول زمانی ملاقات‌ها به واسطه‌ی کمبود سطح آموزش و هزینه‌ی بر بودن سفرها، عملاً به طور کامل محقق نمی‌شود. امروزه و با توجه به انتقادات وارد بر نظام ترویجی آموزش و دیدار، سیستم ترویج کشاورزی اکثر استان‌های هند به منظور پاسخگویی به کمبود منابع، مورد اصلاح و تعدیل قرار گرفته‌اند.

ترویج کشاورزی تکثرگرا در هند

ترویج کشاورزی در هندوستان در سه سطح ملی (مرکزی)، ایالتی و منطقه‌ای فعالیت می‌کند. مطالعه و بررسی جزئیات این سطوح سه‌گانه، تأثیر بسزایی در شناخت عملکرد ترویج هندوستان دارد.

اتحادیه‌ی وزارت کشاورزی^{۱۱} که بخشی از دولت هند می‌باشد، بالاترین نهاد قانون‌گذار و ناظر بر قوانین و مقررات مرتبط با امور کشاورزی در هند است. اتحادیه‌ی وزارت کشاورزی شامل سازمان کشاورزی و تعاون^{۱۲}، سازمان آموزش و تحقیقات کشاورزی و سازمان دامپروری، لبنیات و شیلات می‌باشد. سازمان‌های نامبرده و نهادهای مرتبط با فعالیت‌های ترویجی و آموزشی به تفصیل در ادامه توضیح داده شده است.

سازمان کشاورزی و تعاون

این سازمان مسئولیت تنظیم و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های ملی را بر عهده دارد. در واقع، سازمان کشاورزی و تعاون در زمینه‌ی رفاه و ترقی اقتصاد جامعه‌ی کشاورزی تأثیرگذار است. این سازمان فرآیند دستیابی سریع‌تر به رشد و توسعه با استفاده بهینه از منابع زمین، آب، خاک و گیاه را از طریق وضع سیاست‌ها و برنامه‌های متناسب محقق می‌سازد. سازمان کشاورزی و تعاون شامل چندین زیربخش مدیریتی فنی است که یکی از آن‌ها به مدیریت ترویج کشاورزی اختصاص دارد. مدیریت ترویج، نهادی ارتباطی است. این مدیریت در واقع خط‌مشی‌های سیاسی را به سازمان‌های ترویج در سطح ایالتی ارائه داده و آن‌ها را مورد حمایت‌های عملی خود قرار می‌دهد. به عبارت دیگر مدیریت ترویج، فعالیت‌های کشاورزی را در سطوح ملی و

¹¹ Union Ministry of Agriculture

¹² Department of Agriculture and Cooperation (DAC)

ایالتی سازماندهی کرده و همچنین برنامه‌های آموزشی ویژه ای در راستای ارتقای سطح مهارت‌های مسئولان ترویج ایالتی ارائه می‌دهد. برخی از طرح‌هایی که توسط مدیریت ترویج حمایت می‌شود عبارتند از:

(۱) طرح بخش مرکزی در حمایت ترویج از نهادهای مرکزی^{۱۳}؛

(۲) بازنگری طرح انجمن مدیریت فناوری کشاورزی^{۱۴}؛

(۳) حمایت رسانه‌های جمعی و انبوهی از ترویج کشاورزی؛ و

(۴) بازنگری طرح‌های مراکز تجاری کشاورزی و کلینیک‌های کشاورزی.

مدیریت ترویج کشاورزی هندوستان در سال ۱۹۵۸، زیر نظر سازمان کشاورزی و تعاون این کشور در راستای انجام برنامه‌های توسعه‌ای اجتماعی و ارائه خدمات ترویج ملی در کشور تشکیل شد. این مدیریت در کنار وظایف عامی همچون نشر دانش و نظارت بر زیرساخت‌های آموزشی ترویج، به دلیل مشارکت در اجرای برنامه‌هایی نظیر برنامه‌ی منطقه‌ای کشاورزی فشرده (IADP) و برنامه‌ی ناحیه‌ای کشاورزی فشرده (IAAP) نیز مورد توجه قرار گرفت. واحدهای فنی این مدیریت شامل مدیریت ترویج، آموزش ترویجی، اطلاعات مزرعه‌ای و مرکز ملی منابع در کشاورزی است.

مؤسسه‌ی ملی مدیریت ترویج کشاورزی

مؤسسه ملی مدیریت ترویج کشاورزی^{۱۵} که در حیدرآباد واقع شده است، یکی از سازمان‌های مستقلی است که توسط دولت هند در سال ۱۹۸۷ و با هدف کمک به دولت مرکزی و دولت‌های ایالتی تشکیل شد. این سازمان با هدف بهبود نظام ترویج تکثرگرا از طریق ایجاد تغییرات مثبت در سیاست‌ها، برنامه‌ها و مهارت‌های فردی تأسیس شد. مؤسسه ملی مدیریت کشاورزی زیر نظر وزارت کشاورزی کشور هند قرار دارد و هر شش ماه یک بار با برگزاری جلسه‌های ادواری در زمینه سیاستگذاری و خط‌مشی‌های مؤسسه تصمیم‌گیری می‌کند. این سازمان شامل یک کمیته اجرایی یا مدیریتی است که از میان کل اعضای مؤسسه انتخاب شده‌اند. این کمیته مدیریتی، سازمان را در دستیابی به اهداف و جلوگیری از انحراف از مسیر اهداف کمک می‌کند.

سازمان تعاون و کشاورزی هر سه ماه جلسه‌ای را تشکیل می‌دهد و به فعالیت‌های مؤسسه ملی مدیریت ترویج کشاورزی رسیدگی می‌کند. ظرفیت سازی برای فعالیت‌های ترویج کشاورزی، انجام تحقیق و مشاوره، ارائه آموزش‌های لازم در زمینه مدیریت و جمع‌آوری اسناد و مدارک از مهم‌ترین وظایف محوله به این مؤسسه ملی می‌باشد. این مؤسسه همچنین برگزارکننده‌ی دوره‌ی آموزشی و همچنین ارائه‌دهنده‌ی دو برنامه در راستای ارائه‌ی مدرک کاردانی است. یکی از دوره‌ها مربوط به مدیریت عمومی بوده و دیگری مربوط به مدیریت ترویج کشاورزی است. علاوه بر این‌ها برنامه‌ای خاص برای فروشندگان نهاده نیز در سال ۲۰۰۴ برگزار شد تا آموزش‌های رسمی کشاورزی در میان فروشندگان نهاده نیز اشاعه شود. در پایان این دوره، مدرک دیپلم

¹³ Central sector scheme on extension support to central institutions

¹⁴ Agricultural Technology Management Agency (ATMA)

¹⁵ National Institute of Agricultural Extension Management

مدیریت ترویج کشاورزی به شرکت کنندگان اعطا گردید. به طور خلاصه، وظایف مؤسسه ملی مدیریت ترویج کشاورزی به شرح زیر است:

- توسعه‌ی ارتباطات میان نهادهای ایالتی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی که به نوعی با مدیریت ترویج و توسعه‌ی کشاورزی در ارتباط هستند؛
- کسب آگاهی و بصیرت نسبت به سیاست‌ها و نظام‌های مدیریت ترویج کشاورزی؛
- ایجاد ارتباطات تعاملی میان نهادهای ملی و بین‌المللی برای تسهیم منابع علمی انسانی؛
- توسعه‌ی کاربرد ابزارهای مدیریت نوین برای توسعه‌ی اثربخشی سازمان‌های ترویج کشاورزی؛
- سازماندهی برنامه‌های آموزشی مبتنی بر نیاز برای کارکنان ترویج کشاورزی؛
- انجام مطالعات مسأله - محور در مدیریت ترویج کشاورزی؛ و
- اتخاذ کارکرد مرکز استنادی بین‌المللی برای جمع‌آوری، ذخیره، پردازش و انتشار اطلاعات در زمینه موضوعات مرتبط با مدیریت ترویج کشاورزی.

۱۴-۳- نظام ترویج کشاورزی ترکیه

معرفی ترکیه و بخش کشاورزی آن

ترکیه کشوری کوهستانی و نسبتاً پرباران است و با قرار گرفتن در یکی از حساس‌ترین مناطق جهان، دارای موقعیت جغرافیایی راهبردی و بسیار خوبی است و گذرگاه جنوب باختر آسیا و اروپا به شمار می‌آید. ترکیه از آب و هوای خوب و جلگه‌ای برخوردار است و مکان‌های جالب و دیدنی دارد به دلیل همین سالانه تعداد زیادی گردشگر به آنجا مسافرت می‌کنند.

اقتصاد ترکیه ترکیبی از صنایع بومی و نوین است که روز به روز بر دامنه آن افزوده می‌شود. تولیدات فراوان کشاورزی ترکیه در سال ۲۰۰۵ رتبه هفتم جهان را بدست آورد و در سال ۲۰۰۶ برای ۱۱/۲ درصد از مردم ترکیه اشتغال ایجاد کرد. بخش خصوصی اقتصاد ترکیه نیز قوی و به سرعت در حال رشد است و نقش مهمی در بانکداری، حمل و نقل و ارتباطات دارد. در سال‌های اخیر اقتصاد ترکیه رشد خوبی داشته و رشد ۸/۹ درصد و ۷/۴ درصد را در سالهای ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ به دست آورده‌است.

ترویج در ترکیه

ترکیه تجربه‌های متعددی را در زمینه کاربرد رهیافت‌های ترویج کشاورزی از جنبه رابطه بین کشاورزان و سازمان‌های تحقیق و ترویج دارد. خدمات آموزش و ترویج در وهله اول، در حیطه مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی است. خدمات ترویجی در ادارات استانی سازماندهی می‌شوند. اساسی‌ترین تحولی که نظام ترویج کشاورزی ترکیه با آن مواجه شد، در سال ۱۹۸۴ اتفاق افتاد؛ زمانی که یک برنامه جدید "پروژه تحقیقات کاربردی و ترویج کشاورزی" اجرا شد و رهیافت آموزش و بازدید در این کشور پیاده شد.

ترویج دولتی در ترکیه

در ترکیه، خدمات ترویجی برای کشاورزان، عمدتاً به وسیله وزارت کشاورزی انجام می‌شده است. خدمات ترویجی در سطوح مدیریتی پایینی و به وسیله ادارات کشاورزی استانی سازماندهی می‌شود. اساس رهیافت‌های ترویجی، همان گونه که اشاره شد، انتقال تکنولوژی است. پروژه تحقیقات کاربردی و ترویج کشاورزی، و همچنین رهیافت آموزش و بازدید در سطح استانی از سال ۱۹۸۴ به کار گرفته شد.

سازمان‌های کنونی ترویج در ترکیه را می‌توان به دو دسته اصلی در سطح اداری تقسیم نمود، که شامل سازمان‌های مرکزی در پایتخت (آنکارا) و سازمان‌های شهری و روستایی می‌شود. خدمات ترویجی در سطح استانی، اولین حلقه در زنجیره ترویجی پایتخت محسوب می‌شوند. آخرین حلقه از این زنجیره ترویجی، روستاهایی هستند که خدمات ترویجی در نهایت به آنها خواهد رسید. در سال ۲۰۱۱ یک آرایش جدید در وزارت کشاورزی و امور روستایی شکل گرفت. نام وزارت، به وزارت غذا، کشاورزی و دامداری تغییر یافت. به تناسب این تحولات، سطوح پایین تر استانی و ناحیه ای نیز دستخوش تغییر شدند. در ترکیه، وزارت غذا، کشاورزی و دامداری به صورت مستقیم، مسئولیت فعالیت‌های ترویجی عمومی را به عهده دارد. این فعالیت‌ها در بخش‌های وزارت و سطوح مختلف آن انجام می‌شود. اداره کل اصلاحات کشاورزی و یکی از بخش‌های آن تحت عنوان ترویج کشاورزی و آموزش کشاورزی، مسئول اولیه برنامه ریزی و مدیریت فعالیت‌های ترویج کشاورزی هستند. به علاوه، اداره کل اصلاحات کشاورزی، برنامه ریزی و اجرای واحدهای آموزشی تمام بخش‌های تولید کشاورزی، اقتصاد منزل و صنایع روستایی را به عهده دارد.

روابط بین سطوح مختلف روستا، ناحیه و استان، در راستای اثرگذاری فعالیت‌های ترویجی بسیار حائز اهمیت است. در سازماندهی مجدد، بعضی از تقسیمات بر اساس کارکردی که داشتند با هم ترکیب شدند. برنامه‌ها و فعالیت‌های ترویجی در سطح استانی به هفت بخش، به شرح زیر تقسیم شده اند:

- بخش اطلاعات کشاورزی و هماهنگی؛
- بخش غذا؛
- بخش تولید گیاه و سلامت آن؛
- بخش سلامت حیوانات، پرندگان و شیلات؛
- بخش توسعه روستایی؛
- بخش زیرساخت‌های کشاورزی و کاربری زمین؛
- امور مالی و مدیریتی.

هر کدام از اداره‌های کشاورزی استانی، شامل شش بخش کشاورزی و بخش مالی و مدیریتی می‌شود. بخش اطلاعات کشاورزی و هماهنگی، به صورت مستقیم در فعالیت‌های ترویج کشاورزی درگیر می‌شود. این در حالی است که سایر بخش‌ها نقش حمایت کننده دارند. بخش اطلاعات کشاورزی و هماهنگی، برنامه‌های آموزشی، سمینارها و خدمات ترویجی برای کشاورزان را سازماندهی می‌کند؛ جایی که اگر این بخش فعالیتی نداشته باشد، هیچ طرح خاصی برای ترویج کشاورزی وجود ندارد. این بخش بر روی انتقال اطلاعات از کشاورزان به

مرکز تحقیقات و بالعکس را ایفا می‌نماید. این بخش همچنین کشاورزان را از طریق ارائه اطلاعات مالی و آماده کردن آنها برای ورود به بازار حمایت می‌کند و به آنها برای آماده کردن طرح‌های تجاری و فراهم کردن اسناد مورد نیاز برای استفاده از تسهیلات کمک می‌کند. هر استان، تعداد زیادی ناحیه دارد که از چندین اداره منطقه ای تشکیل شده است و مسئولیت خدمات مشاوره ای، کشاورزی و سایر فعالیت‌های خدماتی را بر عهده دارند. اداره‌های ترویج منطقه ای، مسئولیت برنامه‌ریزی، سازماندهی و نظارت بر تمام فعالیت‌های ترویجی و همچنین آموزشی را بر عهده دارند؛ آموزش‌هایی که به وسیله متخصصان موضوعی ارائه می‌شود.

در تعدادی روستای انتخابی، گروه‌های هدف ترویج کشاورزی وجود دارند؛ که مایل هستند در روستا زندگی کنند و مسئولیت آموزش گروه‌های کشاورزان را به عهده بگیرند. آنها همچنین برخی از مشکلات کشاورزان را به متخصصان ترویج و تحقیق، انتقال می‌دهند. با آرایش جدید، گروه‌های هدف ترویج کشاورزی، اهمیت ویژه ای یافته‌اند. این گروه‌ها، واحد اساسی کاربرد خدمات ترویج در روستاها هستند. در سال ۲۰۰۴، هزار روستای انتخابی از ۸۱ استان به وسیله وزارت انجام شد. نام پروژه "هزار مرکز مشاوره کشاورزی برای هزار روستا" بود و بعد به "پروژه حمایت تولیدات روستایی" تغییر نام داد. این پروژه، به وسیله سازمان‌های داوطلب، مؤسسات و بخش خصوصی حمایت مالی می‌شد.

مشاوران کشاورزی مشغول به کار در این پروژه، در روستاها زندگی می‌کردند تا بتوانند خدمات خود را در راستای برطرف شدن نیاز کشاورزان ارائه نمایند. هرچند مشکلات زیادی در طول اجرای این پروژه وجود داشت، این دوره برای حرکت ترویج ترکیه به سمت خصوصی شدن لازم بود. اهمیت آن از این جهت بود که راه را برای کنشگران خصوصی باز می‌کرد. پروژه توسعه ترویج کشاورزی، از سال ۲۰۰۷ به منظور تهیه اطلاعات مورد نیاز کشاورزان و آموزش آنها، ۷۵۰۰ مهندس کشاورزی و دامپزشک را استخدام کرد.

ترویج خصوصی و مشاوره کشاورزی

بخش خصوصی ظرفیت بالایی برای خدمات مهم ترویجی دارد؛ اما این مهم بدون در نظر گرفتن نقش انجمن‌های کشاورزان، تعاونی‌ها، سازمان‌های مردم نهاد، صادرکنندگان، مشاوران خصوصی، رسانه‌های انبوهی و دانشگاه‌ها امکان پذیر نیست.

اتاق کشاورزی، با بیش از ۴/۸ میلیون عضو، بزرگترین انجمن کشاورزان در ترکیه است. اثربخشی این انجمن، در خدمات رسانی و گرفتن حقوق کشاورزان محدود است. دولت آن را به لحاظ مالی حمایت می‌کند، بنابراین سازمان مستقلی محسوب نمی‌شود. کشاورزان مجبور می‌شوند که اعتبارات خود را از بانک کشاورزی و تعاونی‌های اعتباری دریافت نمایند. در طول مدت فعالیت این انجمن، تنها کارکرد آن از نظر کشاورزان، جذب اعتبارات اعضا و گلایه از ناکافی بودن فعالیت هاست. مشکل دیگری که وجود داشت، این بود که تعداد کشاورزانی که تحت مشاوره قرار می‌گرفتند بیش از اندازه معمول بود. از این رو، بسیاری از مشاوران کار خود را رها نموده و به دنبال بنگاه‌های خصوصی رفتند. البته باید این را هم در نظر داشت که این انجمن، نقش مهمی در ایجاد روابط بین کشاورزان و مأموران ترویجی ایفا نموده است.

کشاورزان در ترکیه همچنین عضو تعاونی‌هایی هستند (فروش، اعتباری یا توسعه روستایی) که محصولات اعضای خود را به صورت تضمینی خریداری می‌کنند و همچنین نهاده و اعتبارات را برای آنها فراهم می‌کنند. اگرچه، بیشتر تعاونی‌های کشاورزی، به لحاظ مالی و مدیریتی تحت حمایت دولت بودند. فعالیت‌های خدماتی و مشاوره ای آنها به موضوعات مشخص و محصولاتی که به بازار آنها نزدیک بود، محدود می‌شد.

بنیاد توسعه ترکیه، یک بنیاد خیریه است که خدمات آموزشی کشاورزان و فعالیت‌های توسعه ای روستایی را تدارک می‌بیند. هدف آن بهبود شرایط اقتصادی-اجتماعی کشاورزان خرده پا است. این بنیاد نقش مهمی در جذب حمایت‌های خیریه ای خارجی دارد؛ چراکه بر توسعه منابع انسانی، کشاورزان فقیر، زنان و جوانان روستایی تأکید می‌کند. این بنیاد، همچنین، تأسیس سازمان‌های روستایی را ارتقا می‌بخشد و به سازماندهی فعالیت‌های آموزشی و ترویجی در زمینه اقتصاد منزل، برنامه ریزی و بهداشت خانواده و واحدهای کشاورزی کمک می‌کند.

بخش خصوصی، اطلاعات لازم را برای مشتریان و ارباب رجوع خود، به ویژه مناطقی از قبیله غرب و جنوب ترکیه تأمین می‌کند. کشاورزان ثروتمند، از خدمات این بخش، بهره مند می‌شوند. شرکت‌های کشاورزی از قبیل کارخانه‌های کنسروسازی و بخش صادرات، معمولاً در کشاورزی قراردادی فعالیت می‌کنند. اطلاعات، حمایت‌های فنی و نهاده‌ها از مواردی هستند که آنها در قرارداد با کشاورزان تهیه می‌کنند تا کشاورزان محصول مورد تقاضای آنها را تولید کنند. قراردادهای به طور ویژه در غرب ترکیه منعقد می‌شوند، جایی که محل محصولات صادراتی است.

مسائل و مشکلات موجود در نظام ترویج کشاورزی کشور ترکیه

پروژه‌های اجرا شده در سیستم ترویج کشاورزی ترکیه، زیرساخت‌ها را فراهم کرده و توسط بانک جهانی حمایت مالی می‌شوند. خارج از مناطق "حمایت تولیدات روستایی" نیز ساختار سازمانی خدمات کشاورزی و ترویج، مشابه می‌باشد. با این حال، تنها تعداد محدودی از کارداران هادر سطح روستا به کار گرفته شده اند و منابع مالی پایینی دارند. علاوه بر این، روابط بین کارکنان ترویج و تحقیق در مقایسه با کسانی که در مناطق پروژه بودند، محدودتر بود. علاوه بر تکنیک‌های ترویج گروهی، وزارت کشاورزی و امور روستایی، از تلویزیون برای آموزش کشاورزان استفاده می‌کند. این پروژه به سه خدمت مهم وابسته بود: برنامه‌های تلویزیونی، مواد چاپی و پشتیبانی مشاوره در سطح مزرعه. موفقیت این پروژه وابسته به این بود که خدمات به طور همزمان انجام شود. با این حال، مشکلات مهمی در پروژه ایجاد شد.

آموزش کشاورزی در ترکیه از سال ۱۸۴۸ آغاز شد، اگرچه توسعه اصلی تحقیقات و ترویج کشاورزی از سال ۱۹۳۰ آغاز شده بود. هدف اصلی ترویج کشاورزی در ترکیه، افزایش استاندارد زندگی کشاورزان و خانوار آنها در نواحی روستایی است. خدمات ترویج در ترکیه، عمدتاً به وسیله وزارت کشاورزی اداره می‌شد. اما این مربوط به دهه ۱۹۴۰ است. اکنون، ترویج کشاورزی ترکیه به وسیله ادارات ناحیه ای و مدیریت کشاورزی استانی اداره می‌شود. فعالیت‌های ترویج کشاورزی به وسیله چندین سازمان اجرا می‌شود و هر کدام از آنها به لحاظ قانون و مقررات، وضعیت متفاوتی دارند. اجرای ترویج خصوصی محدود بوده است؛ اما همین حد نیز عملکرد مؤثری

داشته است. اما باز هم امروزه سهم دانشگاه ها، موسسات غیردولتی، سازمان های مردم نهاد و بنگاه های خصوصی در فعالیتهای کشاورزی محدود است.

در ترکیه، ترویج کشاورزی، همواره بر رهیافتهای انتقال تکنولوژی به عنوان یک روش شناسی متناسب با ظرفیت تولید کشاورزی متمرکز بوده است. بر این اساس، هدف غالب ترویج کشاورزی به صورت کلی تا ۱۹۹۰ انتقال تکنولوژی بوده است و رهیافت آموزش و بازدید نیز، از سال ۱۹۸۴ به بعد، همین رهیافت را پیش گرفت. بنابراین، نقطه مشترک رهیافتهای به کار گرفته شده در کشور ترکیه، انتقال تکنولوژی است که از این جنبه به شدت مورد انتقاد است.

۴-۱۴-۱۴-۴ نظام ترویج کشاورزی آمریکا

آمریکا و بخش کشاورزی آن

ایالات متحده آمریکا، کشوری در آمریکای شمالی، سومین کشور پرجمعیت دنیا و سومین کشور پهناور جهان است. از لحاظ نژادی و گوناگونی مردم، متنوع ترین کشور جهان شناخته می شود. آمریکا با تولید ناخالص داخلی بیش از ۱۳۰۰۰۰ میلیارد دلار در سال و ۱۹٪ قدرت خرید جهان، بزرگ ترین اقتصاد در میان کشورهای جهان را داراست. نظام حکومتی آمریکا در چارچوب قانون اساسی، و براساس سیستم جمهوری فدرال بنیاد نهاده شده است. این کشور در سال ۱۷۷۶ میلادی، در پی اعلام استقلال و اتحاد ۱۳ مستعمره سابق بریتانیا شکل گرفت.

کشور آمریکا از شرق با اقیانوس اطلس، از غرب با اقیانوس آرام، از شمال با کشور کانادا، و از جنوب با کشور مکزیک همسایه است. این کشور از راه پایگاه دریایی گوانتانامو نیز مرز مشترک اندکی با کوبا دارد. آمریکا همچنین از طریق آلاسکا با روسیه مرز آبی دارد. به علاوه، مجموعه ای از جزیره ها، ناحیه ها، و مناطق متعلق به آمریکا در سراسر جهان پراکنده اند.

کشاورزی در این کشور به عنوان یک صنعت بزرگ محسوب می شود که این کشور را به یک صادر کننده عمده محصولات کشاورزی تبدیل کرده است. طبق سرشماری های کشاورزی در سال ۲۰۰۷، در ایالات متحده ۲/۲ میلیون زمین کشاورزی وجود دارد که مساحت آن ها در مجموع ۹۹۲ میلیون هکتار (۳.۷۳۰.۰۰۰ کیلومتر مربع) است؛ و میانگین آن ۴۱۸ هکتار (۱/۶۹ کیلومتر مربع) برای هر زمین کشاورزی است. وزارت کشاورزی ایالات متحده آمریکا^{۱۶} (USDA)، یکی از پانزده وزارتخانه های دولت فدرال ایالات متحده آمریکا و بالاترین نهاد بخش کشاورزی در این کشور محسوب می شود. این سازمان در واشنگتن قرار گرفته و سازمان ملی جنگل های آمریکا زیر نظر این سازمان اداره می شود.

¹⁶ United States: Department of Agriculture

به گزارش فائو در سال ۲۰۱۳، از مهمترین محصولات کشاورزی آمریکا به ترتیب میزان تولید می‌توان به ذرت (۳۵۴ میلیون تن)، گوشت گاو (۱۱/۷ میلیون تن)، شیر گاو (۹۱ میلیون تن)، گوشت مرغ (۱۷/۴ میلیون تن)، سویا (۸۹ میلیون تن)، گوشت خوک (۱۰/۵ میلیون تن)، گندم (۵۸ میلیون تن) و پنبه (۲/۸ میلیون تن) اشاره نمود.

نظام ترویج تعاونی^{۱۷}

کشور آمریکا در قالب سیستم ترویج تعاونی با به اشتراک گذاشتن هزینه‌های ترویج کشاورزی میان سه بخش فدرالی، ایالتی و دولت محلی، نظام مشهور و موفق خود را پایه‌گذاری نموده است. به جز تسهیم هزینه‌های میان سه بخش مذکور، از سوی دیگر از لحاظ همکاری و فعالیت نیز مشارکت حداکثری میان تمام دست اندرکاران وجود دارد. اساس نظام ترویج تعاونی یا لندگرن کالج‌ها بدین ترتیب بوده است که دولت مرکزی آمریکا با اهدای یک قطعه زمین برای تأسیس یک دانشگاه کشاورزی در هر ایالت، هدف بخش عمده‌ای از فعالیت‌های محققین دانشگاه را صرف رفع مشکلات اساسی کشاورزی ایالت مربوطه، تعریف نموده و به نوعی از دانشگاه انتظار دارد که دانش و نتایج تحقیقات را برای ساده سازی به بخش ترویج و اجراء منتقل کند. این در حالی است که بخشی از هزینه‌هایی که دولت فدرال برای فعالیت‌های ترویجی آن ایالت در نظر گرفته است به دانشگاه اختصاص داده شده و از کانال دانشگاه به بخش ترویج خواهد رفت؛ پس اساس این نظام با اهداء زمین برای تأسیس مرکز علمی (دانشگاه) کشاورزی آغاز شده است. سپس این دانشگاه با مراکز خدمات ترویجی (مروجین) و در وهله بعد با کشاورزان در ارتباط می‌باشد. به تعداد شهرستان‌های هر ایالت، اداره ترویج کشاورزی وجود دارد. هر اداره که اعضای آن را کارشناسان کشاورزی تشکیل می‌دهند، روستاهای مشخصی از شهرستان را تحت پوشش دارند. در واقع می‌توان این گونه تقسیم بندی را نوعی نظام پهنه بندی قلمداد نمود. به عنوان مثال، ایالت کالیفرنیا که قطب کشاورزی آمریکا محسوب می‌شود، دارای ۵۵ شهرستان و به همین تعداد، اداره ترویج می‌باشد.

به طور کلی اگرچه سیستم ترویج تعاونی عبارت است از: ارتباط یک دانشگاه خاص با سیستم ترویج؛ اما آنچه در عمل اتفاق افتاده و مشاهده می‌شود، مشارکت و همکاری حداکثری تمام ذینفعان کشاورزی از جمله دانشگاه، مراکز خدمات دولتی ترویج، کشاورزان، سازمان‌های مردم نهاد و شرکت‌های خصوصی کشاورزی می‌باشد. در واقع هیچ گونه نظام سلسه مراتبی حاکم نیست؛ کشاورزان همان گونه که مستقیماً با مراکز ترویج و مروجین در ارتباط هستند، با اساتید و محققان دانشگاه نیز ارتباطی مستقیم داشته و نسبت به پذیرش و کسب اطلاعات جدید بسیار علاقمند هستند.

تاریخچه نظام ترویج تعاونی

ترویج کشاورزی آمریکا، دارای تأثیرات بسیار مهم بر فرآیند توسعه کشاورزی این کشور داشته است. نظام ترویج بر اساس قانون اسمیت لیور در سال ۱۹۱۴ در سراسر کشور آمریکا به رسمیت شناخته شد و به عنوان

¹⁷ Cooperative Extension System

سومین بازوی قدرتمند در سیستم لند گرت کالج‌ها شروع به فعالیت نمود؛ نظام مذکور به هدف انتقال اطلاعات از کالج‌ها و وزارت کشاورزی به مردم محلی شناخته شده است. شناخته شده ترین حالت تسهیم هزینه‌های ترویج کشاورزی همان نظام تعاونی آمریکا باشد. واژه "تعاون" در عنوان آن، بیانگر همکاری بین دولت ملی، ایالتی و جامعه محلی می‌باشد.

نظام ترویج آمریکایی شامل برنامه‌های توسعه کشاورزی، ترویج خانه داری، توسعه اجتماعی یا روستایی و برنامه‌های جوانان به خصوص باشگاه‌های چهار دال^{۱۸} می‌باشد. مهم ترین و پایه ای ترین اهداف نظام ترویج تعاونی آمریکا را می‌توان به شرح زیر بیان نمود:

- (الف) بهبود کارایی تولید در کشاورزی، افزایش درآمد مزرعه و ارتقای سطح رفاه اجتماعی بین روستاییان؛
- (ب) تولید حجم کافی از محصولات مرغوب زراعی و دامپروری مصرف کنندگان با قیمت منطقی؛
- (ج) تقویت بنیان خانه و خانوار روستایی؛
- (د) حمایت جوانان روستایی در یادگیری و رشد از طریق اجرای طرح‌های "یادگیری در عمل"؛
- (ه) حفاظت از محیط زیست و مدیریت منابع طبیعی؛ و
- (و) همکاری در فعالیت‌های روستاییان به منظور بهبود وضع جامعه به عنوان مکانی برای امرار معاش و اشتغال.

برپایی مزارع نمایشی، انجام پژوهش‌های تعاونی، سخنرانی‌های ترویجی، تهیه و توزیع نشریه و برگه‌های ترویجی، انجمن‌های جوانان روستایی، انجمن‌های باغبانی و تشکیل کتابخانه‌های سیار از ابتدایی ترین اقدامات در حوزه ترویج کشاورزی بود که توسط کالج‌های کشاورزی آمریکا به طور مستقل انجام گردید.

ریشه‌های قانونی نظام ترویج تعاونی کشاورزی

همان‌طور که پیش از این نیز ذکر گردید، نظام ترویج تعاونی با این ایده اولیه شکل گرفت: دانشگاه باید در خدمت مردم بوده و کارکنان آن به طور مداوم از محدوده‌ی فیزیکی دانشگاه فراتر رفته و ارزش و کاربرد دانش و علم را در زندگی عامه مردم و به خصوص روستاییان جلوه گر نمایند.

به طور کلی، نظام ترویج تعاونی آمریکا بر پایه سه قانون کلیدی در گذر زمان، پایه ریزی شده تا به حالت کنونی آن دست یابد. این قوانین در ادامه شرح داده شده اند:

قانون موریل (Morril act, ۱۸۶۲): طبق این قانون، هر ایالت در آمریکا که هدف آموزش مسائل کشاورزی را دارد، باید به میزان ۳۰.۰۰۰ ایکر از زمین‌های خود را به منظور تأسیس حداقل یک کالج کشاورزی در نظر بگیرد. بر اساس قانون مذکور، این دانشکده می‌تواند ده درصد از زمین‌ها را جهت احداث مزارع نمایشی، وسایل

^{18۴} -H clubs

آزمایشگاهی و ساختمان دانشکده به فروش رساند. پس از این رویداد، لند گرنت کالج‌ها در آمریکا به وجود آمدند. چند ماه پس از تصویب این قانون، لایحه تأسیس وزارت کشاورزی نیز به تصویب رسید.

قانون هاتچ (William. H. Hatch avt, ۱۸۸۷): تصویب این قانون موجب تأسیس ایستگاه‌های تحقیقات کشاورزی وابسته به لند گرنت کالج‌ها گردید. این امر یکی از اقدامات مهم و تأثیرگذار در مسیر ایجاد و استقرار ترویج سراسری در آمریکا محسوب می‌شود.

قانون اسمیت لیور (Smith Lever act, ۱۹۱۴): این قانون را می‌توان به عنوان نقطه عطفی در نظام ترویج کشاورزی آمریکا دانست. کشاورزانی که به اهمیت حرفه خود آگاهی داشتند و در قالب گروه‌هایی سازمان یافته بودند، مدام به دنبال کسب حمایت‌های قانونی و ایجاد تسهیلات بیشتر برای ادامه فعالیت خویش بودند. قوانین تصویب شده پیشین برای دستیابی به این هدف کافی نبودند، لذا در پاسخ به این نیاز، روزولت رئیس جمهور وقت در سال ۱۹۰۸، کمیته‌ای را مأمور کرد تا بررسی‌های لازم را انجام داده و قوانینی را پیشنهاد کند که موجب ارتقاء کیفیت زندگی روستاییان گردد. کمیته مذکور در سال ۱۹۰۹ توصیه تأسیس خدمات ملی ترویج در سطح کشور را ارائه داد. از سال ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۳ نیز حداقل ۳۲ لایحه در راستای حمایت فعالیت‌های ترویجی، به مجلس قانونی آمریکا تسلیم شد. در سال ۱۹۱۱ اسمیت لیور نماینده کارولینای جنوبی، لایحه‌ای را به کنگره پیشنهاد داد که به واسطه آن، ترویج ملی در سراسر کشور استقرار یابد. لایحه فوق در ۸ می سال ۱۹۱۴ تصویب شد و به نام قانون اسمیت لیور شهرت یافت.

این قانون موجب استقرار و گسترش ترویج کشاورزی سراسری در آمریکا شد. نکات کلیدی قانون لیور در قالب موارد زیر قابل ذکر است:

۱. وجود روح تعاون و همکاری در فعالیت‌های ترویجی؛ فعالیت‌های ترویج کشاورزی باید با همکاری متقابل لند گرنت کالج‌ها و وزارت کشاورزی صورت پذیرد.
۲. حیطه عمل ترویج؛ فعالیت‌های ترویجی باید برای افرادی صورت پذیرد که رسماً در لند گرنت کالج‌ها حضور نیافته‌اند، ترویج همچنین باید در امور مربوط به کشاورزی، اداره امور منزل و مسائل مرتبط به آن؛ کشاورزان را آموزش دهد.
۳. ویژگی‌های آموزشی ترویج؛ لند گرنت کالج‌ها باید به مردم، آموزش‌های ضروری و مورد نیاز را ارائه نمایند و جنبه آموزشی باید در صدر هر فعالیتی قرار گیرد.
۴. تأکید بر آموزش نمایشی؛ فعالیت‌های ترویجی باید بر آموزش عملی تکیه کند و آموختن از طریق عمل را پیوسته مدنظر داشته باشد. اطلاعات کاربردی و مورد نیاز کشاورزان بایستی از طرق نمایش‌های عملی متناسب به آن‌ها منتقل گردد.
۵. تهیه بودجه لازم؛ طبق قانون، توزیع بودجه‌های ترویجی باید بر حسب جمعیت روستایی و جمعیت کشاورز هر منطقه صورت گیرد.

به طور کلی توالی تاریخی تصویب قوانین مرتبط با ترویج کشاورزی، خود نیز دارای پیام‌های معنی داری است به طوری که رشد تکاملی ترویج را نشان می‌دهد؛ در ابتدا لند گرنت کالج‌ها تأسیس شدند تا معلمین و پژوهشگران کشاورزی را پرورش دهند، سپس پژوهشگران شروع به فعالیت‌های تحقیقاتی نموده و ایستگاه‌های تحقیقاتی را گسترش دادند، پس از آن، پژوهش‌های بسیاری در زمینه‌های کشاورزی و امور مربوط به آن انباشته شد، آن گاه عده ای فارغ التحصیل تحت عنوان مروجین کشاورزی، وظیفه انتقال و ساده سازی نتایج پژوهش‌های علمی به مردم برای پیاده سازی در روستا و مزارع را اجرا نمودند. لذا با پیگیری روند تصویب قوانین ترویجی، می‌توان به فرآیند پیشرفت، بلوغ و توسعه ترویج در کشور آمریکا پی برد.

آنچه که نظام ترویج کشاورزی را متمایز و ممتاز نموده است، همین ساخت اداری آن است. چنین ساختار مدیریت با مشارکت حداکثری ذینفعان در سطح جهان منحصر به فرد می‌باشد. این ساختار همانگونه که در نمودار هم نشان داده شده است ترکیبی از وزارت کشاورزی در سطح فدرالی (ملی)، لند گرنت کالج‌ها در سطح ایالتی (استانی) و حکومت‌های محلی در سطح بخش (دهستان) می‌باشد. ترویج از هر سه سطح به تناسبی خاص مورد حمایت‌های مالی و خدماتی قرار می‌گیرد تا در گام بعد، قادر به ارائه خدمات به مردم باشد. ترویج در مرکز دولت فدرال تحت نظارت مستقیم وزارت کشاورزی، مشغول به فعالیت بوده و در سطح ایالت نیز توسط لند گرنت کالج‌ها اداره می‌شود.

مشکلات ترویج کشاورزی آمریکا

بدون شک نظام ترویج کشاورزی آمریکا در دستیابی به اهداف بنیادی خود بسیار موفق بوده و در طی سالیان طولانی، خدمات بسیاری به اقشار روستایی و کشاورزان ارائه نموده است. این نظام به ویژه در سه دوره بحرانی جنگ جهانی اول، رکود اقتصادی و تنگنای معیشتی سال ۱۹۳۳ و در تمام جنگ جهانی دوم، توانایی انجام کلیه وظایف خود به نحو صحیح را داشته است. به عنوان مثال بخش کشاورزی آمریکا با کمک ترویج کشاورزی توانست در سال ۱۹۸۰، مواد غذایی کافی برای ۲۳۲ میلیون نفر مردم آمریکا و همچنین صدور به کشورهای دیگر به ارزش ۴۰ میلیارد دلار را تولید نماید. از طرف دیگر در سال ۱۹۸۲، هر کشاورز آمریکایی غذای کافی برای ۷۸ نفر تولید می‌کرد. در سال ۱۹۸۴، مردم برای خرید مواد غذایی، تنها ۱۷ درصد درآمد خود را مصرف می‌کردند. این میزان تنها ۲ درصد از اوایل دهه ۱۹۷۰ افزایش یافته بود. مصرف کنندگان آمریکایی، کماکان در مقایسه با مردم سایر جهان، هزینه کمتری برای خرید مواد غذایی پرداخت می‌کنند که این مزیت بزرگ مرهون پژوهش‌های کشاورزی و نظام کارآمد ترویج تعاونی می‌باشد.

در عین حال، علی رغم وجود تمام مزایای فوق در نظام ترویج تعاونی، اما امروزه کارنامه درخشان این سیستم به دلایلی مورد چالش قرار گرفته است. برخی از این محدودیت‌ها در ادامه مورد بحث قرار گرفتند:

با توجه به اینکه ترویج و تحقیق و آموزش به طور یکجا و در بست در اختیار دانشگاه‌ها (لند گرنت کالج‌ها) است؛ بنابراین تداوم فعالیت هر بخش موجب تقویت بخش دیگر خواهد گردید. به عنوان مثال قدرت ترویج به میزان زیادی به تحقیق وابستگی دارد و چنانچه از تحقیقات به آن تزریق نشود، واحد ترویج نیز تضعیف خواهد شد. لذا در صورتی که بخش پژوهش لند گرنت کالج‌ها نتواند تحقیقات کاربردی و مورد نیاز ترویج را به موقع

ارائه نماید، آینده و موفقیت ترویج نیز به مخاطره خواهد افتاد، به عبارت دیگر در این صورت ترویج نیز حرفی برای گفتن نخواهد داشت.

با توجه به فضای رقابتی بین بخش خصوصی و دولتی در جامعه آمریکا و به خصوص در اختیار گرفتن بخش اعظمی از تحقیقات توسط بخش‌های خصوصی؛ لذا لند گرنت کالج‌ها تنها با برخورداری از بودجه‌های دولتی و نظارت شده، نمی‌توانند در عرصه تحقیقات کشاورزی با بخش رو به رشد خصوصی در تمام زمینه‌ها رقابت نمایند.

پیچیدگی و دشواری اجرای نظام ترویج تعاونی در کلیه فرآیندها از تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی تا اجرا و ارزشیابی، به دلیل مشارکتی بودن سیستم و دخالت دادن حداکثری جامعه کشاورزان در فعالیت‌های ترویج کشاورزی، از جمله محدودیت‌های ترویج تعاونی قلمداد می‌شود.

گسترده‌گی و تنوع مسائل و مشکلات کشاورزی و غیر کشاورزی امروز آمریکا، شرایط را به طور نسبتاً زیادی در مقایسه با سال‌های آغازین نظام ترویج تعاونی تغییر داده است، بنابراین چگونه می‌توان انتظار داشت که دانشگاه بتواند برای تمامی این مشکلات که از طیف گسترده‌ای از مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی هستند، راهکار متناسب ارائه دهد؟

۱۵- چالش‌ها، راهکارها و اقدامات عملیاتی

با توجه به وضعیت موجود بررسی شده در استان از نظر نظام ترویج کشاورزی، وضعیت بهره‌برداران و روستاییان و وضعیت کشاورزی استان برنامه‌های توسعه کشاورزی استان در بخش ترویج در قالب ۷ هدف کلان در نظر گرفته شد و برای هر هدف چالش‌های مرتبط، راهکارها، اقدام عملیاتی، وضعیت کنونی، افق عملیاتی ۱۴۲۴ و میانگین رشد سالیانه آورده شد. سپس در بخش بعدی برای موضوعاتی که به تفکیک شهرستان آمار وضعیت موجود فراهم بود و امکان ارائه راهکارها به تفکیک شهرستان فراهم بود پیشنهادهای عملیاتی به تفکیک شهرستان‌ها ارائه شد.

جدول ۶۱- هدف کلان اول برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار/ راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالانه
ایجاد ساختار ترویج کشاورزی هوشمند و نوآورانه	- به روز نبودن ابزارها و تجهیزات مدرن ارتباطی در بخش ترویج - ضعف سیستم ارتباطی جامع، هوشمند و سریع بین بخش تحقیق، ترویج و بهره برداران - ضعف در ارتباط دو سویه ترویج و تحقیق (مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی)	- استفاده از ابزارهای نوین و کارآمد در انتقال محتواهای آموزشی و امکان استفاده از محتواها توسط بهره برداران - ایجاد زیرساختهای مناسب انتقال مجازی دانش در مرکزهای ترویج و خدمات کشاورزی - استفاده از فضای مجازی، تولید اپلیکیشنهای جدید و قابل کاربرد در فرایند اطلاع رسانی به بهره برداران کشاورزی - بالا بردن ضریب نفوذ ترویج تعاملی و هوشمند کشاورزی نوآورانه در بین بهره برداران کشاورزی با بهره گیری از ابزارهای تعاملی جدید (شبکه های اجتماعی، اینترنت و ...) - فراهم شدن فرصت ارتباط مستقیم بین کارشناسان، کشاورزان و مؤسسات تحقیقاتی با استفاده از پلتفرم های مجازی (سرعت و دقت بالا - به روز نمودن و متناسب نمودن محتواهای تولیدشده با نیاز واقعی بهره برداران استان	تولید اپلیکشن های بومی استان برای پاسخگویی آنلاین سوالات کشاورزان در زمینه کاشت، داشت، برداشت و پس از برداشت محصولات مختلف با تولید عمده در استان	در حال تولید و آزمون و خطا	تولید اپلیکشن های تخصصی برای هر محصول	بازنگری و آپدیت اپلیکشن های تولیدی هر ۴ سال
			افزایش آموزش های مجازی، کمک به ایجاد شبکه کشاورزان با نیازهای مشابه در بستر شبکه های اجتماعی، تولید محتواهای آموزشی دیجیتال قابل ارائه در فضای مجازی (کوتاه، کاربردی و پاسخگو)	شروع فعالیت ها و سرعت گرفتن ایجاد گروه های کشاورزان در فضای مجازی به خاطر بحران کرونا	وجود گروه ها و کانال های مجازی حرفه ای به همراه تسهیلگر برای محصولات عمده و دینفعان مشخص (مثل تهیه کنندگان نهاده)	به روز رسانی سالانه گروه ها و اعضای آن، استفاده از ابزارهای مناسب با توجه به پیشرفت های تکنولوژی که صورت می گیرد

جدول ۶۲- هدف کلان دوم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار / راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالیانه
ایجاد نظام ترویج کشاورزی تعاملی	- عدم ثبات سیاست‌های دولت در حوزه کشاورزی - بروکراسی اداری شدید در سیستم اداری و به تبع نظام ترویج کشاورزی - ضعف در برنامه‌ریزی‌های کلان و متمرکز مربوط به ترویج کشاورزی در سطح کشور - دولتی بودن سیستم ترویج کشاورزی در سطح کشور و استان - فقدان حمایت ترویج از جانب مسئولین و تصمیم‌گیران کلان - عدم باور مسئولین به اثرگذاری و اهمیت ترویج کشاورزی در بهبود وضعیت کشاورزی - عدم آگاهی بخش‌های تحقیق و ترویج از فعالیت‌ها و اقدامات طرفین - کمبود اعتماد و اطمینان بین ذینفعان مختلف برای تعامل و ارتباط سازنده	- شناسایی دقیق وضع موجود منابع اطلاعاتی، انسانی، تجهیزات و امکانات در منطقه - افزایش تعامل و همکاری طیف وسیع‌تری از متولیان ترویج و آموزش نظیر دانشگاه، مرکز تحقیقات کشاورزی و ... در الگوی هوشمند و تعاملی ترویج کشاورزی نوآورانه - به‌کارگیری ابزارهای ارتباطی و بانک‌های اطلاعاتی به‌روز جهت اجرای برنامه‌های نوآورانه - برگزاری جلسات هم‌اندیشی و توانمندسازی بین ترویج، تحقیق، آموزش و انجمن‌های کشاورزان - تلاش جهت ایجاد اطمینان بین مخاطبان برنامه‌های آموزشی و ترویجی با متولیان امر و سازمانهای دولتی به منظور بهبود سطح مشارکت - بهره‌گیری از ظرفیت‌های بخش خصوصی در اجرای برنامه‌های آموزشی و ترویجی	- افزایش تعامل و مشارکت و ارتباط متولیان مختلف ترویج و آموزشی کشاورزی - گنجاندن بخش وظایف اجتماعی در وظایف تعریف شده اساتید دانشگاه در کنار وظایف آموزشی و پژوهشی - استفاده از اعضای هیات علمی دانشگاه در قالب فرصت مطالعاتی برای کمک به تحقیقات و آموزش کارشناسان	- ارتباط بسیار محدود در سطح وزارت خانه و سازمان‌های اجرایی - نداشتن تعهد خدمات اجتماعی بوسیله اعضای هیات علمی - انجام فرصت مطالعاتی برای اعضای هیات علمی که تازه جذب می‌شوند	- ایجاد تفاهمنامه همکاری در سطح وزارت خانه و سازمان‌های استانی - حدود ۳۰ درصد از خدمات اعضای هیات علمی باید در قالب وظایف اجتماعی در جامعه باشد - انجام حداقل یک دوره فرصت مطالعاتی در هر دوره ارتقاء	- ایجاد تفاهمنامه همکاری در سطح وزارت خانه و سازمان‌های استانی - افزایش ۵ درصدی در هر دوره ۵ ساله - انجام حداقل یک دوره فرصت مطالعاتی در هر دوره ارتقاء

جدول ۶۳- هدف کلان سوم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار / راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالیانه
بهبود تأثیرگذاری فعالیتهای آموزشی ترویجی	- عملکرد پایین فعالیتهای آموزشی و ترویجی در استان	- آموزش مداوم و مستمر کارشناسان بخش صف و ستاد ترویجی به منظور بهبود قابلیت ها و صلاحیت های حرفه ای	افزایش تعداد مروجان به نسبت بهره برداران	۱ مروج به ازای هر ۹۵۰ نفر کشاورز	۱ مروج به ازای هر ۲۵۰ نفر کشاورز	هر ساله حدود ۱۰ درصد به تعداد مروجین اضافه شود
	- نرخ رشد پایین در عملکرد آموزش بهره برداران	- ارزشیابی و سنجش مداوم فعالیت ها و برنامه ها در الگوی ترویج تعاملی و هوشمند کشاورزی نوآورانه	افزایش اعتبارات ترویج برای تهیه تجهیزات مورد نیاز مثل خودروی خدمت برای سرکشی از مزارع	تقریباً به ازای هر ۹ نفر مروج یک خودرو	به ازای هر ۳ نفر مروج یک خودرو	سالانه حداقل ۱۵ درصد افزایش اعتبارات ترویج
	- بروز نبودن محتوا و شیوه های اجرایی برنامه های ترویجی	- سنجش مداوم عملکرد ترویجی شهرستان های استان و ارائه گزارش نقاط قوت و ضعف به آنها	انجام کشاورزی هوشمند، دقیق، و مکانیزه، استفاده از تکنولوژی های روز مثل پهبادها	کشاورزی سنتی و اکثراً استفاده از تکنولوژی های قدیمی	مکانیزه شدن کلیه عملیات های کشاورزی و مجهز شدن به تکنولوژی	افزایش حداقل ۵ درصدی میزان مکانیزاسیون کشاورزی در استان به صورت سالیانه
	- عدم تناسب بین نسبت بهره برداران و تعداد مروجین در شهرستان ها	- توانمندسازی و بهبود شاخص های صلاحیت حرفه ای مروجان	- الزام حضور محققان معین در پهنه های تولیدی استان	کمتر از ۵۰ درصد مروجان پهنه	استفاده ۱۰۰ درصدی از دانش آموختگان رشته ترویج و آموزش کشاورزی	هر ساله حدود ۵ درصد به تعداد دانش آموختگان ترویج و آموزش جذب شده اضافه شود
	- ضعف فرهنگ پذیرش نظام ترویج از سوی کشاورزان	- بهبود ارتباط های فردی کارشناسان مروج پهنه با کشاورزان بهره برداران	- استفاده بیشتر از دانش آموختگان رشته ترویج و آموزش کشاورزی به عنوان مروج پهنه	مروجان پهنه	استفاده ۱۰۰ درصدی از دانش آموختگان رشته ترویج و آموزش کشاورزی	هر ساله حدود ۵ درصد به تعداد دانش آموختگان ترویج و آموزش جذب شده اضافه شود
	- تخصص ناکافی کارشناسان در خصوص اجرای برنامه های ترویجی در عرصه های میدانی	- تلاش در جهت جذب فارغ التحصیلان دانشگاهی ترویج و آموزش کشاورزی در پست های سازمانی مرتبط با ترویج خصوصاً در بخش کارشناسان پهنه	- گنجانیدن دروس الزامی مرتبط با ترویج و آموزش کشاورزی در تمامی رشته های کشاورزی	هیچ کدام از رشته های کشاورزی دروس ترویج و آموزش کشاورزی را به عنوان دروس اصلی ندارند	تمام رشته های کشاورزی این دروس را داشته باشند	- گنجانیدن دروس مرتبط با ترویج و آموزش کشاورزی در اولین بازنگری دروس رشته ها
	- جذب کارشناسان و مروجان پهنه با تخصص های غیر ترویج و آموزش کشاورزی	- اعطای امتیازات سازمانی (مادی و معنوی) و سایر مشوقهای لازم به کارکنان شاغل در بخش صف ترویج				
	- علاقه مندی کم مروجان و کارشناسان پهنه نسبت به کار در محیط های میدانی و روستا	- تلاش در جهت جذب فارغ التحصیلان دانشگاهی ترویج و آموزش کشاورزی در پست های سازمانی مرتبط با ترویج خصوصاً در بخش کارشناسان پهنه				
	- عدم کفایت نیروی انسانی در حوزه های صفی و ستادی ترویج	- برنامه ریزی جهت حرکت به سمت بهبود شاخص های تعداد نیروهای صف و ستاد ترویج (برای نمونه بهبود شاخص تعداد کارشناس به ازای بهره بردار)				
	- فقدان وجود مشوق های لازم برای مروجان به منظور فعالیت در بخش میدانی ترویج	- استفاده از شیوه های مدرن جهت تهیه محتواهای برنامه های ترویجی و اشاعه این اطلاعات از طریق رسانه های همگانی و اجتماعی				

جدول ۶۴- هدف کلان چهارم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار/ راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالیانه
توسعه منابع انسانی	- عدم جذب درصد بالایی از فارغ التحصیلان کشاورزی به کار و فعالیت در بخش کشاورزی - فقر و محرومیت روستاییان و کمبود اعتبارات برای سرمایه گذاری های لازم - سطح پایین نسبت دانشجویان و فارغ التحصیلان دانشگاهی کشاورزی به سایر رشته ها علیرغم نیاز شدید استان - کم بودن تعداد تعاونی های کشاورزی و روستایی - کم بودن تعداد کشاورزان و روستاییان بیمه شده و محصولات - کم بودن سهم اقتصاد غیر زراعی و فعالیت های غیر کشاورزی در مناطق روستایی	- اشتغال دانش آموختگان کشاورزی در بخش تولید محصولات کشاورزی - فراهم کردن مشوق ها و امکانات لازم برای اشتغال دانش آموختگان کشاورزی در بخش کشاورزی - گسترش رشته های کشاورزی در دانشگاه کشاورزی استان - افزایش تعاونی های سرمایه گذاری و تامین اعتبار برای تولید کنندگان کشاورزی و تهیه نهاده های تولید - بهبود وضعیت بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر و بیمه محصولات کشاورزی	- افزایش تعداد دانشجویان مقطع کاردانی و کارشناسی بخش کشاورزی نسبت به کل دانشجویان بمنظور پرورش تولید کنندگان کشاورزی تحصیل کرده و با مهارت بالا - گسترش بهبود وضعیت بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر و بیمه محصولات کشاورزی - توسعه گردشگری کشاورزی و گردشگری روستایی به عنوان بخش های مکمل درآمدی روستاییان	- حدود ۴ درصد دانشجویان - پوشش حدود ۷ درصد روستاییان و حدود ۱۰ درصد محصولات - تعداد محدودی از روستاهای دارای شرایط مساعد به صورت هدفمند گردشگر جذب می کنند	۲۰ درصد دانشجویان - پوشش کامل بیمه ای کشاورزان، روستاییان و عشایر - ایجاد رشته گردشگری کشاورزی در دانشگاه کشاورزی ساری- جذب گردشگر در تمامی روستاهای دارای شرایط مناسب	- رشد سالانه ۱ درصدی تعداد دانشجویان کشاورزی به کل دانشجویان استان - رشد سالیانه حداقل ۵ درصدی بیمه ای کشاورزان، روستاییان و عشایر - رشد سالیانه حداقل ۵ درصدی تعداد روستاهایی که برنامه های جذب گردشگر را اجرا می کنند

جدول ۶۵- هدف کلان پنجم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار / راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالیانه
اصلاح و بهبود نوع نظام بهره‌برداري	- کارایی پایین نظام‌های بهره‌برداري موجود در کشاورزي	- اصلاح و بهبود نظام‌های بهره‌برداري کشاورزي موجود در استان	ایجاد تعاونی‌های سرمایه‌گذاری و تامین اعتبار برای تولید کنندگان کشاورزي و تهیه نهاده‌های تولید	حدود ۲۰۰ تعاونی در سطح استان با فعالیت محدود	حداقل وجود یک تعاونی در هر بخش شهرستان برای عضویت و کمک به تامین اعتبارات کشاورزان نیازمند	رشد سالیانه حداقل ۵ درصدی تعداد تعاونی‌ها
	- خرد و کوچک بودن مقیاس واحدهای بهره‌برداري	- برنامه‌ریزی جهت عبور از کشاورزي سنتی و معیشتی به سمت مدرن با توسعه برنامه‌های آموزشی و ترویجی کشاورزان	-- ارتقای نفوذ دانش و فناوری در واحدهای بهره‌برداري با توانمندسازی واحدهای بهره‌برداري در بکارگیری فناوری‌های جدید و ارائه تسهیلات و حمایت‌ها به واحدهای کشاورزي استفاده کننده از فناوری‌های به‌روز	- بخشی مهمی از واحدهای بهره‌برداري استان سطح نفوذ فناوری و دانش کم	- تبدیل واحدهای تولیدی استان به واحدهای مبتنی بر دانش و فناوری	افزایش ضریب نفوذ فناوری
	- سنتی بودن و عدم بهره‌برداري از فناوری‌های نوین در تولید	- کمک در جهت تشکیل واحدهای بزرگ تولیدی و واحدهای تولیدی در مقیاس اقتصادی	- افزایش سطح نفوذ و گستره آموزش‌های ترویجی با برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، فنی-حرفه‌ای و مهارتی	- حدود ۵ درصد	- پوشش ۱۰۰ درصد بهره‌برداران در خصوص آموزش‌های مهارتی	سالانه ۱۰ درصد بر پوشش اجرای برنامه‌های ترویجی افزوده شود
	- پایین بودن تعداد بهره‌برداران آموزش‌دیده	- کمک در جهت ایجاد نظام‌های بهره‌برداري تلفیقی کشاورزي با غیر کشاورزي بمنظور تنوع بخشی به شیوه‌های تامین معیشت پایدار	- ارائه تسهیلات و حمایت‌ها به واحدهای کشاورزي استفاده کننده از فناوری‌های به‌روز	- ناکافی بودن سطح حمایت‌ها	- پرداخت نیمی از تسهیلات بخش کشاورزي به واحدهای فناور و دانش بنیان	- افزایش تخصیص اعتبارات کشاورزي به واحدهای فناور هر سال با افزایش ۱۰ درصد
	- بهره‌گیری بهینه از نظام کشاورزي قراردادی	- بهبود نظام‌های تعاونی تولید روستایی به‌عنوان پاسخی مناسب برای حل مشکلات فعلی کشاورزان خرده‌مالک	- تکمیل و ایجاد بانک اطلاعاتی آموزشی بهره‌برداران استان	- ناکافی و ناقص بودن بانک اطلاعاتی آموزشی	- ایجاد بانک اطلاعاتی ۱۰۰ درصد بهره‌برداران	سالانه ۱۰ درصد از بهره‌برداران
			- افزایش بهره‌وری منابع تولید با توجه به گذار از کشاورزي سنتی به کشاورزي مدرن	- در بخش‌های مختلف متفاوت	- افزایش ۲۰ درصدی	سالانه ۱ درصد
			- توسعه برنامه کشاورزان آینده ایران با توسعه آموزش‌های مهارتی و کاربردی جوانان و نوجوانان روستایی، توسعه تشکلهای و نهادهای کشاورزان آینده، تقویت جایگاه مشارکت جوانان در فرایند تصمیم‌گیری، جلب و جذب نوجوانان و جوانان شهری علاقمند به کار کشاورزي	میانگین سنی روستاییان حدود ۳۵ سال و ۱۲ درصد بهره‌برداران بالای ۷۰ سال	- کاهش میانگین سنی بهره‌برداران کشاورزي - کاهش تعداد بهره‌برداران بالای ۷۰ سال	- کاهش یک درصدی سالانه میانگین سنی بهره‌برداران با جذب و ترغیب کشاورزان جوان

جدول ۶۶- هدف کلان ششم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار / راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالیانه
پهناسازی ساختار و چارچوب بودجه بندی نظام ترویج کشاورزی استان	- محدودیت شدید ترویج کشاورزی استان در خصوص اعتبارات مالی مورد نیاز - وابستگی شدید نظام ترویج به منابع مالی دولتی - تخصیص ناموزون اعتبارات استانی و کم بودن سهم ترویج کشاورزی - تخصیص ناپهنگام اعتبارات ترویجی	- اقناع سازی تصمیم گیرندگان کلیدی در خصوص اهمیت ترویج کشاورزی به عنوان مهمترین ابزار افزایش تولید و عملکرد در بخش کشاورزی برای افزایش سهم اعتبارات ترویجی - تلاش جهت استفاده از ظرفیت ها و سرمایه های بخش خصوصی در اجرای برنامه های ترویجی - تلاش جهت افزایش سهم اعتبارات ترویج در اعتبارات کل سازمان	- کاهش تبعیض حقوقی و بودجه ای کارکنان و بخش ترویج با سایر بخش های سازمان - تقاضامحوری در ارائه خدمات ترویجی - استفاده از ظرفیت های مالی سایر سازمان های متولی بهبود کشاورزی و روستایی - بازنگری و اصلاح ساختارهای بودجه بندی و اعتباراتی جاری در سازمان - چابک سازی ساختار سازمانی ترویج و آموزش کشاورزی استان با کاهش لایه های عمودی و گسترده تر کردن چارت افقی - استقرار نظام بودجه بندی ترویج براساس نظام عملکرد - در نظر داشتن تکررگرایی رهیافتهای ترویجی و تمرکز بر کشاورزی چندکارکردی در نظام بودجه بندی - افزایش سرمایه گذاری در زمینه ترویج خصوصی - واگذاری بخشی از خدمات ترویجی به بخش خصوصی - به کارگیری فناوری های مدرن اطلاعاتی و ارتباطی به منظور ساماندهی شبکه ملی ترویج و کاهش هزینه ها	- محدود بودن بودجه ترویج، عدم وجود امکانات زیرساختی مناسب (بخش مهمی از بودجه صرف تکمیل و تجهیز مراکز خدمات و ... شده و به فعالیتهای ترویجی اختصاص داده نمی شود) - عدم وجود نظام ترویج خصوصی در استان - به کارگیری ناکافی فناوری های اطلاعات و ارتباطات در برنامه های ترویجی - عدم رعایت عدالت در بودجه بندی ترویج بین سایر بخش های سازمانی	نظام ترویج هوشمند، کارآمد، تعاملی و چابک	- افزایش سالانه ۲۵ درصدی در اعتبارات ترویجی - جداسازی بودجه تکمیل و تجهیز از فعالیتهای ترویجی - افزایش سطح پوشش خدمات ترویج خصوصی سالانه ۱۰ درصد

جدول ۶۷- هدف کلان هفتم برای دستیابی به توسعه ترویج و آموزش کشاورزی استان

هدف کلان	چالشهای مرتبط	راهکار / راهبرد	اقدام عملیاتی	وضعیت کنونی	افق عملیاتی ۱۴۲۴	میانگین رشد سالانه
- اصلاح و بهنگام سازی شیوه نامه ها و دستورالعمل ها ترویجی	- ضعف در اجرایی کردن شیوه نامه های نظام نوین ترویج - چالش های مرتبط با قوانین و مقررات کسب و کارهای کشاورزی و محدود ساختن آنها - فقدان وجود نظام پایش و ارزشیابی فراگیر در خصوص ترویج - عدم آشنایی کامل کارشناسان و کشاورزان با قوانین و مقررات مرتبط بخش کشاورزی	- ارزشیابی مداوم دستورالعمل ها و شیوه نامه های نظام نوین ترویج و بهبود مستمر فرایندها - تلاش جهت اجرایی کردن مقررات و قوانین و مقرررات مشوق کسب و کارهای مرتبط با کشاورزی - اجرای برنامه های آموزشی جهت بهبود دانش و آگاهی متولیان ترویج در خصوص قوانین و مقررات بخش کشاورزی	- به روز رسانی و یکپارچه سازی دستورالعمل ها و شیوه نامه های ترویجی - تجهیز نظام ترویج استان به آیین نامه های ترویج کشاورزی هوشمند و تعاملی - پیگیری جهت حل مشکلات کسب و کارهای کشاورزی در آیین نامه های اجرایی سایر بخش های سازمان (برای نمونه مجوزها و پروانه های بهره برداری) - تدوین آیین نامه ها و دستورالعمل های ترویجی با داشتن هدف های مشخص، معین و قابل دسترس برای ترویج کشاورزی پایدار - اجرای منظم و مداوم با بهره گیری از کارشناسان خبره در ارائه آموزشهای لازم به کارشناسان ترویج در خصوص قوانین و مقررات بخش کشاورزی	- ناهمسانی و ناهماهنگی بین شیوه نامه ها و دستورالعمل های ترویجی در سطح کشور	- دارا بودن نظام نامه ترویج کشاورزی هوشمند و تعاملی	- حرکت مداوم با اجرای برنامه های بندهای قبل جهت تبدیل کشاورزی استان به نظام ترویج کشاورزی هوشمند و تعاملی

۱-۵- اهداف کمی در برش شهرستانی

۱- بهبود نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت

با توجه به اهمیت ضریب روستا نشینی و جلوگیری از مهاجرت بی رویه روستاییان به شهرها توصیه می شود شهرستان هایی که دارای ضریب روستا نشینی بالای ۵۰ درصد هستند وضعیت کنونی خود را حفظ نمایند و شهرستان هایی که ضریب روستا نشینی زیر ۵۰ درصد دارند در بازه های ۵ ساله حداقل ۳ درصد افزایش ضریب روستا نشینی داشته باشند. پرداخت تسهیلات و مشوق ها برای روستاییان و بهبود زیر ساخت های روستا می تواند در مهاجرت معکوس افراد از شهرها به روستا تاثیر گذار باشد.

جدول ۶۸- نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت به تفکیک شهرستان ها و برنامه پیشنهاد شده آتی

شهرستان	جمع روستایی و شهری		ساکن در نقاط روستایی		نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت				
	جمعیت	جمعیت	وضعیت کنونی	۱۴۰۵	۱۴۱۰	۱۴۱۵	۱۴۲۰		
کل استان	۳۲۸۳۵۸۲	۱۳۸۶۳۳۷	۰.۴۲	۰.۴۳	۰.۴۵	۰.۴۶	۰.۴۷		
آمل	۴۰۱۶۳۹	۱۵۵۲۸۴	۰.۳۹	۰.۴۰	۰.۴۱	۰.۴۳	۰.۴۴		
بابل	۵۳۱۹۳۰	۲۲۶۳۵۱	۰.۴۳	۰.۴۴	۰.۴۶	۰.۴۷	۰.۴۸		
بابلسر	۱۳۵۱۹۱	۵۹۴۳۰	۰.۴۴	۰.۴۵	۰.۴۷	۰.۴۸	۰.۵۰		
بهبهر	۱۶۸۷۶۹	۵۱۳۴۹	۰.۳	۰.۳۱	۰.۳۲	۰.۳۳	۰.۳۴		
تنکابن	۱۶۶۱۳۲	۸۱۳۸۴	۰.۴۹	۰.۵۰	۰.۵۰	۰.۵۰	۰.۵۰		
جویبار	۷۷۵۷۶	۴۲۴۱۰	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵		
چالوس	۱۱۶۵۴۲	۳۴۲۵۰	۰.۲۹	۰.۳۰	۰.۳۱	۰.۳۲	۰.۳۳		
رامسر	۷۴۱۷۹	۱۷۴۶۶	۰.۲۴	۰.۲۵	۰.۲۵	۰.۲۶	۰.۲۷		
ساری	۵۰۴۲۹۸	۱۸۹۷۶۶	۰.۳۸	۰.۳۹	۰.۴۰	۰.۴۲	۰.۴۳		
سوادکوه	۴۳۹۱۳	۱۸۲۳۵	۰.۴۲	۰.۴۳	۰.۴۵	۰.۴۶	۰.۴۷		
سوادکوه شمالی	۲۴۸۳۴	۱۶۱۶۳	۰.۶۵	۰.۶۵	۰.۶۵	۰.۶۵	۰.۶۵		
سیمرغ	۱۹۳۷۶	۱۱۳۳۶	۰.۵۹	۰.۵۹	۰.۵۹	۰.۵۹	۰.۵۹		
عباس آباد	۵۲۸۳۲	۲۳۴۲۷	۰.۴۴	۰.۴۵	۰.۴۷	۰.۴۸	۰.۵۰		
فریدونکنار	۶۰۰۳۱	۲۱۸۷۷	۰.۳۶	۰.۳۷	۰.۳۸	۰.۳۹	۰.۴۱		
قائمشهر	۳۰۹۱۹۹	۹۳۹۱۸	۰.۳	۰.۳۱	۰.۳۲	۰.۳۳	۰.۳۴		
کلاردشت	۲۳۶۴۸	۱۰۲۴۷	۰.۴۳	۰.۴۴	۰.۴۶	۰.۴۷	۰.۴۸		
گلوگاه	۴۰۰۷۸	۱۸۷۲۶	۰.۴۷	۰.۴۸	۰.۵۰	۰.۵۰	۰.۵۰		
محمود آباد	۹۸۴۰۷	۵۹۸۶۴	۰.۶۱	۰.۶۱	۰.۶۱	۰.۶۱	۰.۶۱		
میاندرو	۵۵۰۵۳	۴۵۸۴۵	۰.۸۳	۰.۸۳	۰.۸۳	۰.۸۳	۰.۸۳		
نکا	۱۱۹۵۱۱	۵۸۵۲۰	۰.۴۹	۰.۵۰	۰.۵۰	۰.۵۰	۰.۵۰		
نور	۱۲۱۵۳۱	۶۷۲۵۰	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵	۰.۵۵		
نوشهر	۱۳۸۹۱۳	۸۳۲۳۹	۰.۶	۰.۶	۰.۶	۰.۶	۰.۶		

منبع: یافته های تحقیق

۲- افزایش سطح سواد بهره‌برداران

با توجه به اینکه یکی از عوامل مهم تاثیرگذار روی بهره‌وری تولید کشاورزان سطح سواد آنها است باید در راستای ارتقای سطح سواد و دانش و معلومات کشاورزان برنامه‌ریزی‌های لازم صورت گیرد. بنابراین حداقل افزایش ۲ درصدی سطح سواد بهره‌برداران در برنامه‌های ۵ ساله باید مورد توجه باشد.

جدول ۶۹- نسبت بهره‌برداران باسواد به کل جمعیت به تفکیک شهرستان‌ها و برنامه پیشنهاد شده آتی

شهرستان	نسبت بهره برداران باسواد به کل	بیسواد	باسواد	وضعیت کنونی (درصد باسوادی)	۱۴۰۵	۱۴۱۰	۱۴۱۵	۱۴۲۰
آمل	۳۱۶۵۷	۳۸۶۰	۲۷۷۹۷	۸۸	۹۰	۹۱	۹۳	۹۵
بابل	۴۹۷۰۳	۹۰۶۵	۴۰۶۳۸	۸۲	۸۳	۸۵	۸۷	۸۹
بهبشهر	۲۰۶۴۴	۱۹۷۳	۱۸۶۷۱	۹۰	۹۲	۹۴	۹۶	۹۸
تنکابن	۲۱۵۱۵	۱۲۴۹	۲۰۲۶۶	۹۴	۹۶	۹۸	۱۰۰	۱۰۰
رامسر	۸۰۸۸	۷۷۷	۷۳۱۱	۹۰	۹۲	۹۴	۹۶	۹۸
ساری	۴۴۱۷۳	۵۷۲۰	۳۸۴۵۳	۸۷	۸۹	۹۱	۹۲	۹۴
سوادکوه	۵۳۶۶	۶۱۹	۴۷۴۷	۸۸	۹۰	۹۲	۹۴	۹۶
قائم شهر	۲۴۱۴۱	۲۹۳۵	۲۱۲۰۶	۸۸	۹۰	۹۱	۹۳	۹۵
نور	۱۰۶۰۶	۱۲۴۶	۹۳۶۰	۸۸	۹۰	۹۲	۹۴	۹۶
نوشهر	۹۶۶۴	۱۵۱۷	۸۱۴۷	۸۴	۸۶	۸۸	۸۹	۹۱
بابلسر	۱۲۱۷۲	۲۱۴۷	۱۰۰۲۵	۸۲	۸۴	۸۶	۸۷	۸۹
محمودآباد	۱۵۶۴۸	۲۷۹۳	۱۲۸۵۵	۸۲	۸۴	۸۵	۸۷	۸۹
نکا	۲۱۲۴۰	۳۶۰۵	۱۷۶۳۵	۸۳	۸۵	۸۶	۸۸	۹۰
چالوس	۵۷۶۹	۳۳۰	۵۴۳۹	۹۴	۹۶	۹۸	۱۰۰	۱۰۰
جویبار	۱۸۲۸۲	۳۹۳۲	۱۴۳۵۰	۷۸	۸۰	۸۲	۸۳	۸۵
گلوگاه	۸۲۶۲	۶۴۵	۷۶۱۷	۹۲	۹۴	۹۶	۹۸	۱۰۰
فریدونکنار	۵۶۶۳	۱۰۰۹	۴۶۵۴	۸۲	۸۴	۸۶	۸۷	۸۹
عباس آباد	۴۷۵۹	۲۲۱	۴۵۳۸	۹۵	۹۷	۹۹	۱۰۰	۱۰۰
میاندورود	۱۴۸۱۰	۹۷۱	۱۳۸۳۹	۹۳	۹۵	۹۷	۹۹	۱۰۰
سیمرغ	۵۲۹۷	۷۴۹	۴۵۴۸	۸۶	۸۸	۸۹	۹۱	۹۳
سوادکوه شمالی	۶۰۶۸	۱۰۸۷	۴۹۸۱	۸۲	۸۴	۸۵	۸۷	۸۹
کلاردشت	۱۸۸۷	۱۶۸	۱۷۱۹	۹۱	۹۳	۹۵	۹۷	۹۹
جمع کل	۳۴۵۴۱۴	۴۶۶۱۸	۲۹۸۷۹۶	۸۷	۸۸	۹۰	۹۲	۹۴

۳- افزایش تعداد صنایع کشاورزی

در جدول (۷۰) وضعیت تعداد صنایع کشاورزی به تفکیک شهرستان‌ها نشان داده شده است. وجود صنایع کشاورزی مدرن و فناوری یکی از راهکارهای مهم اشتغالزایی و ایجاد ارزش افزوده بالاتر در بخش کشاورزی است. مقایسه وضعیت استان با استانهای پیشرو در صنایع کشاورزی نشان دهنده ضعف این بخش در استان است. بنابراین با توجه به پایین بودن تعداد صنایع کشاورزی در اکثر شهرستان‌های استان حداقل نیاز به افزایش ۱۰ درصدی سالیانه در تعداد صنایع کشاورزی وجود دارد تا به تعداد قابل قبول برسد.

جدول ۷۰- وضعیت تعداد صنایع کشاورزی به تفکیک شهرستان‌ها و برنامه پیشنهاد شده آتی

ردیف	شهرستان	وضعیت موجود صنایع کشاورزی	تعداد در ۱۴۰۵	تعداد در ۱۴۱۰	تعداد در ۱۴۱۵	تعداد در ۱۴۲۰
۱	آمل	۵۷	۸۶	۱۲۸	۱۹۲	۲۸۹
۲	بابل	۳۶۸	۵۵۲	۸۲۸	۱۲۴۲	۱۸۶۳
۳	بهبهر	۲۸	۴۲	۶۳	۹۵	۱۴۲
۴	تنکابن	۳۰۳	۴۵۵	۶۸۲	۱۰۲۳	۱۵۳۴
۵	رامسر	۴۰	۶۰	۹۰	۱۳۵	۲۰۳
۶	ساری	۸۱۷	۱۲۲۶	۱۸۳۸	۲۷۵۷	۴۱۳۶
۷	سوادکوه	۲۳	۳۵	۵۲	۷۸	۱۱۶
۸	قائم شهر	۱۱۰	۱۶۵	۲۴۸	۳۷۱	۵۵۷
۹	نور	۱۶۰	۲۴۰	۳۶۰	۵۴۰	۸۱۰
۱۰	نوشهر	۲۹۰	۴۳۵	۶۵۳	۹۷۹	۱۴۶۸
۱۱	بابلسر	۵۲	۷۸	۱۱۷	۱۷۶	۲۶۳
۱۲	محمودآباد	۴۵	۶۸	۱۰۱	۱۵۲	۲۲۸
۱۳	نکا	۴۹	۷۴	۱۱۰	۱۶۵	۲۴۸
۱۴	چالوس	۲۰	۳۰	۴۵	۶۸	۱۰۱
۱۵	جویبار	۴۱	۶۲	۹۲	۱۳۸	۲۰۸
۱۶	گلوگاه	۲۴	۳۶	۵۴	۸۱	۱۲۲
۱۷	فریدونکنار	۹۶	۱۴۴	۲۱۶	۳۲۴	۴۸۶
۱۸	عباس آباد	۱۱۰	۱۶۵	۲۴۸	۳۷۱	۵۵۷
۱۹	میاندورود	۵	۸	۱۱	۱۷	۲۵
۲۰	سیمرغ	۱۴	۲۱	۳۲	۴۷	۷۱
۲۱	سوادکوه شمالی	۳۳	۵۰	۷۴	۱۱۱	۱۶۷

۴- افزایش سرانه زمین بهره بردار

یکی از مهمترین چالش‌های پیش روی توسعه کشاورزی در مناطق روستایی عدم استفاده بهینه از عوامل تولید بویژه زمین و آب است که با مسئله خردبودن و پراکندگی اراضی متعلق به هر یک از بهره‌برداران در ارتباط می‌باشد. برای حل این چالش در کشورهای مختلف از سیاست‌های افزایش سرانه زمین بهره‌برداران و یکپارچه‌سازی اراضی به عنوان یک راه‌حل منطقی و قابل اجرا استفاده شده است. وضعیت حال حاضر شهرستانهای استان نشان از پایین بودن سرانه زمین بهره‌بردار دارد بنحویکه تنها در شهرستان بهشهر میزان سرانه اراضی بالای ۳ هکتار وجود دارد و در بیشتر نواحی استان این شاخص برای هر بهره‌بردار زیر یک هکتار می باشد (جدول ۷۱). این امر روند توسعه کشاورزی در منطقه و استفاده از فناوری ها و تکنولوژی ها روز برای افزایش بهره وری را کند می کند. در همین راستا افزایش ده درصدی در هر برنامه ۵ ساله برای شهرستان‌های استان پیشنهاد شده است.

جدول ۷۱- وضعیت سرانه زمین بهره‌بردار به تفکیک شهرستان‌ها و برنامه پیشنهاد شده آتی

ردیف	شهرستان	تعداد بهره برداران	مساحت اراضی ازای هر بهره بردار	سرانه زمین به ازای هر بهره بردار	سرانه درسال ۱۴۰۵	سرانه درسال ۱۴۱۰	سرانه درسال ۱۴۱۵	سرانه درسال ۱۴۲۰
۱	آمل	۲۹۷۷۱	۳۱۰۸۴	۱۰۴	۱۰۵	۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸
۲	بابل	۴۹۸۰۸	۳۷۲۴۵	۰۷۵	۰۸۲	۰۹	۱	۱۰۹
۳	بابلسر	۸۴۶۳	۸۸۳۵	۱۰۴	۱۰۵	۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸
۴	بهشهر	۱۱۱۱۸	۳۸۳۱۵	۳۴۵	۳۷۹	۴۱۷	۴۵۹	۵۰۵
۵	تنکابن	۱۶۶۳۲	۹۸۷۸	۰۵۹	۰۶۵	۰۷۲	۰۷۹	۰۸۷
۶	جویبار	۱۰۹۲۵	۱۳۲۸۳	۱۲۲	۱۳۴	۱۴۷	۱۶۲	۱۷۸
۷	چالوس	۷۹۱۴	۲۹۷۳	۰۳۸	۰۴۱	۰۴۵	۰۵۰	۰۵۵
۸	رامسر	۵۵۰۰	۳۳۰۱	۰۶	۰۶۶	۰۷۳	۰۸	۰۸۸
۹	ساری	۴۰۴۱۵	۶۱۰۷۹	۱۵۱	۱۶۶	۱۸۳	۲۰۱	۲۲۱
۱۰	سوادکوه	۵۷۰۲	۵۴۸۱	۰۹۶	۱۰۶	۱۱۶	۱۲۸	۱۴۱
۱۱	سوادکوه شمالی	۴۲۹۶	۲۲۸۲	۰۵۳	۰۵۸	۰۶۴	۰۷۱	۰۷۸
۱۲	سیمرغ	۴۳۸۸	۴۴۹۲	۱۰۲	۱۱۳	۱۲۴	۱۳۶	۱۵۰
۱۳	عباس آباد	۳۸۲۷	۴۸۰۱	۱۲۵	۱۳۸	۱۵۲	۱۶۷	۱۸۴
۱۴	فریدونکنار	۵۱۰۵	۴۸۵۶	۰۹۵	۱۰۵	۱۱۵	۱۲۷	۱۳۹
۱۵	قائم‌شهر	۱۹۵۸۷	۱۴۲۵۷	۰۷۳	۰۸۰	۰۸۸	۰۹۷	۱۰۷
۱۶	کلاردشت	۱۶۷۶	۶۹۰	۰۴۱	۰۴۵	۰۵۰	۰۵۵	۰۶
۱۷	گلوگاه	۴۹۸۰	۱۱۳۳۰	۲۲۸	۲۵۰	۲۷۵	۳۰۳	۳۳۳

۱۸	محمود آباد	۱۱۴۰۰	۱۴۱۹۲	۱.۲۴	۱.۳۷	۱.۵۱	۱.۶۶	۱.۸۲
۱۹	میاندرود	۱۰۳۰۴	۱۸۴۹۳	۱.۷۹	۱.۹۷	۲.۱۷	۲.۳۹	۲.۶۳
۲۰	نکا	۱۳۵۹۵	۲۹۶۷۷	۲.۱۸	۲.۴۰	۲.۶۴	۲.۹۱	۳.۲۰
۲۱	نور	۱۱۳۵۸	۹۸۷۱	۰.۸۷	۰.۹۶	۱.۰۵	۱.۱۶	۱.۲۷
۲۲	نوشهر	۸۲۲۱	۶۹۹۷	۰.۸۵	۰.۹۴	۱.۰۳	۱.۱۳	۱.۲۵

۵- افزایش نسبت تعداد مروج به ازای هر ۱۰۰۰ بهره بردار

وظیفه برقراری ارتباط موثر بین کشاورزان و محققان کشاورزی، آموزش آنها و همچنین نیازسنجی از کشاورزان بمنظور تعیین اولویت های آموزشی - ترویجی در بخش کشاورزی برعهده ترویج و به عبارتی مروجین کشاورزی است. درک درست از چالش ها و نیازهای کشاورزان نیازمند تعداد مروج کافی از لحاظ کمی و سطح کیفی قابل قبول آنهاست. تنها از این طریق می توان به افزایش نفوذ دانش در مزرعه دست یافت. طبق شاخص های تعریف شده وزارت جهاد کشاورزی رسیدن به نسبت مروج ۱ به ازای هر ۵۰۰ بهره بردار می تواند سطح برنامه های ترویجی را به نحو قابل قبولی افزایش دهد. این درحالی است که بخش های مهمی از شهرستانهای استان فاصله بسیار زیادی با دستیابی به این شاخص دارند (جدول ۷۲). در همین راستا و باتوجه به وضعیت موجود هر شهرستان پیشنهاد شده است که با برنامه ریزی های به عمل آمده شاخص مروج در افق ۲۰ ساله به عدد ۱ مروج به ازای هر ۵۰۰ بهره بردار برسد.

جدول ۷۲- وضعیت تعداد مروجین و نسبت آنها به بهره بردار و برنامه پیشنهاد شده آتی

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	کل بهره برداران	تعداد کل مروج	نسبت تعداد مروج به تعداد بهره بردار	تعداد بهره بردار به ازای هر مروج (۱۴۰۰)	۱۴۰۵	۱۴۱۰	۱۴۱۵	۱۴۲۰
۱	آمل	۸	۳۱۶۵۷	۳۳	۰.۱۰	۹۵۹	۸۵۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۲	بابل	۹	۴۹۷۰۳	۵۰	۰.۱۰	۹۹۴	۸۵۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۳	بهشهر	۶	۲۰۶۴۴	۲۶	۰.۱۳	۷۹۴	۷۰۰	۶۰۰	۵۵۰	۵۰۰
۴	تنکابن	۴	۲۱۵۱۵	۱۴	۰.۰۷	۱۵۳۷	۱۲۰۰	۱۰۰۰	۷۵۰	۵۰۰
۵	رامسر	۳	۸۰۸۸	۱۲	۰.۱۵	۶۷۴	۶۱۰	۵۵۰	۵۲۰	۵۰۰
۶	ساری	۸	۴۴۱۷۳	۴۱	۰.۰۹	۱۰۷۷	۸۵۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۷	سوادکوه	۲	۵۳۶۶	۷	۰.۱۳	۷۶۷	۷۰۰	۶۰۰	۵۵۰	۵۰۰
۸	قائم شهر	۴	۲۴۱۴۱	۱۹	۰.۰۸	۱۲۷۱	۱۲۰۰	۱۰۰۰	۷۵۰	۵۰۰
۹	نور	۵	۱۰۶۰۶	۲۰	۰.۱۹	۵۳۰	۵۲۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
۱۰	نوشهر	۳	۹۶۶۴	۱۱	۰.۱۱	۸۷۹	۷۰۰	۶۰۰	۵۵۰	۵۰۰
۱۱	بابلسر	۳	۱۲۱۷۲	۱۴	۰.۱۲	۸۶۹	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۱۲	محمودآباد	۳	۱۵۶۴۸	۱۸	۰.۱۲	۸۶۹	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۱۳	نکا	۴	۲۱۲۴۰	۱۶	۰.۰۸	۱۳۲۸	۱۲۰۰	۱۰۰۰	۷۵۰	۵۰۰
۱۴	چالوس	۲	۵۷۶۹	۱۰	۰.۱۷	۵۷۷	۵۲۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
۱۵	جویبار	۳	۱۸۲۸۲	۱۰	۰.۰۵	۱۸۲۸	۱۴۰۰	۱۰۰۰	۷۰۰	۵۰۰
۱۶	گلوگاه	۲	۸۲۶۲	۱۵	۰.۱۸	۵۵۱	۵۲۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
۱۷	فریدونکنار	۲	۵۶۶۳	۸	۰.۱۴	۷۰۸	۶۵۰	۶۰۰	۵۵۰	۵۰۰
۱۸	عباس آباد	۱	۴۷۵۹	۷	۰.۱۵	۶۸۰	۶۵۰	۶۰۰	۵۵۰	۵۰۰

۱۹	میانرود	۲	۱۴۸۱۰	۱۲	۰.۰۸	۱۲۳۴	۱۱۰۰	۹۰۰	۷۰۰	۵۰۰
۲۰	سیمرغ	۱	۵۲۹۷	۱۰	۰.۱۹	۵۳۰	۵۲۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۶۰۶۸	۱۰	۰.۱۶	۶۰۷	۵۸۰	۵۵۰	۵۲۰	۵۰۰
۲۲	کلاردشت	۱	۱۸۸۷	۱	۰.۰۵	۱۸۸۷	۱۵۰۰	۱۱۰۰	۷۰۰	۵۰۰

۶- افزایش سطح پوشش خدمات ترویجی با افزایش تعداد مراکز شهرستان

به منظور دستیابی به اهداف توسعه کشاورزی در استان نفوذ دانش به مزرعه از یک طرف و مهیاسازی نیازهای اطلاعاتی و فیزیکی کشاورزان از طرف دیگر مهم و ضروری است. در فرایند مدیریت دانش تخصصی- کاربردی، مروج به عنوان پل ارتباطی بین محقق و بهره‌بردار عمل میکند. این درحالی است که برای نحوه عمل مناسب مروجین سطح پوشش مناسب خدمات ترویجی الزامی است. در همین راستا باتوجه به شرایط موجود استان که در جدول (۷۳) نشان داده شده است هدف رسیدن به نسبت مناسب یک مرکز خدمات به ازای هر ۲۰۰۰ بهره‌بردار در تمام شهرستانهای استان است که در افق های ۵ ساله نحوه دستیابی به این شاخص نشان داده شده است.

جدول ۷۳- وضعیت سطح پوشش مراکز ترویج در شهرستان‌های استان و برنامه پیشنهاد شده آتی

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	کل بهره برداران	تعداد کل مروج	نسبت تعداد مروج به تعداد بهره بردار	تعداد بهره بردار به ازای هر مرکز (۱۴۰۰)	۱۴۰۵	۱۴۱۰	۱۴۱۵	۱۴۲۰
۱	آمل	۸	۳۱۶۵۷	۳۳	۰.۱۰	۳۹۵۷	۳۴۰۰	۳۰۰۰	۲۵۰۰	۲۰۰۰
۲	بابل	۹	۴۹۷۰۳	۵۰	۰.۱۰	۵۵۲۳	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۳	بهبهر	۶	۲۰۶۴۴	۲۶	۰.۱۳	۳۴۴۱	۳۳۰۰	۳۰۰۰	۲۵۰۰	۲۰۰۰
۴	تنکابن	۴	۲۱۵۱۵	۱۴	۰.۰۷	۵۳۷۹	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۵	رامسر	۳	۸۰۸۸	۱۲	۰.۱۵	۲۶۹۶	۲۴۰۰	۲۲۰۰	۲۱۰۰	۲۰۰۰
۶	ساری	۸	۴۴۱۷۳	۴۱	۰.۰۹	۵۵۲۲	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۷	سوادکوه	۲	۵۳۶۶	۷	۰.۱۳	۲۶۸۳	۲۴۰۰	۲۲۰۰	۲۱۰۰	۲۰۰۰
۸	قائم شهر	۴	۲۴۱۴۱	۱۹	۰.۰۸	۶۰۳۵	۵۰۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۹	نور	۵	۱۰۶۰۶	۲۰	۰.۱۹	۲۱۲۱	۲۰۵۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰
۱۰	نوشهر	۳	۹۶۶۴	۱۱	۰.۱۱	۳۲۲۱	۲۷۰۰	۲۵۰۰	۲۲۰۰	۲۰۰۰
۱۱	بابلسر	۳	۱۲۱۷۲	۱۴	۰.۱۲	۴۰۵۷	۳۳۰۰	۲۹۰۰	۲۴۰۰	۲۰۰۰
۱۲	محمودآباد	۳	۱۵۶۴۸	۱۸	۰.۱۲	۵۲۱۶	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۱۳	نکا	۴	۲۱۲۴۰	۱۶	۰.۰۸	۵۳۱۰	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۱۴	چالوس	۲	۵۷۶۹	۱۰	۰.۱۷	۲۸۸۵	۲۴۰۰	۲۲۰۰	۲۱۰۰	۲۰۰۰
۱۵	جویبار	۳	۱۸۲۸۲	۱۰	۰.۰۵	۶۰۹۴	۵۰۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۱۶	گلوگاه	۲	۸۲۶۲	۱۵	۰.۱۸	۴۱۳۱	۳۳۰۰	۲۹۰۰	۲۴۰۰	۲۰۰۰
۱۷	فریدونکنار	۲	۵۶۶۳	۸	۰.۱۴	۲۸۳۲	۲۴۰۰	۲۲۰۰	۲۱۰۰	۲۰۰۰
۱۸	عباس آباد	۱	۴۷۵۹	۷	۰.۱۵	۴۷۵۹	۴۵۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۱۹	میانرود	۲	۱۴۸۱۰	۱۲	۰.۰۸	۷۴۰۵	۶۰۰۰	۵۰۰۰	۳۵۰۰	۲۰۰۰
۲۰	سیمرغ	۱	۵۲۹۷	۱۰	۰.۱۹	۵۲۹۷	۴۷۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۶۰۶۸	۱۰	۰.۱۶	۶۰۶۸	۵۰۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۲۲	کلاردشت	۱	۱۸۸۷	۱	۰.۰۵	۱۸۸۷	۱۸۸۷	۱۸۸۷	۱۸۸۷	۱۸۸۷

۷- افزایش سطح پوشش تجهیزات

جدول (۷۴) سطح پوشش تجهیزات (تعداد خودرو) در شهرستان‌های استان را نشان می‌دهد. همانگونه که مشخص است تعداد زیادی از شهرستانهای استان از تعداد مناسب خودرو برای ارائه برنامه های ترویجی و آموزشی برخوردار نمی باشند. در همین راستان در افق ۲۰ ساله دستیابی به نسبت ۱ خودرو در هر ۱۰۰۰ هکتار پیش بینی شده است که وضعیت شهرستانها به تفکیک در این شاخص نشان داده شده است.

جدول ۷۴- سطح پوشش تجهیزات (تعداد خودرو) در شهرستان‌های استان و برنامه پیشنهاد شده آتی

ردیف	شهرستان	تعداد مراکز شهرستان	تعداد خودرو	سطح زیر کشت محصولات زراعی	سطح زیر کشت باغات	نسبت تعداد خودرو به سطح زیر کشت (۱۰۰۰۰)	۱۴۰۵	۱۴۱۰	۱۴۱۵	۱۴۲۰
۱	آمل	۸	۲	۵۲۰۱۷	۶۳۱۲۴	۰۳۴۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۲	بابل	۹	۷	۱۰۴۷۴۳۱	۲۳۶۷۷۷	۰۹۸۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۳	بهشهر	۵	۵	۷۰۵۴۸۸۶	۶۸۶۳۶	۰۸۱۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۴	تنکابن	۴	۲	۵۰۳۶۴۲	۲۰۷۴۵۵	۰۸۲۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۵	رامسر	۳	۲	۷۰۸۴۱	۵۲۸۷۶	۰۳۲۶۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱
۶	سارئ	۸	۶	۴۸۱۹۶	۲۶۰۹۱۱	۰۸۱۰	۲۰	۴۰	۷۰	۱
۷	سوادکوه	۲	۱	۲۰۳۰۱۵	۱۳۳۱۶۵	۰۲۳۱۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱
۸	قائم شهر	۴	۱	۷۰۱۰۹۵۳	۱۴۴۱۷۱	۰۳۹۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۹	نور	۵	۱	۲۰۲۵۳۴	۱۷۳۷۲	۰۲۳۴۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱
۱۰	نوشهر	۲	۲	۵۰۳۸۵۶	۲۵۳۷۸	۰۳۱۳۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱
۱۱	بابلسر	۳	۱	۶۰۱۶۶۸۸	۲۹۴۱۴	۰۵۱۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۱۲	محمودآباد	۳	۰	۸۰۱۸۱۰۱	۹۷۸۳	۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۱۳	نکا	۴	۶	۷۰۲۴۹۹۰	۱۱۳۲۴۳	۰۱۶۲۰	۲۰	۵۰	۷۰	۱
۱۴	چالوس	۱	۱	۲۰۲۰۳۳	۱۹۶۹۹	۰۲۵۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱
۱۵	جویبار	۳	۲	۳۰۱۵۵۲۷	۶۱۹۴	۰۹۲۰	۲۰	۵۰	۷۰	۱
۱۶	گلوگاه	۲	۱	۵۰۱۷۴۹۶	۱۷۶۱	۰۵۲۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۱۷	فریدونکنار	۲	۰	۷۰۶۶۵۶	۱۱۶۴	۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۱۸	عباس آباد	-	۰	۲۰۵۳۶	۳۹۵۴۱	۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۱۹	میاندورود	۲	۲	۱۰۱۸۱۴۶	۱۱۳۲۹۴	۰۶۸۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۲۰	سیمرغ	۱	۰	۳۸۵۴	۳۷۳۹۳	۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱
۲۱	سوادکوه شمالی	۱	۰	۱۸۳۷	۱۹۴۵	۰	۳۰	۵۰	۸۰	۱

۱	۸.۰	۵.۰	۳.۰	۰	۳۴۰۵	۴.۲۰۳	۰	-	کلاردشت	۲۲
---	-----	-----	-----	---	------	-------	---	---	---------	----